

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TARİH EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

**KKTC'DE GÖREV YAPAN MEHMETÇİKLERİN, TARİH EĞİTİMİ KAPMSAMINDA
MEHMETÇİK İÇİN VATANDAŞLIK EĞİTİMİNE KARŞI TUTUMLARI VE BİLGİ DÜZEYLERİ**

Volkan KARACA

YÜKSEK LİSANS TEZİ

LEFKOŞA
2021

**KKTC'DE GÖREV YAPAN MEHMETÇİKLERİN, TARİH EĞİTİMİ KAPMSAMINDA
MEHMETÇİK İÇİN VATANDAŞLIK EĞİTİMİNE KARŞI TUTUMLARI VE BİLGİ DÜZEYLERİ**

Volkan KARACA

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TARİH EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Ali Efdal ÖZKUL

LEFKOŞA
2021

KABUL VE ONAY

Yakın Doğu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğüne;

Volkan KARACA tarafından hazırlanan “KKTC’de Görev Yapan Mehmetçiklerin, Tarih Eğitimi Kapsamında Mehmetçik İçin Vatandaşlık Eğitimine Karşı Tutumları ve Bilgi Düzeyleri” başlıklı bu çalışma, 08/06/2021 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

JÜRİ ÜYELERİ

.....
Prof. Dr. Gökmen DAĞLI (Başkan)

Girne Üniversitesi
Eğitim Fakültesi

.....
Prof. Dr. Ali Efdal ÖZKUL

Yakın Doğu Üniversitesi
Fen Edebiyat Fakültesi

.....
Yrd. Doç. Dr. Gülcan Faika ÜLVAY

Yakın Doğu Üniversitesi
Fen Edebiyat Fakültesi

...../...../2021

Prof. Dr. K. Hüsnü Can BAŞER

Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin, tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt ederim. Tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının Yakın Doğu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım.

- Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.
- Tezim sadece Yakın Doğu Üniversitesinde erişime açılabilir.
- Tezimin iki (2) yıl süre ile erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde tezimin tamamı erişime açılabilir.

Tarih : 10.06.2021

İmza :

Ad Soyad : Volkan KARACA

TEŞEKKÜR

Çalışmamı, sahip olduğum ve yapmakla şeref duyduğum mesleğim gereği, uzun bir dönem birlikte olmadığım, yüksek lisans yapmam için beni cesaretlendiren, eğitim ve tez süreci müddetince tüm sabrıyla beni motive eden ve bu süreçte bana babalık mutluluğu yaşatan, her zaman desteğini hissettiğim sevgili eşim Elif KARACA' ya ve gülücükleri ile hayatımızı renklendiren biricik meleğim İnci KARACA' ya ithaf ediyorum.

Araştırma sürecinde bana danışmanlık yapan, derin bilgi ve tecrübesi ile yönlendirmelerde bulunan, araştırmanın tüm safhalarında desteğini esirgemeyen tez danışmanım Prof. Dr. Ali Efdal ÖZKUL' a, tez jürimde yer alan ve değerli görüşleri ile tezime katkı sağlayan hocam Prof. Dr. Gökmen DAĞLI' ya, yüksek lisans eğitim döneminde ve tez hazırlık döneminde ihtiyaç duyduğum her anda bilgi ve deneyimi ile yardımlarını esirgemeyen Yrd. Doç. Dr. Gülcan Faika ÜLVAY' a, eğitim sürecinde birlikte bulunmaktan onur duyduğum ve kişisel birikimime büyük katkı sağlayan Yrd. Doç. Dr. Ayten KORUROĞLU AKTOLGA' ya şükranlarımı sunarım.

Volkan KARACA
Haziran, 2021
K.K.T.C.

ÖZ

KKTC’de Görev Yapan Mehmetçiklerin, Tarih Eğitimi Kapsamında Mehmetçik İçin Vatandaşlık Eğitimine Karşı Tutumları ve Bilgi Düzeyleri

Araştırma, vatani görevini yerine getiren Mehmetçiklerin bilgi seviyelerini ölçmek ve Mehmetçik İçin Vatandaşlık Eğitiminin Mehmetçiklerin bilgi seviyesine olan etkisi ve bu eğitime olan tutumlarının belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. Bilgi seviyelerine yaş, yaşanan coğrafi bölge ve eğitim seviyelerinin etkisinin ne olduğu belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırmanın evrenini A tugayı B taburunda görev yapan 222 Mehmetçik oluşturmaktadır. 222 Mehmetçik’e uygulanan bilgi ölçeği ile yaş, yaşanan coğrafi bölge ve eğitim seviyesinin bilgi seviyesine olan etkisi ölçülmüştür. 222 Mehmetçik arasından rastgele seçilen 25 Mehmetçik 8 farklı konuda 4 hafta süreyle Mehmetçik İçin Vatandaşlık Eğitimine tabi tutulmuştur. Deneysel desenlerde kontrol grupsuz ön test – son test metodu kullanılarak, uygulanan eğitimin Mehmetçiklerin bilgi seviyesine ve bu eğitime olan tutumlarına etkisi belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Vatandaşlık Eğitimi, Tarih Eğitimi, Tutum, Bilgi Düzeyi

ABSTRACT

Within the Scope of History Education of the Mehmetçik Serving in the TRNC Attitudes towards Citizenship Education and Level of Knowledge

The research was carried out in order to measure the knowledge level of Mehmetçik who fulfilled their military duty and to determine the effect of Citizenship Education for Mehmetçik on the knowledge level of Mehmetçik and to determine their attitudes towards this education. It has been tried to determine what the effect of age, geographic region and education levels on knowledge levels. The population of the research consists of 222 Mehmetçik serving in the A brigade B battalion. 222 With the knowledge scale applied to Mehmetçik, the effect of age, geographic region and education level on the level of knowledge was measured. 25 Mehmetçik, randomly selected among 222 Mehmetçik, were subjected to Citizenship Training for Mehmetçik in 8 different subjects for 4 weeks. The effect of the applied training on the knowledge level of Mehmetçik and their attitudes towards this education was determined by using the pre-test-post-test method without control group in experimental designs.

Keywords: Citizenship Education, History Education, Attitude, Level of Knowledge

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No</u>
TEŞEKKÜR.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
GRAFİKLER DİZİNİ.....	ix
TABLolar DİZİNİ.....	x
KISALTMALAR.....	xi
GİRİŞ.....	1

I. BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN AMACI VE EVRENİ

1.1. Problem Durumu.....	3
1.2. Problem Cümlesi.....	4
1.2.1. Alt Problemler.....	4
1.3. Araştırmanın Amacı.....	5
1.4. Araştırmanın Önemi.....	5
1.5. Sınırlılıkları.....	6
1.6. Varsayımlar.....	6
1.7. Tanımlar.....	7

II. BÖLÜM

KURAMSAL VE KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Tarih Nedir?.....	8
2.2. Tarih Eğitimi/Öğretimi Nedir?.....	10
2.2.1. Tarih Öğretim Yöntemleri.....	12
2.2.1.1. Anlatım (Takrir, Sunuş) Yöntemi.....	14
2.2.1.2. Soru-Cevap Yöntemi.....	14
2.2.1.3. Tartışma Yöntemi.....	15
2.2.1.4. Gezi-Gözlem Yöntemi.....	16
2.2.1.5. Örnek Olay Yöntemi.....	17
2.2.1.6. Beyin Temelli Öğrenme.....	17

2.2.2. Tarih Eğitimi ve Öğretimi Amaçları.....	18
2.3. Tarih Eğitimi Kapsamında Vatandaşlık Eğitimi.....	20
2.3.1. Tarih Eğitimi Kapsamında Vatandaşlık Eğitimi Önemi.....	21
2.4. Mehmetçik İçin Vatandaşlık Eğitimi Kavramı.....	24
2.4.1. Geçmişten Bugüne Vatandaşlık Eğitimi.....	25
2.5. Türk Silahlı Kuvvetleri'nde Mehmetçik İçin Vatandaşlık Eğitimi, Amaçları ve Önemi.....	29

III.BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli.....	31
3.2. Evren ve Örneklem.....	32
3.3. Veri Toplama Araçları.....	33
3.4. Verilerin Toplanması.....	37
3.5. Verilerin İstatistiksel Değerlendirilmesi.....	38

IV.BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	39
4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	40
4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular	42
4.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular	44
4.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	45

V. BÖLÜM

TARTIŞMA

VI. BÖLÜM

6.1. Sonuç	51
6.2. Öneriler.....	53
6.2.1. Araştırma Sonucuna Yönelik Öneriler.....	53
6.2.2. Araştırmacılara Yönelik Öneriler.....	54

KAYNAKÇA.....	56
EKLER.....	63
Ek-1 Mehmetçik İçin Vatandaşlık Eğitimi Araştırmasına Yönelik Anket.....	63
Ek-2 Mehmetçik İçin Vatandaşlık Eğitimi Ders Programı.....	64
Ek-3 Mehmetçik İçin Vatandaşlık Eğitimi Tutum Ölçeği.....	65
Ek-4 Mehmetçik İçin Vatandaşlık Eğitimi Tutum Ölçeğinin Kullanılmasına Yönelik Alınan İzin.....	67
Ek-5 Mehmetçik İçin Vatandaşlık Eğitimine Yönelik Hazırlanan Bilgi Ölçeği....	68
Ek-6 Eğitim Seviyesi/Bilgi Seviyesi Anova Test Sonucu.....	77
Ek-7 Coğrafi Bölge/Bilgi Seviyesi Anova Test Sonucu.....	78
Ek-8 Yaş/Bilgi Seviyesi Anova Test Sonucu.....	80
Ek-9 Tutum Ölçeği İlgili Boyutu Test Sonucu.....	82
Ek-10 Tutum Ölçeği Bilgi/Hoşlanma Boyutu Test Sonucu.....	83
Ek-11 Bilgi Ölçeği Ön Test-Son Test, T-Testi Sonucu.....	84
Ek-12 Ders İçerikleri.....	85
İNTİHAL RAPORU.....	108
ETİK KURUL RAPORU.....	109

GRAFİKLER DİZİNİ

Grafik 3.1

Eğitim Durumu Dağılımı..... 32

Grafik 3.2

Yaş Dağılımı..... 33

Grafik 3.3

Coğrafi Bölgelere Göre Dağılım..... 33

Grafik 4.1

Eğitim Seviyesi/Bilgi Seviyesi..... 40

Grafik 4.2.

Coğrafi Bölge/Bilgi Seviyesi 41

Grafik 4.3.

Yaş/Bilgi Seviyesi Grafiği..... 44

TABLolar DİZİNİ

Tablo 3.1	
<i>Eğitim Durumu Dağılımı</i>	32
Tablo 3.2	
<i>Yaş Dağılımı</i>	32
Tablo 3.3	
<i>Coğrafi Bölgelere Göre Dağılım</i>	33
Tablo 3.4	
<i>Mehmetçin İçin Vatandaşlık Eğitimi Konuları</i>	34
Tablo 3.5	
<i>Bilgi Ölçeği Madde Analizi</i>	35
Tablo 4.1 .	
<i>Yaş Grupları Arası Sheffe Testi Sigma Değerleri</i>	43

KISALTMALAR

T.S.K.	: Türk Silahlı Kuvvetleri
MİVE	: Mehmetçik İçin Vatandaşlık Eğitimi
Sb.	: Subay
Asb.	: Astsubay
KKK.	: Kara Kuvvetleri Komutanlığı
HEÇ	: Haftalık Eğitim Çizelgesi
GEP	: Günlük Eğitim Programı
T.D.K.	: Türk Dil Kurumu
EDOK	: Eğitim ve Doktrin Komutanlığı
ATESE	: Genelkurmay Askeri Tarih ve Stratejik Etüt
Tb.	: Tabur
Tug.	: Tugay
Bkz.	: Bakınız
C.	: Cilt
Çev.	: Çeviren
Der.	: Derleyen
Erb.	: Erbaş

s.	: Sayfa
S.	: Sayı
vb.	: ve benzeri
Akt.	: Aktaran
%	: Yüzde
N	: Denek Sayısı
P	: Anlamlılık
S	: Standart Sapma
SD	: Serbestlik Derecesi

Giriş

Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı ve askerlik çağına gelmiş her Türk erkeği, kanunlarda belirtilen istisnalar haricinde, silah altına alınarak askerlik hizmeti yapmaya mecburdur. 2019 yılında 30813 sayılı 7179 numaralı Asker Alma Kanunu'nda yapılan düzenlemeyle birlikte Türkiye'de mecburi hizmet süresi erbaş ve erlerde 6 ay, yedek subay ve yedek astsubaylarda 12 ay olarak belirlenmiştir.

Pratik olarak bakıldığında her Türk erkeği en az 6 ay olmak üzere Türk Silahlı Kuvvetleri bünyesinde vatani görevini yerine getirmektedir. Türkiye Cumhuriyeti nüfusunun yarısının mutlak itaat anlayışı içerisinde en az 6 ay süreyle eğitime tabi tutulduğu kışlalarda geçen süre etkin kullanıldığında toplumun gelişmesinde çok ciddi rol oynayabileceği düşünülmektedir. Memleketin her bir köşesinden gelen farklı kültürlere sahip, farklı eğitim seviyelerinde, farklı meslek gruplarında binlerce bireye verilecek eğitimlerin toplumun gelişmesinde çok ciddi rol oynayacağı, toplum olma bilincinin kazandırılmasında büyük katkı sağlayacağı aşikârdır. Bu nedenle Türk Silahlı Kuvvetleri bünyesinde yükümlü olarak görev yapan yedek subay, yedek astsubay, erbaş ve erler disiplin, mutlak itaat ve harp sanatını öğrenmenin yanında Mehmetçik İçin Vatandaşlık Eğitimlerine tabi tutulmaktadırlar. Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanun ve Yönetmeliği ile harp sanatı dışında konularında öğretilmesi gerektiği açıkça belirtilmiştir.

Kanunların Türk Silahlı Kuvvetlerine yüklediği sorumluluk kadar Türk Silahlı Kuvvetleri'nde yükümlü olarak görev yapan erbaş ve erlere de yüklediği sorumluluklar vardır. Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanunu Madde 41' e göre "Erbaş ve erlere askerliğe ait bilgilerden başka okuyup yazmak, yurt ve hayata ait genel kültür bilgileri de öğretilir." Yine Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Yönetmeliği madde 102 ve 103' e göre "Erbaş ve erler mesleğine ait bilgileri öğrenmeye mecbur olduğu gibi, bir yurttaş olmak sıfatı ile de milletini, memleketini ve dünyasını tanımak ve yurttaşlık hak ve vazifelerini bilmek yolunda umumi

bilgilere de sahip olmalıdır. Okuyup yazmak, hesap öğrenmek, tarih ve coğrafyadan basit ve kâfi bilgi edinmek, yeni ziraat usul ve kaidelerini bilmek, vergi kanunlarını, seçim ve adliye usullerini, idare teşkillerini öğrenmek, umumi bilgilerin kısımlarıdır. Erbaş ve erler, askerlik hizmetine gelinceye kadar okuma ve yazmayı öğrenmemiş ise Silâhlı Kuvvetlerde bulunurken bunları öğrenmeğe mecburdur. Silâhlı Kuvvetlerdeki vazife ve hizmetlerden hakkı ile istifade ederek memlekete daha yükselmiş bir yurttaş olarak dönmek, erbaş ve erlerin başlıca emeli olmalıdır.”

Kanun ve yönetmeliklerde belirtildiği üzere harp sanatını öğrenmek ve öğretmekle mükellef olan Türk Silahlı Kuvvetleri aynı zamanda bünyesinde görev yapan her ferdi vatanına ve milletine bağlı bireyler olarak yetiştirmek zorundadır. Bu nedenle yıllık yayımlanan eğitim konularına her hafta bir gün icra edilecek şekilde Mehmetçik İçin Vatandaşlık Eğitimi planlanmaktadır. Planlanan eğitimlerin konuları haftalık olarak değişmekle birlikte tarih, vatandaşlık, insan hakları, kadın hakları, temel hukuk, üreme sağlığı v.b. temel konular işlenmektedir.

KKTC’de vatani görevini yerine getiren erbaş ve erler üzerinde yapılan bu araştırmada; Türkiye’nin her köşesinden gelen Mehmetçiklerin yaşlarının, eğitim seviyelerinin ve yaşadıkları coğrafi bölgenin bilgi seviyelerine ne derecede etkisi olduğu tespit edilmeye çalışılmıştır. Ayrıca Mehmetçik İçin Vatandaşlık Eğitimine tabi tutulmuş örneklem bir grup erbaş ve erin tutum ve bilgi seviyelerinde olumlu bir etkinin olup olmadığı ortaya konulmaya çalışılmıştır. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde konuşlu A tugayı B taburunda görev yapan 222 Mehmetçik bilgi ölçeğine tabi tutulmuş; yaş, eğitim seviyesi ve yaşanan coğrafi bölgenin bilgi seviyelerinde belirleyiciliği tespit edilmeye çalışılmıştır. Evreni oluşturan 222 Mehmetçik arasından rastgele seçilmiş 25 Mehmetçik, Mehmetçik İçin Vatandaşlık Eğitimleri öncesinde ve sonrasında çalışma için araştırmacı tarafından hazırlanmış olan bilgi ölçeği ve başka bir çalışmadan hazır olarak alınan tutum ölçeğine tabi tutulmuştur. Deneysel desenlerde kontrol grupsuz ön test – son test metodu, seçilmiş 25 Mehmetçik’e uygulanmış ve testler arasında anlamlı bir farkın oluşup oluşmadığı tespit edilmeye çalışılmıştır. Farkın anlamlılığı doğrultusunda Mehmetçik İçin Vatandaşlık Eğitimlerinin eğitime tabi tutulan personele olumlu veya olumsuz etkileri yorumlanarak açıklanmıştır.

I. BÖLÜM

Araştırmanın Amacı ve Evreni

1.1 Problem Durumu

İnsan, yalnız yaşamaktan ziyade bir toplum içerisinde yaşamaya uygun yapıya sahip bir canlıdır. Fransız düşünürü Jean Jack Rousseau *Toplumsal Sözleşme* adlı kitabında toplumsal yaşamdan önceki dönemde insanların kişisel ihtiyaçlarına yönelik yaşayarak sonsuz özgürlükler içerisinde bulduklarını anlatmıştır. Bu sonsuz özgürlüğün güçlünün güçsüzü ezdiği, kaosun bulunduğu, karmaşık bir ortam oluşmasına neden olmuştur (akt. Doğan, 2001). Bu nedenle insanlar topluluklar şeklinde yaşamış ve hayatını bu şekilde idame etmiştir. Zamanla topluluklar ortak değerleri ve geçmişleri olan toplumlara dönüşmüşlerdir. Bir arada yaşama arzusu daha da derinleşmiş ve ortak bağların güçlenmesiyle birlikte vazgeçilmez bir hale gelmiştir. Değerlerin oluşmasında tarih eğitiminin de vazgeçilmez bir yeri vardır örf ve adetlerle birlikte güçlü bağların oluşmasında önemi büyüktür (Bayburt ve Duman, 2020).

Her toplum geçmişleriyle birlikte gelen örf ve adetleri ile kendine has kültürlere sahiptir. Toplular bu ortak değerlerini koruyup, geliştirerek varlıklarını koruyabileceğini değerlendirmektedir. Bu nedenle kültürlerin kuşaklar arası aktarılması gerekmektedir (Öncül, 2018). Toplular geleceği olan genç nesilleri yetiştirmek amacıyla eğitimi etkin olarak kullanmaktadır. Çünkü bireyin istenilen şekilde yetiştirilmesi bir eğitime tabi tutulmasını gerektirmektedir.

Her toplumda olduğu gibi bizim toplumumuzda da kültürün gelecek nesillere aktarılma ve Türk kimliğinin korunarak varlığını devam ettirmesi gayesi bulunmaktadır. Bu nedenle özellikle cumhuriyetin ilanından sonra ciddi adımlar atılmıştır. Türk kimliğinin aşılması amacıyla kurulan Türk Ocakları, Türk Tarih

Kurumu ve Türk Dil Kurumu bu durumun en somut örnekleridir (Kara ve Çatma, 2017).

Günümüzde kimliğin korunması ve kültürün aktarılması gayesi devam etmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı bünyesindeki okullar başta olmak üzere eğitim süreci planmış ve uygulanmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı gibi topluma ait, sorumluluk bilinci gelişmiş nesiller yetiştirmek amacıyla Türk Silahlı Kuvvetleri bünyesinde de eğitimler icra edilmektedir. Bu eğitimlerin başında Mehmetçik İçin Vatandaşlık Eğitimleri gelmektedir. Bu eğitimlerde temel amaç Mehmetçiklere, vatan, millet, bayrak sevgisi aşılayabilmektir. Vatan, millet ve bayrağın sevgisinin oluşturulması için yapılması gereken en temel eğitim insanlara milletin ortak değerlerini öğretmek olacaktır (Taş, 2003).

Mehmetçik İçin Vatandaşlık Eğitimlerine vatani görevini yerine getirmek için kıtalarda bulunan Mehmetçikler katılmaktadır. Bu araştırma ile Mehmetçik İçin Vatandaşlık Eğitimlerine katılan personelin “vatandaşlık bilinci” seviyelerinin ölçülmesi, bilgi seviyelerine etki eden unsurların ortaya konması ve eğitimlerin personelde meydana getirdiği değişiklikleri tespit ederek eğitimlerde geliştirilmesi gereken hususların tespit edilmesi amaçlanmıştır.

1.2 Problem Cümlesi

Türk Silahlı Kuvvetleri’nde askerlik hizmetini yerine getirmek üzere kıtalara katılan erbaş ve erlerin “yurt sevgisini” ve “vatandaşlık bilincini” artırmak amacıyla icra edilen Mehmetçik İçin Vatandaşlık Eğitimleri, Mehmetçiklerin kişisel gelişiminde anlamlı bir fark yaratmış mıdır?

1.2.1 Alt Problemler

-Erbaş ve erlerin eğitim seviyelerinin, bilgi düzeylerine anlamlı bir etkisi var mıdır?

-Erbaş ve erlerin yaşadıkları coğrafyanın, bilgi düzeylerine anlamlı bir etkisi var mıdır?

-Erbaş ve erlerin yaşlarının, bilgi düzeylerine anlamlı bir etkisi var mıdır?

-Tarih Eğitiminin alt branşlarından olan vatandaşlık eğitimi kapsamında Mehmetçik İçin Vatandaşlık Eğitimleri erbaş ve erlerin eğitimlere olan tutumlarına katkıda bulunmuş mudur?

- Tarih Eğitiminin alt branşlarından olan vatandaşlık eğitimi kapsamında Mehmetçik İçin Vatandaşlık Eğitimleri erbaş ve erlerin bilgi seviyelerine katkıda bulunmuş mudur?

1.3 Araştırmanın Amacı

Araştırmada A tugayı B taburunda vatani görevini yerine getiren 222 Mehmetçik'ten rastgele seçilmiş 25 Mehmetçiğe 4 hafta süreyle Mehmetçik İçin Vatandaşlık Eğitimi verilmiştir. Mehmetçiklerin gelişmelerinde anlamlı bir fark olup olmadığını tespit etmek maksadıyla tutum ve bilgi ölçekleri ön test-son test şeklinde uygulanarak bir sonuca ulaşılmaya çalışılmıştır.

Tutum ölçeği daha önce ortaya konmuş bir araştırmadan hazır olarak alınmışken, bilgi ölçeği araştırmacı tarafından hazırlanmış ve güvenilirliği test edilirken evrenin tamamına uygulanmış ve evrenin yaş, eğitim durumu ve yaşadığı coğrafyanın bilgi düzeylerine olan etkisi hakkında çıkarımda bulunulmaya çalışılmıştır.

1.4 Araştırmanın Önemi

Topluluklar geçmişten günümüze kadar çeşitli sebeplerle bir arada yaşamışlar ve toplum bilinci kazanmışlardır. Özellikle 18'inci yüzyılda Fransa'da başlayan düşünce akımları ile birlikte milliyetçilik kavramı önem kazanmış ve ulus devletler kurulmuştur. Günümüzde bu ulus devletler varlıklarını devam ettirmektedir. Bu devamlılığın temelini ortak hislere sahip bireyler yani toplum olma bilinci oluşturmaktadır. Bu nedenle ortak hislerin gelecek nesillerde de oluşturulması amaç edinilmelidir.

Vatandaş yetiştirmede kullanılan en etkili yöntemin eğitim olduğu bir gerçektir. Bu nedenle bu yöntem etkili olarak kullanılmalı ve optimum verim alınmalıdır. Bilgi artışının kontrol edilemez seviyelere ulaştığı günümüzde gelecek nesillerin yanlış bilgilerle zehirlenmeden doğru bilgilerle geleceğe hazırlanması

büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle eğitimlerin icra edildiği kurumlarda eğitim için harcanan süre etkili kullanılmalıdır.

Vatandaşlık eğitimleri okullar haricinde Türk Silahlı Kuvvetleri'nde de icra edilmektedir. Türk vatandaşı olan her erkeğin 6 ay süreyle Türk Silahlı Kuvvetleri bünyesinde eğitime tabi tutulduğu göz önünde bulundurulursa, etkin kullanılacak 6 ayın toplum genelinde önemli gelişmeleri sağlayabileceği bir gerçektir. Bu nedenle Mehmetçik İçin Vatandaşlık Eğitimlerinin amaca uygun olarak yürütülmesi ve gerektiğinde geliştirilmesi önem arz etmektedir.

1.5 Sınırlılıklar

-Araştırma 2021 yılı Şubat-Haziran ayları arasında aynı kıtada, aynı eğiticiden Mehmetçik İçin Vatandaşlık Eğitimi almış 25 erbaş er ile sınırlandırılmıştır.

-Araştırmada elde edilen sonuçlar bilgi ölçeği ve tutum ölçeğindeki maddelerin analizi ile sınırlandırılmıştır.

-Araştırma Ek-2 Mehmetçik İçin Vatandaşlık Eğitimi ders programında belirtilen eğitim konuları ile sınırlandırılmıştır.

-Araştırma 4 haftalık eğitim programı süreci ile sınırlandırılmıştır.

-Araştırma KKTC'de bulunan A Tugayı ile sınırlandırılmıştır.

1.6 Varsayımlar

-Mehmetçiklerin kendilerine yöneltilen anket, tutum ve bilgi sorularına samimi ve art niyet taşımadan cevap verdikleri,

-Ek-2' de belirtilen eğitim programına ve Ek-12' de belirtilen ders içerik ve sürelerine tam olarak uyulduğu,

-Eğiticinin süreci etkileyecek şekilde Mehmetçiklerin verdiği cevapları etkilemediği kabul edilerek çalışma gerçekleştirilmiştir.

-Araştırmada teste tabi tutulan 222 Mehmetçik'in araştırmanın yapıldığı tugayın tamamını temsil ettiği varsayılmaktadır.

1.7 Tanımlar

Asker : Askerlik mükellefiyeti altına giren şahıslarla (Erbaş ve erler) özel kanunlarla Silahlı Kuvvetlere intisabeden ve resmi bir kıyafet taşıyan şahsa denir (T.C. Resmi Gazete, 09 Ocak 1961, sayı: 10702).

Erbaş : İhtiyaçları Devlet tarafından deruhte ve temin olunan onbaşı ve çavuş rütbelerini haiz askerdir (T.C. Resmi Gazete, 09 Ocak 1961, sayı: 10702).

Er : İhtiyaçları Devlet tarafından deruhte ve temin olunan rütbesiz askerdir (T.C. Resmi Gazete, 09 Ocak 1961, sayı: 10702).

Kıta : Görevin yapılması için taktik ve idari birlikleri kapsayan ve bir kumanda altında toplanan teşkillere kıta denir (T.C. Resmi Gazete, 09 Ocak 1961, sayı: 10702).

Disiplin : Kanunlara, nizamlara ve amirlere mutlak bir itaat ve astının ve üstünün hukukuna riayet demektir (T.C. Resmi Gazete, 09 Ocak 1961, sayı: 10702).

Askerlik Çağı : Nüfus kayıtlarına göre her erkeğin yirmi yaşına girdiği yılın Ocak ayının birinci gününden başlayan ve kırk bir yaşına girdiği yılın Ocak ayının birinci gününde biten süreyi ifade etmektedir (T.C. Resmi Gazete, 22 Temmuz 2020, sayı: 31193).

Askerlik Hizmeti : Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 72'nci maddesine göre her Türkün hak ve ödevi olan vatan hizmetinin Kanun esaslarına göre yerine getirilmesini ifade etmektedir (T.C. Resmi Gazete, 22 Temmuz 2020, sayı: 31193).

Vatan : Vatan kavramı Türk kültüründe kişinin doğup büyüdüğü yer, ata yurdu olarak tanımlanmaktadır (Büyükarman, 2008).

Yurttaş : Bir devlet içinde, medeni ve siyasi haklara özellikle de seçmen olma hakkına sahip olan kişi (Büyük Larousse sözlük ve ansiklopedisi, 1986:12646).

Millet : Türk Dil Kurumu'na göre (2021) Millet, "çoğunlukla aynı topraklar üzerinde yaşayan, aralarında dil, tarih, duygu, ülkü, gelenek ve görenek birliği olan insan topluluğu" olarak tanımlanmaktadır.

Milliyetçilik : Milliyetçilik belli sınırlar içerisinde aynı dili konuşan, aynı kültürü paylaşan ve birlikte yaşama duygusuna sahip olan millet kavramını ifade etmektedir (Sarımay, 2004).

Ülke : Bir devletin egemenliği altında bulunan toprakların tümü, diyar, memleket (TDK, 2021).

8

II. BÖLÜM

Kuramsal ve Kavramsal Çerçeve

2.1. Tarih Nedir?

Tarih, anlamı “sorgu” olan “historia” kelimesine dayanmaktadır. Yunanca olan “historia” kelimesi zamanla Latince’ ye kazandırılmış ve “soruşturma, malumat” anlamına gelmektedir (Ortaylı, 2016).

Tarih geçmişteki olayları zaman, mekân bağlamında inceleyen bilimsel bir alandır (Demircioğlu, 2005). Prof. Dr. İbrahim Kafesoğlu’ na göre de; “Tarih, insanların zaman ve mekan içinde geçirdikleri gelişmeleri ve bu insanların psiko-fizik hareketlerini, bu hareketlerin sebep-netice münasebetlerine dayanan ortak değerlerini araştırır ve tasvir eder” (Akt: Baykara,1999). Birçok tarihçi, tarihi geçmişte yaşanan olayları zaman, mekân belirterek bir sebep sonuç ilişkisi içerisinde inceleyen bir bilim dalı olarak tanımlamıştır. Alaca (2011)’ ya göre tarih, toplumların birbirleriyle ilişkileri, geçmişteki yaşantıları, ortaya çıkan olayların tamamının zaman, mekân belirtip neden-sonuç ilişkisiyle incelendiği sosyal bir bilim dalıdır. Tarihin bilim dalı olarak tanımlanabilmesindeki en büyük neden incelenen olaylar silsilesi içerisinde bir sebep sonuç ilişkisi olmasıdır. Tarih, zamanı ve mekânları kapsarken incelenen olaylarda sebep sonuç ilişkisi göz önünde bulundurulmalıdır (Akengin, 2015). Bir diğer araştırmaya göre tarih insan topluluklarının bütün faaliyetlerini, geçirdikleri gelişmeleri ve aralarında geçen olayları yer ve zaman göstererek neden-sonuç ilişkisi içinde, belgelere dayanmak suretiyle araştıran ve günümüze ulaştıran bir sosyal bilim dalıdır (Özçelik, 2011).

Bazı tarihçiler de tarihin tam ve kesin tanımının yapılamayacağını savunmuştur. Tarihin matematik gibi kesin çizgilerinin olamayacağını vurgulamış ve

üstlendiği görevi kesin yargılara varmadan açıklamaya çalışmıştır. Buna göre tarih, çok net bir tanımı yapılamayan, geçmişten gelen deneyimleri inceleyen akademik bir çalışma alanıdır (Açıkel, 2010).

Tarihin en önemli rolü geçmiş ile gelecek arasında kurduğu ilişkidir. Tarih geçmiş ile bugün arasındaki etkileşimi ifade etmektedir (Carr, 2013). Tarih şimdinin aydınlatılması, geleceğin keşfedilmesinde önemli rol oynar. Bu sayede insanlığın geçirdiği evrimi gözler önüne serer (Sungu, 1927; Akt: Ata, 2002). Safran (2011) tarihi ‘insanın geçmişle kurmuş olduğu ilişki’ olarak değerlendirmiştir. Tarih sadece geçmişle ilişkili, geçmişte yaşanan olayları kapsıyormuş gibi görünse de hayatımızın içinde varlığını devam ettirmektedir. Bu haliyle tarih geçmişten getirdikleriyle geleceğimizi etkilemekte, yön vermekte ve aydınlatmaktadır.

Tarih, insanların değişimini, devletlerin gelişimini kapsamaktadır (İbn Haldun, 1997). Buna göre tarih, insanlığın tarihini incelerken aynı zamanda devletlerin tarihini de incelemektedir. İnsanlığın gelişimi ile birlikte devletlerin ve medeniyetlerin tarihi de incelenmektedir. Bu sayede toplumların ve medeniyetlerin geleceği de şekillenmekte ve aydınlatılmaktadır.

Ahmet Cevdet Paşa’ya göre tarih, “Halka mazinin hadise ve güzelliklerine, vükela ve havassı lüzumlu gizli sırlı bilgileri edindirip herkese faydası olduğundan bütün insanların okumaya istekli olduğu seçkinlerce de rağbet gören makbul çok yararlı bir bilimdir” (Akt: Oklay, 2014). Bu tanımdan da yola çıkarak tarihin temelinde toplumların olduğunu belirtmek, tarihin toplumların üzerinde derin etkisi olduğunu ve çoğu zaman toplumların yönlendirilmesinde kullanıldığını söylemek yanlış olmayacaktır. Tarih, toplumun zaman içinde gelişme yönünü belirleyen, insanın kendi toplumu ile diyalog kurmasını ve bütünleşmesini sağlayan, ondaki toplum şuurunu canlı tutan bir kültür hazinesidir (Turan, 2002).

Tarihin toplumların gelişmesi üzerindeki önemli etkisi tüm dünyada olduğu gibi Türk tarihinde de çağdaş zamanda kabul edilmiş ve bu konuda çalışmalar yapıp tarih eğitimine önem verilmeye başlanmıştır. Takvim-i Vekayi’ de (Sayı: 1,2. XI. 1831) tarihin tanımı “Tarih denen fen, âlemde cereyan eden ahvali, zamanıyla zapt ve beyan etmekten ibarettir.” şeklinde ifade edilmiştir.

1800'lü yıllarda Osmanlı Devleti'nde başlayan tarih eğitiminin önemi cumhuriyetin kurulmasıyla birlikte de aynı seviyede korunmuş ve geliştirilmiştir. Cumhuriyetin ilanından sonra tarih eğitimi ile birlikte Türk kimliğinin aşılması amacıyla Türk Tarih Kurumunu açan ve "Büyük devletler kuran ecdadımız büyük ve şümüllü medeniyetlere de sahip olmuştur. Bunu aramak, tetkik etmek, Türklüğe ve cihana bildirmek bizler için bir borçtur. Türk çocuğu ecdadını tanıdıkça daha büyük işler yapmak için kendinde kuvvet bulacaktır." diyen Mustafa Kemal Atatürk, tarihimizin toplumumuz için ne kadar önemli olduğunu belirterek, tarihe ve tarihin önemine vurgu yapmıştır (Öğ, 2019). Tarihçi Tosh (2005) tarihi, toplumsal kimlik ve beklentilerin oluşturulmasında temel olan deneyimlerin oluşturduğu bellek olarak tanımlamış ve tarihin üstlendiği bu role dikkat çekmiştir.

Günümüzde tarih, millet kimliği oluşumu üzerindeki etkisini sürdürürken, devletlerarası etkileşimin artmasıyla farklı bir boyut kazanmaya başlamıştır. Bu farklı boyutun ortaya çıkmasında bilgiye ulaşımın kolaylaşması ve ulaşılan bilginin doğruluğunun sorgulanması temel teşkil etmektedir. Dünya üzerinde her şeyde olduğu gibi bilgilerde de meydana gelen etkileşim dikkatle değerlendirilerek ortaya konulmalı ve tarihin yazımında bu hususa dikkat edilmelidir. Tekeli (1998) 'nin ifadesiyle "Küreselleşme dünya tarihini ön plana çıkartırken aynı süreçte ortaya çıkan yerelleşme, yerel tarihlerin önem kazanmasına neden olacağı için küreselleşen dünyada tarih yeniden yazılmalıdır."

Tüm bu bilgi yığınının içerisinde aktarılacak bilgiyi belirlemenin yanında aktarımı ve aktarım yöntemleri belirlemekte çok önemlidir. Aktarım yöntemlerinin de açıkça ortaya konması bilginin ortaya konması kadar önemlidir.

2.2. Tarih Eğitimi/Öğretimi Nedir?

Tarih eğitimi her toplum ve ülke için vazgeçilmez bir öneme sahiptir ve eğitimin temel alanlarından bir tanesini oluşturmaktadır. Tarihi bilmenin temel kazançlarından bir diğeri de tarih bilgisinin politik zekâ ve farkındalık için bir ön koşul olduğu gerçeğidir. Tarih olmadan bir toplumun geçmişinden bahsetmek, bu ortak geçmiş üzerine bir gelecek inşa etmek olanaksız hale gelecektir. Çünkü geçmişte yapılan hataların veya doğruların bugün içinde bulunduğumuz durumu

sebeup-sonuç ilişkisi içerisinde inceleyemememiz, geleceği görmemize engel olacaktır. Tarih bilimine ve geçmişe hakim olmak karşılaşılan sorunlara mantıklı sorgulamalar yapabilmemizi sağlayacaktır. Bu nedenle tarihin öğretilmesi kaçınılmazdır. Tarihçilerin ortaya koyduğu sonuçları geniş halk kitlelerine ulaştırmak hem bilginin değerini artırması hem de geniş halk kitlelerinin bilinçlendirilmesi adına önem taşımaktadır. İşte bu noktada tarihin öğretimi devreye girmektedir (Kaymakçı, 2017). Tarih ayrıca millet bilincinin diri tutulması için son derece etkili bir alan olarak yerini korumaktadır.

18'inci yüzyılın sonraları, 19'uncu yüzyılın başları itibariyle tüm dünyada yayılmaya başlayan düşünce akımların başında milliyetçilik akımı gelmektedir. Milliyetçilik akımıyla birlikte tarih öğretimi problem sahalarında birini oluşturmaya başlamıştır. Çünkü millet kavramının korunması tarih öğretimine bağımlı hale gelmiştir. Tarih eğitimi üzerine yapılan değerlendirmeler tarihin milli ve manevi değerleri oluşturmadaki rolü açıkça gözler önüne sermektedir. Dünyada milliyetçilik akımının yükselmesi ve ulus devletlerin kurulmasından sonra milli kimliklerin üstün gösterilmesi ve yüceleştirilmesi maksadıyla tarih eğitiminin bu süper gücü olmazsa olmaz bir silah olarak kullanılmıştır. Bu durum tarihin nasıl öğretilmesi gerektiği sorusunu beraberinde getirmiştir. Tarihte ne öğretilmesi gerektiği ile nasıl öğretilmesi gerektiği farklı alanlar olarak ortaya çıkmaktadır. Tarihte ne öğretilmesi gerektiği, neyin amaçlanması gerektiği, tarih ile birlikte kazandırılması gereken değerler ve tarih biliminin konumu ile ilgili konular tarih eğitiminin alanıdır. Ancak tarih eğitiminde kazandırılması amaçlanan değerlerin öğrenciye aktarılması ise tarih öğretiminin alanına girmektedir.

Yeşil' in 2010 yılında yayımlanan makalesinde tarih eğitimi ile ilgili iki yaklaşıma yer verilmiştir. Birinci yaklaşım olan “geleneksel yaklaşım” da tarihi bilgi ve milli değerler verilirken, ikinci yaklaşımda tarihi anlama, yorumlama ve tarih yapma konuları önemsendir. Buna göre tarihin, milliyetçilik akımı ile birlikte kendisine yüklenen ve hala devam eden vatandaşlık eğitimi görevi vardır. Tarih eğitiminin bu rolü günümüzde hala devletlerce bir politika olarak kullanılmaktadır. Ulus devlet olmayan devletler dahi kendi ortak geçmişini öğrencilere aktarmak için tarih eğitimini etkin olarak kullanmaktadır. Diğer yandan tarih, sosyal bilimlerin bir dalı olmasından dolayı bilgiyi aktarması yeterli değildir. Bu nedenle tarihin,

öğrenciye yorumlama, analitik düşünme, problem çözme gibi yetenekleri kazandırması gerekmektedir. Bir bilim dalı olarak tarihin bu yetenekleri kazandırması için tarihin nasıl öğretilmesi gerektiği sorusunu ortaya çıkarmaktadır.

Tarih dersleri birçok öğrenci tarafından ezbere dayalı bir alan olarak görülmekte ve bu haliyle kuru bilgiler yığını olmanın dışına çıkamamaktadır. Tarihin milli kimliği aktarmasının yanında öğrencide merak uyandırması, öğrenciyi düşünmeye sevk etmesi için “tarih öğretimi” sürecinin iyi planlanması ve uygulanması gerektiği bir gerçektir. Tarih öğretim tekniklerinin maksimum seviyede faydayla kullanılması ve tarih öğretiminin enstrümanlarının etkin kullanılması, tarih öğretiminde hedeflenen seviyeye çıkılmasını sağlayacak ve tarih eğitiminde ulaşılmaması gereken hedeflere ulaşılabilecektir.

Tarih öğretiminin en temel enstrümanı tarih kitaplarıdır (Gürkan,2017). Tarih öğretiminde temeli tarih ders kitapları teşkil etse de kitaplar tarihin eğitiminin amaçlarına ulaşmada kendi başına yeterli olmayacaktır. Bu nedenle tarih öğretim yöntemleri ve uygulanış şekli de istenilen hedeflere ulaşmada önemli rol oynamaktadır.

2.2.1. Tarih Öğretim Yöntemleri

Dünyada bilgi üretim ivmesi 20’nci yüzyıl ile birlikte artmaya başlamıştır. Bilgiye ulaşılabilirliğin artması bilgi üretim hızını da artırmaktadır. Artan üretim hızı da bilgi dağlarının oluşmasına neden olmaktadır. Günümüzde bir kişinin bir alana yüzde yüz hakim olması hemen hemen imkansızdır. Bir alanda dahi biriken bilgiler bir kişinin öğrenebileceğinin çok ilerisindedir. Bu nedenle alanında uzman kişilerin görüşleri önem kazanmaktadır.

Bilgi dağlarının oluşması her bilim dalında olduğu gibi tarih biliminde de “Ne öğretilim?” sorusunun sorulmasına neden olmuştur (Safran, 2006). Tarihte “Ne öğretilim?” sorusu ihtiyaç duyulan temel bilgilerin artmasıyla yerini “Tarihi neden öğretilim?” sorusuna bırakmıştır. Bu soruya en net cevaplardan bir tanesini Nichol (1991) aşağıda belirtilen gerekçelerle açıklamıştır:

-Tarih, sentez, karşılaştırma, öteleme ve çözümleme gibi eğitim kaynaklı becerileri ve yetenekleri büyük ölçüde geliştirerek iyileştirir.

-Tarih, vatandaşlık için eğitimde hayatî derecede önemli olan ve bir değer taşıyan unsurdur.

-Tarih, insanın hayata ve yaşama uyum sağlamada yardımcı bir unsurdur.

-Tarih, toplumları birbiriyle etkileştirir.

Tarihi neden öğretelim sorusundan sonra tarihi nasıl öğretelim sorusu ortaya çıkmaktadır. Doğru bilgi aktarılması kadar bilginin doğru aktarılması da önemlidir. Bu nedenle sosyal bir bilim olan tarihin, eğitim aşamasındaki amaçlarının tamamının karşılanması maksadıyla öğretim teknikleri dikkatli belirlenmeli ve uygulanmalıdır. Belirleme ve uygulama aşamasının beraber ilerlemesi maksadıyla süreci belirleyenlerle uygulayanlar temas halinde olmalıdır. Öğretim içeriği ve teknikleri belirlenirken uygulayıcıların görüşleri alınmalı ve uygulayıcılar da eğitilmelidir. Böylece istenilen hedefe ulaşmak mümkün olacaktır.

Günümüzde her bilim dalında olduğu gibi tarih biliminin de öğretilmesinde birçok farklı tekniğin olduğu ve uygulandığı bir gerçektir. Birçok farklı tekniğin kullanılmasının sebepleri öğretilecek konu, öğretilecek öğrenci profili ve öğretim ortamıdır.

Tarih eğitiminde de her konuyu aynı teknikle anlatmak ve her seferinde maksimum verimi almak mümkün değildir. Eğitimi verilen konu ile ilgili öğretim tekniği de geliştirilmeli/değiştirilmeli ve en verimli olacak öğretim yöntemi kullanılmalıdır. Böylece gerçekten öğretim yöntemlerinin doğru kullanılmasından söz edilebilir. Bunun yanında tarih eğitiminin verildiği öğrenci gruplarının seviyesi de öğretim tekniğinin seçiminde önemli rol oynamaktadır. Her yaş seviyesinde veya farklı bilgi seviyelerinde aynı öğretim yöntemlerinin kullanılması mümkün ve doğru olmayacaktır. Diğer husus ise öğretimin yapılacağı ortamın öğretim yöntemine olan etkisidir. Öğretim ortamı sadece sınıf olarak değerlendirilmemeli içerisinde bulunan coğrafya dahi bu hususta dikkate alınarak öğretim yöntemi belirlenmelidir. Tüm bu hususlar göz önüne alındığında öğretim yöntemini belirleyecek olan öğretmenin de bu konuda eğitilmiş olması önemlidir. Bu noktadan sonra kritik husus öğretim yöntemlerinin verimliliğidir. Tarih derslerinde genel itibarıyla en çok kullanılan yöntem, teknik ve yaklaşımları ve bunların özelliklerini şu şekilde belirtebiliriz (Kılıç,2018):

2.2.1.1. Anlatım (Takrir, Sunuş) Yöntemi:

Sosyal bir bilim dalı olan tarih, öğrencilerin büyük çoğunluğu tarafından ezberlenmesi gereken bir alan olarak tanımlanmaktadır. Tarihin basit tanımında da belirtildiği üzere bir olayın zaman, mekân, olay belirtilerek neden sonuç ilişkisi içerisinde incelenmesidir. Olayın ortaya çıkması için bir neden olduğu, olay sonunda bir etkinin ortaya çıktığı belirtilmektedir. Buna göre belli bir mantık silsilesi olaylardan meydana gelen tarihin ezberlenmesi son derece yanlış olacaktır.

Tarihin ezber olarak görülmesinin sebeplerinin başında derslerin öğretmen merkezli olarak işlenmesi gelmektedir. Öğretmenin aktif, öğrencinin pasif olduğu anlatım yöntemi, en çok kullanılan öğretim yöntemidir. Anlatım yöntemi birçok sebepten dolayı çokça tercih edilmektedir. Temel sebeplerinden bir tanesi müfredatın yetiştirilmesi çabasıdır. Diğer sebepler teknik yetersizlikler, öğrencilerin yoğunluğunda tarih dersine gereken özeni göstermemeleri vb. gibi durumlardır. Tüm bu sebeplerden dolayı sıkça tercih edilen anlatım yönteminde öğrencinin pasif durumda olması derse olan ilgisini çabucak kaybetmesine neden olmakta, dersin verim süresi hızla düşmektedir. Bu nedenle gerekli tedbirlerin alınarak (müfredat yoğunluğunun azaltılması, sınıf mevcutlarının azaltılması, ders sayısının artması) anlatım yönteminin daha az kullanılması sağlanmalıdır.

Türk Silahlı Kuvvetleri bünyesinde icra edilen Mehmetçik İçin Vatandaşlık Eğitimleri de genel olarak anlatım yöntemi ile icra edilmektedir. Birçok sebebin en önemlisi öğrenci profilinin standart olmamasıdır. Üniversite mezunlarının ve ilköğretim mezunlarının aynı dersane ortamında bulunması ders işleme yöntemini öğretmenin/komutanın tek eline vermektedir.

2.2.1.2. Soru-Cevap Yöntemi:

Soru-cevap yöntemi öğrenci ve öğretmenim karşılıklı birbirlerine soru sormalarına dayanan bir öğretim yöntemidir. Genellikle anlatım yöntemi ile birlikte kullanılmaktadır. Soru-cevap yöntemi tek yönlü değil karşılıklı etkileşim ile yapılmaktadır. Sorulan sorularda amaç öğrencinin bilgisini ölçmek değil, öğrencinin düşünerek doğru cevabı bulmasını sağlamaktır. Ayrıca ders içerisinde önemli noktalara dikkat çekmek amacıyla da kullanılmaktadır. Öğrencilerin düşünme,

hatırlama, muhakeme, analiz, sentez ve değerlendirme yeteneklerini geliştiren bir yöntemdir.

Bu yöntem kullanılırken derslerde farklı soru sorma basamaklarından yararlanılabilir. Bloom'un bilişsel alanla ilgili altı soru sorma basamağı bu yöntemde sıkça kullanılan tekniklerden bir tanesidir (Arı, 2011). Buna göre soru-cevap yönteminden amaçlanan verimin alınabilmesi maksadıyla altı basamakta sorular sorulmalıdır. Bu sorular;

- Bilgi soruları,
- Kavrama soruları,
- Uygulama soruları,
- Analiz soruları,
- Sentez soruları,
- Değerlendirme sorularıdır.

Bilgi soruları temel bilgileri, kavramları, genellemeleri ve ilkeleri öğretmek ve öğrenmek için sorulmaktadır. Kavrama soruları, öğrencilerin davranışlarında benimsediği özellikleri tespit etmek için sorulmaktadır. Örneğin, tarihteki iki muadil olgunun karşılaştırmasını yapmak gibi... Uygulama soruları, öğrencinin edindiği bilgileri yeni bilgiler ortaya çıkarmak için kullanıp kullanmadığını ölçmek için sorulmaktadır. Örneğin, ülkelerin coğrafi konumlarının politikalarına etkisi var mıdır? Gibi. Analiz soruları, olayı meydana getiren öğeler ve bu öğeler arasındaki bağı keşfetmek için sorulmaktadır. Daha üst düzey zihinsel düşünmeyi gerektirir. Sentez soruları açık uçlu sorulardır. Olayları sıraya koyma, bir fikri savunma, bir tez üretme gibi amaçlarla sorulmaktadır. Değerlendirme soruları, fikirler arasındaki tutarlılık ya da tutarsızlıkları belirleme, mantıksal yargıları bulma, ulaşılan sonuçları yorumlama gibi davranışları içermektedir.

Soru-cevap yöntemi Mehmetçik İçin Vatandaşlık Eğitiminde de sıkça kullanılmıştır.

2.2.1.3. Tartışma Yöntemi:

Tartışma yöntemi bir grubun; bir konu üzerinde, belirli kurallar ve düzen içerisinde, bir başkan nezaretinde, istenilen amaca yönelik olarak karşılıklı fikirlerini

savunması olarak tanımlanabilir. Tartışma yönteminin öğrencilere kazandırmayı amaçladığı temel nitelikler; etkileşimi artırmak, liderlik becerisini geliştirmek, görüş birliğine ulaşmayı kolaylaştırmak, yorumlama becerisini geliştirmek ve analiz, sentez, değerlendirme gibi öğrenmeleri kolaylaştırmaktır.

Tartışma yönteminde birçok farklı uygulama tekniği bulunmaktadır. Büyük grup tartışması, küçük grup tartışması, münazara, panel, sempozyum, beyin fırtınası uygulama tekniklerinden bazılarıdır.

Tartışma yöntemi son dönemde tarih derslerinde en sık kullanılan yöntemlerden biri olmakla birlikte münazara ve beyin fırtınası teknikleri tarih derslerinde sıkça kullanılmaktadır.

Tartışma yöntemine Mehmetçik İçin Vatandaşlık Eğitimi sürecinde de beyin fırtınası tekniği ile birlikte kullanılmış ve verimli olduğu gözlemlenmiştir.

2.2.1.4. Gezi-Gözlem Yöntemi:

Gezi-gözlem yöntemi dersin okul ortamı dışında bir alanda işlenmesi yöntemidir. Derse ilişkin materyallerin ve mekânların yerinde görülmesi öğrencilerin sınıfın sıradanlığından kurtulmaları açısından önemlidir. Sınıfın rutin ortamından uzaklaşan öğrencinin derse olan ilgisinin artacağı bir gerçektir. Ancak bu yöntem eğlenceli bir faaliyet olarak kalmamalıdır. Gezi-gözlem faaliyetinin icra edileceği mekân/materyal ile ilgili önceden araştırma yapıp bilgi edinilmesi gerekmektedir. Bunun yanında gezi-gözlem yöntemi bir plan, program dâhilinde olmalı, gezi esnasında eğitici tarafından öğrencilere içerisinde buldukları ortam ve ortamda bulunun materyaller ile ilgili bilgi verilmelidir. Tüm bu eğitim süreci öğrencilerin analiz, sentez ve değerlendirme becerileri geliştirecek, tarihi daha kolay anlamalarını ve dönemin kendi şartlarına göre olayları değerlendirmelerini sağlayacaktır.

Son derece faydalı olan gezi-gözlem yöntemi çok fazla vakit ve maddi destek gerektirmektedir. Ayrıca bu sürecin izinlere tabi olması yöntemin uygulanmasındaki temel engellerdir. Ancak yerel olarak dahi uygulanması öğrencilerin kişisel gelişimine ve tarihe olan bakış açılarının gelişmesine katkıda bulunacaktır.

Gezi-gözlem yöntemi araştırmanın yapıldığı Mehmetçik İçin Vatandaşlık Eğitimlerinde kullanılamamıştır.

2.2.1.5. Örnek Olay Yöntemi:

Öğrenci merkezli öğretim yöntemlerinden biri olan örnek olay yöntemi buluş yoluyla öğrenme stratejisine uygun bir yöntemdir. Bu yönetime göre örnek olay yazılı bir metin olabileceği gibi film, gazete, anı, kitap vb. içerisinden alınan örneklerde olabilir. Tarih öğretiminde anılar, görgü tanıklarının raporları, kronolojiler, incelenen dönemde yazılmış gazete ve dergiler, araştırma raporları, dokümanlar, bilimsel kitaplar, seyahatnameler, resim ve fotoğraflar kullanılabilir.

Tarihe tanıklık etmek ve akıllarda yaşanan olayların canlandırılması maksadıyla son derece etkili bir yöntemdir. Öğrencilerin kendilerini olayın kahramanı yerine koyarak empati (duygudaşlık) yeteneklerini geliştirmektedir. Ayrıca olayların birbirleri ile olan ilişkilerinin anlaşılabilmesi, olaylar arasındaki neden sonuç ilişkilerinin daha rahat anlaşılabilmesi için etkili bir yöntemdir. Dersi sıradanlıktan uzaklaştırarak ilginin artmasını sağlayacak yöntemlerden bir tanesidir. Araştırmanın yapıldığı Mehmetçik İçin Vatandaşlık Eğitimlerinde sıkça kullanılan yöntemlerden bir tanesi olmuştur.

2.2.1.6. Beyin Temelli Öğrenme:

Öğrenmenin kolaylaşması için öğrenme mekanizması olan beynin uyarılması gerekmektedir. Beynin doğru şekilde uyarılarak öğrenmenin kolaylaştırılması her alanda olduğu gibi tarih eğitiminde de kullanılmaktadır. Beyni öğrenmeye alıştırmak için yapılabilecek etkinlikler ve stratejiler bulunmaktadır. Tarih dersinde de birçok etkinliği barındıran beyin temelli öğretim stratejileri uygulanabilir. Bu stratejiler; farklı disiplinlerden yararlanılması, tematik öğrenme, konuya bağlı ahenkli düzenleme ve iş birliğine dayalı öğrenmedir.

Farklı disiplinlerden yararlanma; tarih alanını coğrafya, sosyoloji, ekonomi gibi alanlarla bağlantı kurularak anlatılmasıdır. Tematik öğrenme, bilgi yığınlarının bir çatı altında birleştirilerek öğretilmesidir. Konuya bağlı ahenkli düzenleme ise dersin değişim, süreklilik gibi kavramlarla işlenmesidir.

Tarih dersinde kullanılabilecek bu stratejiler zihin haritaları oluşturma, balık kılıcı diyagramı kullanma, benzerlik ve farklılıkların ortaya konması, karşılaştırma, analogi, problem çözme yöntemi, proje çalışması yöntemi, bireysel çalışma yöntemi, işbirliğine dayalı öğrenme (kubaşık öğrenme), drama, rol oynama gibi birçok teknik ile birlikte kullanılarak verimi artırılabilir.

2.2.2. Tarih Eğitimi Amaçları

Tarih eğitiminin amaçları kendisine yüklenen misyona göre şekillenmektedir. Tarih, toplumu geleceğe hazırlama görevini üstlendiğinde genellemeler ve teoriler üreten, ders verici bir disiplin olarak ortaya çıkmaktadır. Diğer taraftan bireylerin bilişsel ve duyuşsal gelişimine katkı sağlayan, bireyi düşünmeye iten, olaylar arasındaki sebep sonuç ilişkisini ortaya koyabilen bireyle yetiştirmeyi amaçlayan bir ders programı olarak da ortaya çıkmaktadır. (Vurgun, 2016) Bir diğer ikilem ise tarih eğitime geleneksel ve modern bakış açıları arasında vardır. Geleneksel bakış açısına göre tarih eğitimi, toplumun geçmişini öğretmekle vatandaş, kimlik oluşturma amacı güden bir bilim dalıdır. Modern tarih eğitime göre tarih eğitiminin amacı; bireylere problem çözme yeteneği kazandıran, düşündürmeyi amaçlayan, tarihin kaynaklarını bir tarihçi gibi kullanabilen bireyler yetiştirmektir (Demircioğlu,2007).

Bu görüşlere paralel olarak benzer tanımlamalar yapılmıştır.

Safran'a (2009) göre; tarih dersi vasıtasıyla, geçmiş ile ilgili bir takım bilgi veya inançların geleneksel olarak çocuklara aşılmasının üç önemli nedeni vardır.

Bunlar;

- I- Kültürel mirası aktarmak,
- II- Ahlaki eğitim vermek,
- III- Günümüz dünyasını anlamaktır.

Çaydaş'a (2003) göre tarih eğitimi ile birlikte öğrencilerin eleştirel düşünmesi sağlanmakta, zamansal algılama yapabilmelerinin önü açılmakta, farklı bakış açıları geliştirebilmekte ve tarihe özgü bilişsel becerilerin gelişmesi sağlanmaktadır. Ayrıca tarih bilimi etkili bir vatandaş yetiştirmenin temelini teşkil etmektedir.

Kılıç'a (2018) göre günümüz tarih öğretiminde problem çözme, Türkçeyi doğru ve etkili kullanma, eleştirel düşünme, bilgi teknolojilerini kullanma, iletişim

kurma, yaratıcı düşünme, araştırma ve sorgulama gibi temel becerilerin kazandırılması da amaçlanmaktadır. Tarihsel düşünmeyle birlikte kronolojik düşünme, kavrama yeteneğini geliştirme, analiz ve yorum yapabilme, sorgulayarak araştırabilme gibi yeteneklerin kazandırılması da diğer amaçlardandır.

Demircioğlu'na (2010) göre tarih; ahlaki gelişimi sağlamak, uygarlık, değer ve kültürün gelişimini göstermek, sosyalleşmek, boş zamanları değerlendirmek, milli kimlik gelişimini sağlamak, iyi vatandaş yetiştirmek, demokratik yaşam becerileri kazandırmak, geçmişini iyi öğrenmek ve geçmişten ders almak, yaşanan zaman diliminde meydana gelen siyasi, sosyal ve ekonomik sorunların nedenlerinin farkına varmak ve yaşanan zamanı daha iyi yorumlamak gibi amaçlarla öğretilmektedir.

McKellar (2003) "Tarihi neden öğretelim?" sorusuna çocukların sadece bilgi verilerek yetiştirilmesinin günümüzde yeterli olmayacağını savunarak cevap vermiştir. 21'inci yüzyılda her öğrencinin öğrenmesi gereken temel özellik eleştirel düşünmedir. Günümüz tarih eğitiminin amaçlarından bir tanesi olan eleştirel düşünmenin verilebilmesi tarihin öğretilmesini zorunlu kılmaktadır.

Herbart' a göre tarih derslerinin üstlendiği eğitsel amaçlardan bir tanesi de tarihin insanlığın öğretmeni olma sorumluluğudur. Bunun aksi bir durumun ortaya çıkmasından öğretmenler sorumludur (Akt. Ata, 2009). Buna göre tarih eğitimi düşünüldüğünde çok daha fazla sorumluluklara sahiptir ve bu sorumluluk tarih eğitimcilerinin omuzlarındadır. Tarih eğitimcileri tarihi aktarırken sorumluluklarının farkında olmadan hareket ederlerse sonuçlarının insanlığı etkileyebileceği vurgulanmaktadır.

Tüm bu görüşler ışığında tarih eğitiminin amaçlarını en sade ve anlaşılır şekilde ifade etmek gerekirse tarih öğretiminin geleneksel amacı kimlik aktarımı ve vatandaşlık eğitimidir. Tarih öğretiminin çağdaş amacı ise öğrenciyi düşünmeye sevk etmek, analitik düşünme kabiliyeti kazandırmak, problem çözme yeteneği vermek, sorgulamayı öğretmek ve öğrenciyi geleceğe hazırlamaktır.

2.3. Tarih Eğitimi Kapsamında Vatandaşlık Eğitimi

Okulların duyuşsal hedefleri, arasında vatan aşkı, millet sevgisi, vatansever olmak, saygılı olmak, dürüst olmak ve adil olmak gibi değerler yer alır. Okul programlarında açıkça belirtilen veya belirtilmeyen bu değerleri öğretmek, öğrencilerin ahlaki olarak gelişmesini ve vatani bağlarının güçlenmesini sağlamak maksadıyla kullanılmaktadır (Akbaş, 2008). Okulların hedefleri arasında olan bu değerlerin kazandırılması bir sürece tabi olmasıyla birlikte sistematik bir eğitim gerektirmektedir. Okul müfredatında olan her derste bu değerlerin kazandırılması hedeflenirken en büyük katkının tarih eğitimleri ile birlikte geldiği günümüzde tartışılmaz boyuttadır. Tarihini öğrenen öğrenci geçmişle bir bağ kurmakta ve geçmişinin olumlu yönlerini gördükçe örnekler çıkarmaktadır. Mustafa Kemal Atatürk'ün de dediği gibi "Türk çocuğu ecdadını tanıdıkça daha büyük işler yapmak için kendinde kuvvet bulacaktır" (Sönmez, 2006). Bu sözden de anlaşılacağı üzere tarihini öğrendikçe öğrenci motive olacak ve gelişimine katkıda bulunacaktır. Tarih dersinin milliyetçilik ve vatanseverlik hislerine o kadar büyük katkıları vardır ki her millet tarih eğitiminin bu değerinden faydalanmaya çalışmaktadır (Ata, 2002).

Tarih eğitimi ile birlikte öğrencilerin farklı bakış açıları kazanmaları, zamansal algılamayı yapabilmeleri, incelemeler sonucu kendi görüşlerini oluşturabilmeleri amaçlanmaktadır. Bunun yanında tarih eğitimi ile birlikte öğrenciler yaşamın koşullarına hazırlanmakta ve etkili birer vatandaş haline gelmeleri sağlanmaktadır (Çaydaş, 2003).

Tarih öğretiminin geleneksel temel amaçlarından birisi de öğrencilerin kimlik gelişimini sağlamaktır. Bu bağlamda tarih dersleri çok uzun süredir dünyanın büyük bir kesiminde kimlik kazandırmak amacıyla öğretilmiş ve öğretilmektedir. Tarihsel olaylar, hadiseler ve şahsiyetler aracılığıyla yetişen genç nesle kimlik kazandırmak mümkündür (Nichol, 1984; Akt. Demircioğlu, 2005). Buna ilave olarak tarih dersleri aracılığıyla, mevcut siyasi ve ideolojik sistemin nasıl oluştuğu öğrencilere öğretilir (Southgate, 1997; Akt. Safran, 2011). Bu sayede öğrencilerin geçmişini öğrenmekle birlikte kazanacağı yeteneklerden bir tanesi de vatandaş olma bilincidir.

Bu tarihsel eğitim süreçleri doğrudan vatandaşın eğitiminde rol oynarken, bununla beraber eşsiz bir şekilde bireyin gelişiminde de rol oynar. Tarihsel hafıza

geçen süre içinde bireye ait olduğu yeri ve diğer insanlar ile olan bağlantısını göstermek anlamında bireysel farkındalık için gerekli olan anahtardır. Bu anahtar doğru ve etkin kullanıldığında bireylerin toplumlara dönüşmesinde çok etkili olmaktadır. Toplum olma, birlikte hareket edebilme, fikir birliği yapabilmenin önemi tarihsel süreçte defalarca yaşanan olaylarla kanıtlanmıştır. Bu nedenle ki bireyi topluma dönüştürebilecek kadar kuvvetli olan tarih eğitiminin temel amaçlarından bir tanesi de vatandaşlık bilincinin oluşturulmasıdır. Yüzyıllar boyunca bu amaç iktidar sahiplerince kullanılmış ve vatandaşlık bilincinin yanında ideolojik fikirlerde tarih eğitimi ile birlikte topluma empoze edilmiştir.

Tarih geniş alanı ve derinliği ile insanlar üzerinde her zaman etkili olmuştur. Bu özelliklerin yanında insanın geçmişi merak etmesi de aynı şekilde tarih eğitiminin öğretilmesini kolaylaştırmış ve ilginin artmasını sağlamıştır. Bu nedenle tarih bilimi dinamikliğini korumakta ve kendisini geliştirmektedir. Bilgiye ulaşmanın çok kolay olduğu günümüzde tarihte derinliğini artırmaktadır. Artan derinlikle birlikte “ne öğretilim?” sorusu da ortaya çıkmaktadır. Tarih bu aşamada toplumlar tarihi ile birlikte içinde yaşanan toplumun tarihi öğretilerek kullanılmakta ve vatandaş olma bilinci aşılanmaktadır. Bu haliyle tarih eğitime tabi tutulan öğrenci, içerisinde bulunduğu topluma aidiyetini artırmakta ve topluma karşı sorumluluk almaktadır. Tarih öğretimini vazgeçilmez kılan en temel özelliklerden bir tanesi de budur. Tüm bu sebeplerden dolayı tarih geçmişte olduğu gibi günümüzde de vatandaşlık eğitiminde kullanılmaktadır. Tarih eğitiminin gelecek yüzyıllarda da benzer şekilde kullanılacağı aşikârdır.

2.3.1. Tarih Eğitimi Kapsamında Vatandaşlık Eğitimi Önemi

Tarih en basit anlamıyla geçmişte yaşanan olayları yer ve zaman belirterek, sebep sonuç ilişkisi içerisinde inceleyen bir bilim dalıdır. Tarih, olanı tespit edip yazmanın ötesinde tespit edilen olayları sebep sonuç ilişkisi içerisinde inceleyerek somut sonuçlar ortaya koymaya çalışmaktadır. Tespit edilen ve ortaya çıkarılan tüm olayların yalnızca olduğu gibi aktarılması değil, sebep sonuç ilişkisi içerisinde incelenerek anlamlı bulguların elde edilmesi tarihi bir bilim yapmaktadır.

Tarihin ortaya çıkması kadar aktarılması/yazılması da önemlidir. Bu yüzden tarihçilerin geçmişte yaşananları tarafsızca ortaya çıkarmak gibi bir görevi vardır. Bu

görevin ifasında tarihçi kendisinden kaynaklanan veya dış etkilere kaynaklanan problemlerle karşılaşmaktadır.

Tarihçi sahip olduğu ideolojik fikirleri içerisinde bulunduğu bilim dalından uzak tutmalıdır. Yapacağı araştırmalarda çokça kaynağa ve bulguya ulaşmalı, kaynaklı ve bulgusuz salt yorumla tarih yazımına koyulmamalıdır. Tarihçi icra ettiği görevde bu altın kuralı uyguladığı sürece saygınlığını koruyacak ve tüm insanlığa karşı görevini layıkıyla yerine getirmiş olacaktır. Aksi bir hareket sergileyen ve içinde bulunduğu toplumla birlikte bilgiye kolayca ulaşılan günümüzde tüm insanlığı yanıltan kişiden tarihçi olarak bahsetmek uygun olmayacaktır. Bu nedenle tarihçi üstlenmiş olduğu bu sorumluluğun farkında olmalı ve bu çerçevede hareket etmelidir.

Tarihin konusu insan, toplumlar ve dolayısıyla devletler olduğundan dün olduğu gibi bugün de yönetimi elinde bulunduranlar tarihi kendi çıkarları doğrultusunda şekillendirmeye çalışmaktadırlar. Bunun içinse gerek tarihçilerin bir bölümünü gerekse tarih eğitimini kullanmaktadırlar. Tarih eğitim müfredatında yapılan değişikliklerle tarihin bazı bölümleri yanlış veya eksik öğretilmektedir. Bu durumun ortaya çıkmasındaki temel neden ise tarih eğitiminin vatandaşlık eğitiminde etkin olarak kullanılmasıdır.

Devletlerin eğitim kurumlarına yüklediği temel eğitim ihtiyaçları; vatandaşlık bilinci, milliyetçilik, toplum olma bilinci, duyarlı vatandaşların yetiştirilmesi, temel hak ve özgürlüklere hâkim olunması, kanunlara/yönetmeliklere bağlılık gibi nitelikleri kazanmış bireyler yetişmesidir. Fakat devletlerin müfredatında bu temel eğitim ihtiyaçlarını karşılayacak yeterli bir ders programı bulunmamaktadır. Temel eğitim ihtiyaçlarının karşılanması için küçük yaşlarda öğrenciye uygulanan “sosyal bilgiler” dersi yerini “tarih” dersine bırakmaktadır. Türkiye Cumhuriyeti’nde “vatandaşlık” dersi bulursa da yeterli değildir. Bu durum tarih dersine temel ihtiyaçlarının öğretilmesi görevini ayrıca yüklemektedir. Bu sorumlulukla birlikte yoğun olan tarih dersleri daha yoğun olmakta ve tarih öğretiminde istenilen verimin alınmasına engel olmaktadır. Aynı zamanda tarih dersi, sosyal bilgiler dersinin devamı olarak görülmekte, kendi temel çizgisinden uzaklaşmaktadır. Tarih eğitiminde temel amaç, tarih bilgisi vermek ve araştırma, merak etme

alışkanlıklarının kazandırılmasıyla üzerine yüklenen diğer görevler tarih eğitiminin alanını genişletmektedir.

Tarih eğitiminin üstlendiği sorumluluklar ve alanları dâhilinde vatandaşlık eğitiminin olduğu belirgin bir gerçektir. İnceleme alanının temelini insanların ve toplumların tarihlerinin oluşturduğu tarih biliminin, tarih eğitimiyle vatandaşlık bilinci aşılması ve vatandaşlık eğitimi veriyor olması ilişkisiz ve alakasız görülmemelidir. Tarih eğitiminde içerisinde bulunan toplumun tarihiyle birlikte vatandaşlık bilincinin, aidiyet duygusunun ve milliyetçilik anlayışının verilmesi gayet doğaldır. Fakat bu noktada dikkat edilmesi gereken husus gerçeklerin saklanmadan veya değiştirilmeden aktarılması gerektiğidir. Bu konuya dikkat edildiği sürece vatandaşlık eğitiminin tarih eğitimi içerisinde bir dal, alan olarak yer alması olumsuz karşılanmamalıdır.

Tarihin temeli, yaşanan olayların sebep sonuç ilişkisi içerisinde açıklanmasıdır. Tarihin konusunun da insan ve toplum olduğu kabul edilirse geçmişte yaşanan olaylardan ders çıkarılarak geleceği kontrol etme, geleceği yönlendirme fikrinin doğru bir fikir olduğu kabul edilmelidir. Fakat geleceği kontrol etmek ve yönlendirmek ciddi bir birikim gerektirmektedir. Birikimin oluşturulmasında kullanılan tarih eğitimi beraberinde içerisinde bulunan toplumun da tarihini barındırdığından vatandaşlık eğitimine doğrudan katkı sağlamaktadır. Bu katkının toplumların ortak tarih, ortak hareket etme, ortak düşünme, aynı geleceğe inanma gibi temel değerleri kazanmasında oynadığı rol çok büyüktür. Aynı düşünce ve kültür yapısına sahip toplumların geleceğe ortak adım atabilmeleri daha kolay olacaktır. Bu nedenle toplumlarda vatandaşlık eğitimleri hiçbir suretle geri plana bırakılmaksızın planlanmaya ve uygulanmaya devam edilmelidir. Bu sayede “toplum, millet” kavramlarından söz edilebilecektir. Bu kavramların söz edilemediği bir ortamda ortak hareket etme duygusundan söz edilemez ve bu durum “topluluğun” dağılmasından başka bir sonuç getirmeyecektir. Bu nedenle tarih eğitiminin üstlendiği vatandaş yetiştirme görevi layıkıyla devam ettirilmeli ancak iktidar sahiplerinin ideolojik görüşleri bu süreci etkilememelidir.

2.4. Vatandaşlık Eğitimi Kavramı

İnsanları belli bir amaç doğrultusunda yetiştirmek ve bu amaca daha iyi hizmet edebilmek maksadıyla bir süreç içerisinde bırakmak, eğitimin en temel tanımıdır. Bu süreçten geçen bireylerin kişiliğinin farklılaştığı, davranışlarının değiştiği bir gerçektir. Bu farklılık ve değişikliklerin temel nedeni eğitim süreci içerisinde kazanılan bilgi, beceri, tutum, değer ve tecrübeler olarak ifade etmek gerekir (Fidan ve Erden,2001). Tanımı farklılıklar gösterse de eğitimin temel amacının davranış değişiklikleri yapmak olduğu bir gerçektir. İnsanı doğduğu ikellikten alıp günümüz şartlarına getirmek aksi düşünülemez bir zorunluluktur. Bu nedenle ki tüm dünyada eğitim olmazsa olmaz bir süreçtir. Bu sürecin sonucunda ortaya çıkması istenilen davranış değişikliklerinin ne olduğunu belirlemek çok önemlidir. Eğitimle birlikte eğitimin amaçları da incelenmelidir.

Atatürk 1923 yılında eğitimin amacını şöyle açıklamıştır (Gn. Kur. Bşk.lığı, 2001): “Eğitim ve öğretimde uygulanacak metot, bilgiyi insan için fazla bir süs, bir hükmetme vasıtası veya medeni bir zevkten çok, maddi hayatta başarılı olmayı sağlayan pratik ve kullanılması mümkün bir vasıta haline getirmektir.” Atatürk başka bir açıklamasında ise (Gn.Kur.Bşk.lığı,2001): “Efendiler, yetişecek çocuklarımıza ve gençlerimize görecekları tahsilin hududu ne olursa olsun en evvel ve her şeyden evvel Türkiye'nin istiklaline, kendi benliğine, gelenek göreneklerine düşman olan bütün unsurlara mücadele etmek lüzumu öğretilmelidir.” diyerek vatandaşlık eğitiminin çıkış noktasını ifade etmektedir. Her devletin halkını geleceğe hazırlamak için eğitimi etkin olarak kullandığı ve kullanması gerektiği aşikârdır. Atatürk'ün ifadesinden de anlaşılacağı üzere eğitimin amaçlarından bir tanesi de iyi ve aidiyeti yüksek vatandaş/yurtaş yetiştirmektir. Bu noktada “vatandaşlık nedir?” sorusuna açıklık getirilmelidir.

Sosyal bir varlık olan insan; ortak bağları olan, ortak özellikleri olan, ortak paylaşımları olan diğer insanlarla birlikte yaşama isteği içerisinde. Ortak özellikler arasında en belirgin bağlardan bir tanesi tarihsel bağlardır. Tarihsel bağlar sosyal bir dayanışma sağlarken aynı toplumdaki insanları birbirine bağlamaktadır. Bu bakımdan millet kavramı sosyal dayanışmayla ortaya çıkan sosyal bir gerçektir. Bu sosyal gerçeğin bir arada yaşama arzusu, birlikte yaşama arzusu aidiyeti artırmaktadır. Bu aidiyet bireylere sorumluluklar yüklemektedir. Ortak sorumluluklar

paylaşan ve birbirleri ile ortak geçmişe, yaşama sahip insanların bir diğer paylaşımı ise üzerinde buldukları coğrafyadır. Bu ortak yaşanan coğrafya yurt olarak da adlandırılmaktadır. Yurt sözü, en eski Türkçe metinlerden itibaren ev, çadır, toprak, yaşanan yer, memleket anlamlarında kullanılmış olan geniş anlamli bir sözcüktür (ATESE Başkanlığı,2001). Aynı yurt üzerinde bu paylaşımları yapan insanlar “yurttaş/vatandaş” olarak tanımlanmaktadır.

“Vatansever” sözcüğünün İngilizcedeki karşılığı olan “patriot” kelimesi ilk defa 1676’da İngiltere’de yayımlanan bir sözlükte yer almış, takip eden iki yüz yıl içerisinde kavram siyasal bir içerik ve boyut kazanmıştır (Putman, 1998; Akt. Yazıcı ve Yazıcı, 2010). Vatansever kelimesi ülkesine karşı çok güçlü bağlarla bağlılık hisseden, ülkenin kendisine olan sevgi olarak tanımlanmaktadır. Her devletin de sürekliliğini sağlaması ve geleceğini emniyete alması amacıyla vatandaşlarını birer “vatansever” olarak yetiştirme zorunluluğu bulunmaktadır. Bu noktada en büyük sorumluluk eğitime düşmektedir. Devletler davranış değişikliğini sağlayabileceği en büyük koz olan eğitimi etkin olarak kullanmaktadır. Bireyin kişisel gelişiminin yanında ülkesine olan bağlılığının da arttığı bir eğitim sistemi uygulanmaktadır. Bu eğitim düzeninden her dersin sorumlulukları olsa da ortak geçmişin öğretilerek aidiyetin artırılması görevi son döneme kadar neredeyse tamamen tarih derslerin yüklenmiştir. Günümüzde “vatandaşlık” dersleri olsa da tarih dersleri sistematik olarak vatandaşlık eğitimi vermek üzere yüzyıllardır kullanılmaktadır.

2.4.1. Geçmişten Bugüne Vatandaşlık Eğitimi

Vatandaşlık eğitimleri özellikle milliyetçilik akımlarıyla birlikte imparatorlukların yıkılması ve ulus devletlerin kurulmasıyla bir zorunluluk haline gelmiştir. Tüm dünya ülkelerinde olduğu gibi ülkemiz içinde aynı durum söz konusudur.

İmparatorlukların ulus devletler gibi vatandaş yetiştirme söz konusu değildir. Bu konuda imparatorlukların dikkate alınması gereken hususlarla ulus devletlerin dikkate alınması gereken hususlar farklılık göstermektedir.

Türk Tarihi'nde de imparatorluk olan Osmanlı Devleti döneminde ayrı, ulus devlet olan Türkiye Cumhuriyet döneminde ayrı vatandaşlık eğitimleri planlanmış ve uygulanmıştır.

2.4.1.1. Cumhuriyet Dönemi Öncesi Vatandaşlık Eğitimi

Osmanlı Devleti kuruluşundan yıkılışına kadar geçen yüzyılların ardında bıraktığı yazılı eserler arasında en çok yer kaplayan alan tarih literatürüdür. Osmanlı Devleti'nin pozitif bilimlerle ilgili eser azlığı eleştirilse de tarih bilimi bu eleştirinin dışında tutulmalıdır. Çünkü Osmanlı Devleti'nin tarih alanında oldukça yeterli ve başarılı eserler ortaya koyduğunu belirtmek gerekmektedir (İpşirli, 1999).

Osmanlı Devleti'nin özellikle gelişme dönemi ve sonrasında daha çok görülen tarih, tarih yazıcılığı ve tarih eğitimi gibi faaliyetler Osmanlı Devleti'nin yıkılışına kadar devam etmiştir.

Bir cihan imparatorluğu olan Osmanlı Devleti'nde gerileme dönemlerinde gerilemenin sebepleri üzerinde durulmuş ve ıslahatlar yapılmaya başlanmıştır. Özellikle Tanzimat ile birlikte ıslahatlar ivme kazanmıştır. Tanzimat ile birlikte meydana gelen gelişmelerle birlikte Osmanlı Devleti'nin her alanında olduğu gibi tarih alanında da modernleşme başlamıştır. Bu süreçte tarih anlayışı dini temellerden hanedan tarihine dayanan temellere kaymıştır (Aydın, 2002).

1869 yılında yayımlanan Maarif-f Umumiye Nizamnamesi ile birlikte dört yıllık sıbyan okullarında "Muhtasar Tarih-i Osmanlı" isimli tarih dersi okutulmaya başlanmıştır. Bu nizamname ile birlikte tarih ders kitapları şartnamesinde yurt sevgisi gibi konulara özel önem verilmesi, kitaplarda etkileyici hikayelere yer verilerek hikaye tarzında yazılması, iyi hareketlerin övülerek kötü hareketlerin yerilmesi önerilmiştir. Bu şartnamede muhakeme, düşünme, sorgulama gibi konulara girilmemiştir (Safran, 2000).

1869 yılında yayımlanan Maarif-f Umumiye Nizamnamesi ile birlikte tarih dersi resmi olarak imparatorluğun her köşesinde uygulanmaya başlanmıştır. Bu nizamnameye göre Osmanlı tarihi ve genel tarihi okutulmaya başlanmıştır. Ancak halkların hükümdarlara karşı isyana teşvik edildiği Fransız İnkılâbı'ndan sonra

gençlerde bu etkilerin azaltılması maksadıyla II. Abdülhamit Dönemi'nde tarih dersleri rüştiye okullarından kaldırılmıştır (Safran, 2000). Genel tarih dersleri yasaklanarak II. Abdülhamit Döneminde okullarda sadece Osmanlı tarihi okutulmasına müsaade edilmiştir (Alpugan, 1999).

Tanzimat Dönemi'nde okullarda okutulan Osmanlı tarihi vatandaşlık terbiyesinin bir aracı olmaktan öteye geçmemiştir. Yine Namık Kemal'in "Osmanlı Tarihi" kitabında, "Tarih, yalnız erbab-ı hükümet için değil efrad-ı millet için elzemdır" sözü de Osmanlı Dönemi'nde tarihin vatandaş yetiştirme sanatında geldiği noktayı göstermektedir.

Tanzimat Döneminden sonra II. Meşrutiyet Döneminde de tarih dersleri milli ve vatani eğitim amacıyla kullanılmış ve öğrencinin düşüneceği bir ortam yaratmamıştır. II. Meşrutiyet'ten sonra tarih derslerinin amacının tarihi isimleri, olayları, rakamları, çeşitli tarihleri ezberletmek olduğu düşünülmüş ve Satı Bey ve arkadaşları tarafından sıkça eleştirilmiştir. Özellikle ilköğretim seviyesinde tarih eğitiminin amaçları ahlak ve vatan eğitimi olması gerektiği vurgulanmıştır (Merey, 2005) .

1913 yılında Tedrisat-ı İbtidaiye Kanun-u Muvakkat-ı yürürlüğe girmiştir. Buna göre bir ve ikinci sınıflarda net olarak bir tarih dersi bulunmamakta ancak diğer ders programlarının içinde tarihi bilgiler yer almaktadır. Birinci sınıftaki Musahat-ı Ahlakiye ve Medeniye dersinin bir kısmının tarihi hikâyelere dayanması istenmektedir. İkinci sınıfta tarih konuları İslam ve Osmanlı tarihinin ünlü kişileri hakkında hikayeler anlatılması istenmektedir. Üçüncü sınıfta ise iki saat süreyle Muhtasar Tarih-i Osmani dersi bulunmaktadır. Bu ders içerisinde öğretmenlerde yeri geldikçe Osmanlı ordusunu övmeleri, zaferlerden bahsetmeleri, önemli kişilerin hayatlarını anlatmaları istenmektedir. Özellikle gerileme dönemine girilmesine neden olan iç ve dış faktörlerin üzerinde durulması istenmektedir. Ayrıca bu süreçte yaşanan ortamın civarında bulunan tarihi yerlerin, mimari yapıların, önemli kişilerin mezarların ziyaret edilerek yerinde öğretilmesi planlanmıştır (Safran, 2000).

Tüm bu süreçte özellikle 18'inci yüzyıl sonrasında tüm dünyada olduğu gibi Osmanlı Devleti'nde de eğitim bir plan dahilinde yapılmaya başlanmıştır. Bununla

birlikte halkın tamamının eğitilmesinin bir devlet sorumluluğu olduğu anlayışı benimsenmiş ve bu sorumluluk dahilinde hareket edilmeye başlanmıştır. Halkın eğitilmesi sürecinde içerisinde bulunulan dönemin akımları her imparatorlukta olduğu gibi Osmanlı Devleti’ni de tehdit ettiğinden bu yeni akımları değinilmeden eğitim vermeye çalışılmıştır. Özellikle II. Abdülhamit döneminde Osmanlılık fikri diri tutulmaya çalışılmış ve Osmanlı tarihi eğitimleri verilmiştir. Halkın devlete olan bağlılığını artırmak, iyi birer vatandaş yetiştirmek maksadıyla bu yöntem tercih edilmiş ve uygulanmıştır.

2.4.1.2. Cumhuriyet Sonrası Dönem Vatandaşlık Eğitimi

Cumhuriyetin ilanıyla birlikte eğitimde öncelik cahilliğe karşı verilecek mücadeleye verilmiştir. Bu nedenle eğitimin ülke genelinde yayılması ve güncellenmesi çok önemli olmuştur. Bu süreçte Cumhuriyet rejiminin de öğretilmesinde temel olarak tarih eğitiminin önemi vurgulanmıştır. Cumhuriyet rejiminin öğretilmesi ile birlikte milli kimliğin de halk nezdinde tesis ve muhafaza edilmesinin temel unsurunun Türk tarihi ve Türk dili olduğu fikri benimsenmiştir. Bu iki disipline ilişkin tutum her fırsatta, başta milli eğitim programlarında vurgulanmıştır (Ata, 2002). Bu tutuma yönelik olarak Türk Tarih Kurumu ve Türk Dil Kurumu kurularak faaliyetleri yakından takip edilmiştir.

Bu süreçte tarih dersleri de millet olgusu ve kimliğinin yeniden oluşturulması için etkin olarak kullanılmıştır. Türk Tarih Kurumu’nun açılması, Türk kimliğinin araştırılıp tekrar canlandırılması için önemli bir adımdır. Cumhuriyetin devam eden yıllarında Atatürkçülüğün devlet ideolojisi haline gelmesi tarih eğitiminin planlanmasında etkili olmuştur (Kaymakçı, 2017).

Millet olgusunun yeniden oluşturulması maksadıyla tüm dersler milli bir bilinç ile tekrar düzenlenmiş ve bu şekilde uygulanmaya konmuştur. 1928 yılında ilköğretim üçüncü sınıfa okutulan “Türk Çocuğunun Din Kitabı” adındaki ders kitabında “Müslüman Çocuğu” başlığı altında “Eğer bu çocuk Türk ise bahtiyarların bahtiyarıdır. Çünkü Türklük ululuktur. Hem Türk, hem Müslüman olunca artık o çocuk dünyada en sağlam, en temiz ve en doğru bir insan olur, daima kalbinde vatan duygusu, düşüncesinde Allah sevgisi bulunur.” ifadesine değinilerek Türklük ve

İslamiyet'in vatan sevgisiyle ilişkisine değinilmiştir (İbrahim Hilmi, 1928; Akt. Keskiner, 2008).

Bu süreçten sonra günümüze kadar eğitim sistemi millet ve vatandaşlık bilincinin tesisi ve idamesi fikriyle uygulanmaya devam etmektedir.

2.5. Türk Silahlı Kuvvetleri'nde Mehmetçik İçin Vatandaşlı Eğitimi, Amaçları ve Önemi

Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanunu Madde 39'a göre "Silahlı Kuvvetlerde askeri eğitim ile beraber ahlak ve maneviyatın yükseltilmesine ve milli duyguların kuvvetlendirilmesine bilhassa itina olunur. Cumhuriyete sadakat, vatanını sevmek, iyi ahlaklı olmak, üste itaat, hizmetin yapılmasında sebat ve gayret, cesaret ve atılganlık, icabında hayatını hiçe saymak, bütün silah arkadaşları ile iyi geçinmek, birbirlerine yardım etmek, intizam severlik, yapılması men edilen şeylerden kaçınmak, sıhhatini korumak, sır saklamak her askerin esas vazifesidir." ve yine Madde 41'e göre "Erbaş ve erlere askerliğe ait bilgilerden başka okuyup yazmak, yurt ve hayata ait genel kültür bilgileri de öğretilir."

Türk Silahlı Kuvvetlerinin vazifelerinin yazılı olduğu ilgili bölümde ayrıca yukarıda belirtilen vazifeler bulunmaktadır. Bu vazifelerin ifası için Türk Silahlı Kuvvetleri'nin eğitim programında her hafta 1 gün olmak üzere Mehmetçik İçin Vatandaşlık Eğitimleri planlanmaktadır. Bu eğitimler kapsamında kıtalarda vatani görevini yerine getiren Mehmetçiklerin yanında kıtaya yeni katılış yapmış rütbeli personelin de eğitilmesi hedeflenmektedir.

Türk Silahlı Kuvvetleri'nde her eğitim Eğitim-Öğretim Yönergesine göre yapılmaktadır. Bu yönergeye göre her eğitim gününden önceki gün eğitim toplantıları yapılır ve "Eğitici Öğretmen Ders Notları" gözden geçirilerek ilgili komutan/amir tarafından onaylanır ve eğitici sonraki gün için hazırlıklarını tamamlar. Mehmetçik İçin Vatandaşlık Eğitimleri de yayımlanan Haftalık Eğitim Çizelgesi kapsamında planlanır ve eğitici tarafından hazırlanarak eğitim günü saatinde eğitim faaliyeti icra edilir.

Türk Silahlı Kuvvetleri'nde görevin ifası için tesis edilmesi gereken temel husus disiplindir. Disiplinin yanında tesis edilmesi gereken önemli hususlardan bir tanesi de emel ve fikir birliğidir. Bu birliğin tesis ve muhafaza edilmesi için Birlik Komutanlarının iki temel vazifesi vardır. Bunlardan ilki mesai başlangıcında icra edilen içtimalarda 10 dakika süre ile bizzat kendisinin yapacağı “ikna konuşması”, diğeri ise Mehmetçik İçin Vatandaşlık Eğitimi'dir. Bu nedenle Mehmetçik İçin Vatandaşlık Eğitimlerinin önemi çok büyüktür.

Askerlik hizmetini yerine getirmek için en az 6 ay süreyle kıtalarda kalan Mehmetçiklerin mutlak bir itaatle katıldığı eğitim faaliyetleri ciddi bir fırsat olma özelliği taşımaktadır. Bu uzun süre içerisinde gerçekleştirilen eğitimlerin bireylerde istenilen değişikliği yaratabilecek olması Mehmetçik İçin Vatandaşlık Eğitimlerinin önemini vurgulamaktadır.

Her eğitimde olduğu gibi Mehmetçik İçin Vatandaşlık Eğitiminde de amaç davranış değişikliği yaratmaktır. En az 6 ay süreyle Türk Silahlı Kuvvetleri'nde vatani görevini yerine getiren Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının, vatani görevini tamamlayıp tekrar memleketlerine döndüğünde yurt ve hayata dair farkındalığı daha yüksek bireyler olması maksadıyla Mehmetçik İçin Vatandaşlık Eğitimleri yapılmaktadır.

III. BÖLÜM

Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeli, evreni ve örneklemini, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve verilerin istatistiksel değerlendirilmesi ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

3.1 Araştırma Modeli

Bu araştırmada deneysel desenlerde kontrol grupsuz ön test – son test metodu kullanılmış ve bu modele göre hazırlanmıştır (Karasar, 2000). Deneysel desenlerde kontrol grupsuz ön test – son test metodunda rastgele oluşturulmuş bir gruba bağımsız değişken uygulanırken uygulanan bağımsız değişkenin öncesinde (ön test) ve sonrasında (son test) aynı ölçekler uygulanarak aralarında anlamlı bir fark olup olmadığına bakılmaktadır. Modelin simgesel görünümü aşağıdaki şekildedir (Ekici,2008):

G1 O1.1 X O1.2 ‘ dir.

G1 : Araştırma grubu,
 O1.1 : Birinci ölçme (ön-test),
 X : Bağımsız değişken (eğitim faaliyeti),
 O1.2 : İkinci ölçme (son-test)

Bağımsız değişkenin uygulanması sonucu $O1.2 > O1.1$ şeklinde sonuçlanırsa bu durumun X uygulamasından kaynaklandığı değerlendirilir. Bu araştırmada Mehmetçik İçin Vatandaşlık Eğitimine katılan 25 Mehmetçik’e 4 hafta boyunca 8 farklı konuda toplam 12 saat uygulanan eğitimlerden önce ve sonra tutum ölçeği ve bilgi ölçeği ayrı ayrı uygulanmış ve aralarında anlamlı bir fark olup olmadığı test edilerek uygulanan eğitimin katkısı ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Çalışmada ayrıca evreni oluşturan 222 Mehmetçik'in bilgi ölçeği sonuçları değerlendirilerek yaşın, eğitim seviyesinin ve yaşanan coğrafi bölgenin bilgi seviyesine olan etkisi ortaya konulmaya çalışılmıştır. Mehmetçik İçin Vatandaşlık Eğitimi kapsamında istenilen bilgilere ulaşabilmek amacıyla araştırmaya yönelik anket uygulanmış ve bu anket Ek-1' de sunulmuştur.

3.2 Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini A tugayı B taburunda vatani görevini yerine getiren 222 erbaş ve er oluşturmaktadır. Araştırma evreninin eğitim durumu aşağıdaki tablo ve grafikte belirtilmiştir;

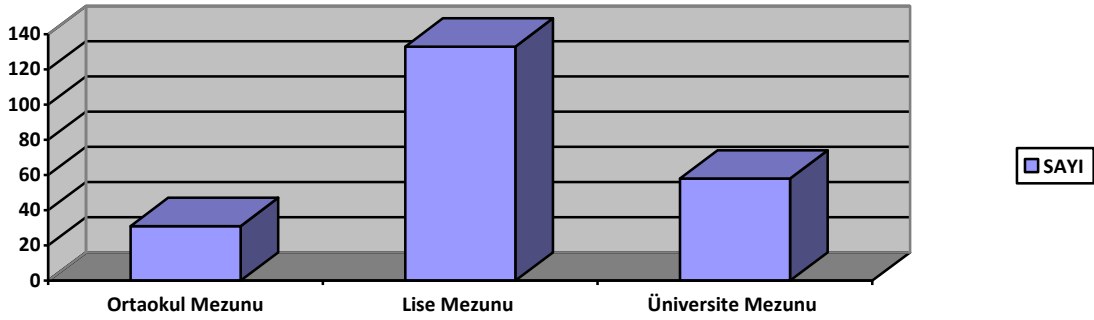
Tablo 3.1

Eğitim Durumu Dağılımı

Eğitim Durumu	Ortaokul Mezunu	Lise Mezunu	Üniversite Mezunu
<i>Mevcudu</i>	<i>31</i>	<i>133</i>	<i>58</i>

Grafik 3.1

Eğitim Durumu Dağılımı

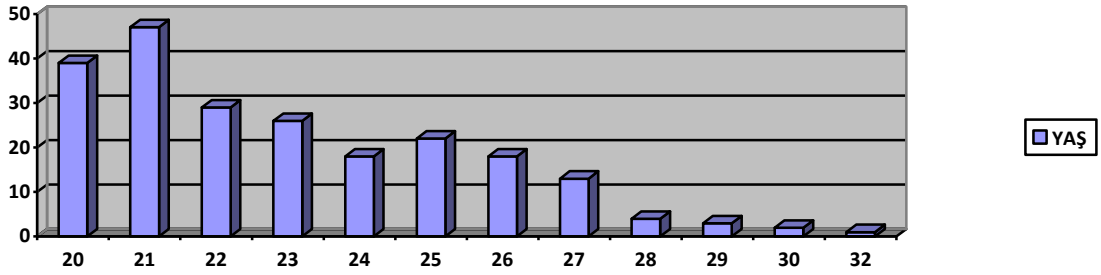
Araştırma evreninin yaş dağılımı aşağıdaki tablo ve grafikte belirtilmiştir;

Tablo 3.2

Yaş Dağılımı

Yaş	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	32
<i>Mevcudu</i>	<i>39</i>	<i>47</i>	<i>29</i>	<i>26</i>	<i>18</i>	<i>22</i>	<i>18</i>	<i>13</i>	<i>4</i>	<i>3</i>	<i>2</i>	<i>1</i>

Grafik 3.2

Yaş Dağılımı

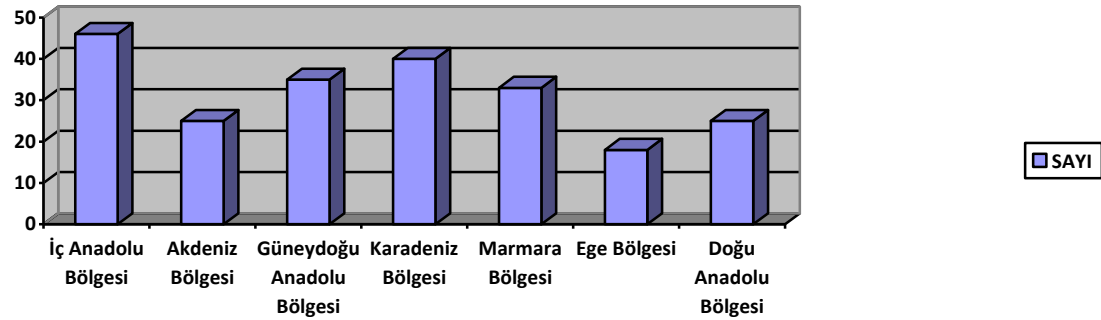
Araştırma evreninin coğrafi bölgelere göre dağılımı aşağıdaki tablo ve grafikte belirtilmiştir;

Tablo 3.3

Coğrafi Bölgelere Göre Dağılım

Bölgeler	İç Anadolu	Akdeniz	Güneydoğu Anadolu	Karadeniz	Marmara	Ege	Doğu Anadolu
<i>Mevcudu</i>	46	25	35	40	33	18	25

Grafik 3.3

Coğrafi Bölgelere Göre Dağılım

Araştırmanın örneklemini 222 Mehmetçik içerisinde rastgele seçilmiş 25 Mehmetçik oluşturmaktadır. Bu Mehmetçiklerin seçiminde ortaokul, lise ve üniversite seviyesinde seçilen Mehmetçik sayılarının birbirine yakın olmasına dikkat edilmiştir. Seçilen 25 Mehmetçikten 8'i ortaokul mezunu, 9'u lise mezunu, 8'i ise üniversite mezunudur.

3.3 Veri Toplama Araçları

Mehmetçik İçin Vatandaşlık Eğitiminin tarih eğitiminin alt başlıklarından biri olan vatandaşlık eğitimine olan katkılarının ortaya konması için yapılacak bu araştırmaya asgari 2 hafta azami 4 hafta Mehmetçik İçin Vatandaşlık Eğitimi almış 25 Mehmetçik seçilmiştir. Örneklemi oluşturan 25 Mehmetçik Ek-2' de sunulan ders programı dâhilinde eğitime tabi tutulmuş ve veriler toplanmıştır. Ders programına göre her hafta 30 dakikalık 3 ders planlanmış ve her konuda Mehmetçiklere toplam 90 dakika süreyle eğitim verilmiştir.

Verilerin toplanabilmesi maksadıyla bir tutum ölçeği bir de bilgi ölçeğinin kullanılması düşünülmüştür. Bu maksatla Doç.Dr. Selçuk Beşir DEMİR'in 2014 yılında "Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi Dersine Yönelik Tutum Ölçeği; Geçerlilik ve Güvenirlilik Çalışması" çalışmasında ortaya koyduğu tutum ölçeği izin alınarak bu çalışmada kullanılmıştır. Araştırmacı tarafından cetvelinin güvenilirliğini belirlemek üzere SPSS istatistik programında Cronbach Alpha katsayısı hesaplanmıştır. Cronbach Alpha katsayısı 0.914 olarak hesaplanmıştır. Tutum ölçeği Ek-3' te, alınan izin ise Ek-4' te sunulmuştur.

Çalışmada kullanılmak üzere 48 soruluk çoktan seçmeli bilgi testi hazırlanmıştır. Bilgi testi 8 farklı eğitim konusunu kapsamaktadır. Eğitim konuları ve konu kapsamında hazırlanan soru sayısı aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 3.4

Mehmetçin İçin Vatandaşlık Eğitimi Konuları

Eğitim Konusu	Soru Sayısı
Atatürk İlke ve İnkılâpları	6
Kadın Hakları	5
İnsan Hakları	6
Çevrenin Korunması	6
Evrensel Değerler	5
Türk Tarihi	7
Türkiye'nin Coğrafi Konumu	7
Atatürk'ün Savaştığı Cepheler	6

Çoktan seçmeli bilgi testi soruları ayırt edicilik ve madde güçlüğü analizine tabi tutulmuştur. Bu test sonucuna göre her sorunun ayırt ediciliği ve madde güçlüğü aşağıdaki tabloda belirtilmiştir;

Tablo 3.5

Bilgi Ölçeği Madde Analizi

SORULAR	AYIRT EDİCİLİK	MADDE GÜÇLÜĞÜ
1. Soru	0.40	0.82
2. Soru	0.48	0.54
3. Soru	0.43	0.58
4. Soru	0.21*	0.43
5. Soru	0.39	0.78
6. Soru	0.43	0.48
7. Soru	0.48	0.48
8. Soru	0.40	0.57
9. Soru	0.14*	0.45
10. Soru	0.31	0.43
11. Soru	0.35	0.66
12. Soru	0.23*	0.50
13. Soru	0.41	0.66
14. Soru	0.39	0.54
15. Soru	0.38	0.68
16. Soru	0.39	0.56
17. Soru	0.28*	0.57
18. Soru	0.37	0.64
19. Soru	0.41	0.67
20. Soru	0.50	0.74
21. Soru	0.30*	0.63
22. Soru	0.48	0.65
23. Soru	0.37	0.52
24. Soru	0.36	0.51
25. Soru	0.36	0.56
26. Soru	0.53	0.61
27. Soru	0.25*	0.59
28. Soru	0.27*	0.39
29. Soru	0.36	0.52
30. Soru	0.56	0.68
31. Soru	0.41	0.56
32. Soru	0.40	0.63
33. Soru	0.44	0.49
34. Soru	0.46	0.50
35. Soru	0.43	0.59
36. Soru	0.53	0.73
37. Soru	0.49	0.70
38. Soru	0.35	0.65
39. Soru	0.48	0.58
40. Soru	0.44	0.39
41. Soru	0.36	0.62
42. Soru	0.37	0.50

Tablo 3.5 (devamı)

43. Soru	0.42	0.57
44. Soru	0.23*	0.55
45. Soru	0.40	0.54
46. Soru	0.40	0.47
47. Soru	0.34	0.43
48. Soru	0.22*	0.50

Bilgi ölçeğine ayırt edicilik ve güçlülük testi uygulanmıştır.

Madde ayırt edicilik indeksi bir maddenin içinde bulunduğu testle arasındaki korelasyona denir. Uygulanan bilgi ölçeğinde de maddelerin ayırt ediciliği Henryson Yöntemine göre yapılmıştır. Henryson yöntemine göre ayırt edicilik indeksi, $R_{jx} = \frac{(X(d) - X)}{S_x} \sqrt{\frac{p_j}{q_j}}$ formülüyle hesaplanır (Hasançebi ve diğerleri, 2020).

Burada,

$X(d)$: Maddeye doğru tepki veren cevaplayıcıların ham puanlarının ortalaması

X : Bütün cevaplayıcıların ham puanlarının aritmetik ortalaması

S_x : Test puanlarının standart sapması

p_j : Madde güçlüğü

q_j : 1- p_j dir.

Uygulanan test sonucunda ayırt ediciliği 0.40'tan büyük olan maddeler çok iyi, 0.30-0.39 arasında bulunan maddeler oldukça iyi, 0.20-0.29 arasında bulunan maddeler düzeltilmesi ve geliştirilmesi gereken maddeler, 0.19 ve daha düşük maddeler mutlaka çıkarılması gereken maddeler şeklinde yorumlanır (Büyüköztürk, 2008), (Hasançebi ve diğerleri, 2020).

Bilgi ölçeğine uygulanan ayırt edicilik testi sonucunda ayırt ediciliği 0.30 ve altında çıkan 4, 9, 12, 17, 21, 27, 28, 44, 48'inci sorular bilgi ölçeğinden çıkarılmıştır.

Ölçeklerin madde güçlüğü analizi Henryson Yöntemine göre maddeyi doğru cevaplayanların maddeyi cevaplayan toplam sayıya oranıdır. Buna göre sonucun 0 ile 1 arasında çıkması gerekmektedir. Soruların madde güçlük analizinin 0'a yakın olması sorunun zor olduğunu, 1'e yakın olması ise sorunun kolay olduğunu belirtmektedir (Akyıldız ve Karadağ, 2018). Bu kapsamda istenilen sonuç test sorularının tamamının ortalamalarının 0.5'e yakın olmasıdır. Uygulanan bilgi

ölçeğinde ayırt ediciliği düşük olan 9 sorunun çıkarılması sonucunda tüm soruların ortalama güçlüğü 0.57 olarak tespit edilmiştir. 0.5' e yakın bir puana sahip soru cetveli orta zorlukta sayılabilecek niteliktedir.

Oluşturulan ve 222 Mehmetçik'e uygulanan çoktan seçmeli bilgi ölçeğinden ayırt ediciliği düşük sorular çıkartıldıktan sonra güvenilirlik katsayı SPSS (Statistical Package For Social Science) istatistik programı 26.0 sürümünde Cronbach Alpha testi yapılarak 0.878 olarak hesaplanmıştır. Büyüköztürk (2008)'e göre ölçeğin Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısının 0.70'ten büyük olması testin güvenilir olduğunu ifade etmektedir. Güvenirlilik katsayısı 0.878 çıkan bilgi ölçeği oldukça güvenilir bir ölçek olarak ortaya çıkmaktadır.

Oluşturulan bilgi ölçeğinin geçerliliği ortaya konması maksadıyla uzman görüşüne başvurulmuş ve 3 farklı öğretim görevlisinin görüşü alınarak ölçeğin öğretilmek istenen konuların bilgi seviyesini ölçmede yeterli olduğu belirlenmiştir.

Sonuç olarak çalışmada tutum ölçeği hazır alınmış, bilgi ölçeği madde analizi, güvenilirlik testi ve geçerliliği ortaya konularak oluşturulmuş ve bilgi ölçeği son halini almıştır. Bilgi ölçeği Ek-5' te sunulmuştur.

3.4 Verilerin Toplanması

Bilgi ölçeği, tutum ölçeği ve ders içeriklerinin hazırlanmasından sonra Mehmetçikler ile 8 farklı vatandaşlık konusu 4 haftalık eğitim programı içerisinde planlanarak uygulanmıştır. Hazırlanan ders içerikleri ve uygulamaları Ek-12' de sunulmuştur.

4 haftalık eğitim programının başında 25 Mehmetçik'e uygulanan tutum ölçeği ile bilgi ölçeği, 4 haftalık eğitim programının sonunda aynı gruba tekrar uygulanmış ve aralarında anlamlı bir farklılık olup olmadığı bulgular bölümünde yorumlanmıştır.

Bilgi ve tutum ölçeklerinden bağımsız olarak bilgi ölçeğinin uygulandığı (222 Mehmetçik'in oluşturduğu) evrenin eğitim seviyesinin, yaş aralıklarının ve

yaşadıkları coğrafi bölgenin bilgi seviyelerine etkisi olup olmadığı ayrıca test edilmiş ve bulgular bölümünde yorumlanmıştır.

Araştırmada kullanılan bilgi ölçeği araştırmacı tarafından hazırlanmış, tutum ölçeği izin alınarak başka bir çalışmadan alınarak bu çalışmaya uyarlanmıştır. Araştırmanın yapılması maksadıyla etik kurul kararı vb. izinler alınmış ve müteakiben araştırmaya başlanmıştır.

3.5 Verilerin İstatistiksel Değerlendirilmesi

Araştırmada bağımsız değişkenin uygulanmasından önce ve sonra yapılan testlerin arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı Anova Testi yapılarak ortaya konulmuş ve bulgular bölümünde yorumlanmıştır.

Bilgi ölçeğinin oluşturulması aşamasında ölçeğin uygulandığı 222 Mehmetçik'in yaş, eğitim seviyesi ve yaşadığı coğrafyanın eğitim seviyelerine olan etkisinin ortaya konması maksadıyla Anova Testi uygulanmış ve bulgular bölümünde yorumlanmıştır. Ayrıca ölçeğin uygulandığı evrenin doğru ve yanlış cevap sayılarının dağılımı ayrıca tablo olarak verilmiş ve yorumlanmıştır.

IV. BÖLÜM

Bulgular ve Yorum

4.1 Birinci Alt Probleme Ait Bulgular

Bu bölümde Mehmetçiklerin eğitim seviyelerinin bilgi seviyelerine etkisi üzerine elde edilen bulgular değerlendirilmiştir.

Araştırmamızın evrenini oluşturan 222 Mehmetçik'in bilgi seviyesine etki eden faktörler ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu bölümde Mehmetçiklerin eğitim seviyesinin bilgi seviyesine etkisinin olup olmadığı test edilmiştir.

Araştırmamızın evreni olan 222 Mehmetçik'in Bilgi ölçeğine verdiği cevaplar 4, 9, 12, 17, 21, 27, 28, 44, 48 sorular çıkartıldıktan sonra anlamlı bir farkın olup olmadığını anlamak amacıyla teste tabi tutulmuştur. Bu süreçte "Ortaokul" "1", "Lise" "2", "Üniversite" "3" olarak kodlanmıştır. Her Mehmetçik'in toplam doğru sayısı hesaplanmış ve doğru sayısı ile eğitim seviyeleri arasındaki farkı kontrol etmek amacıyla SPSS 26.0 uygulamasında Tek Yönlü ANOVA Testi yapılmıştır. Teste 31 Ortaokul, 133 lise, 58 üniversite mezunu Mehmetçik dahil edilmiştir. Araştırmaya tabi tutulan grupların sayılarının eşit veya birbirine yakın olması araştırmanın doğruluk seviyesini artıracaktır.

Tek Yönlü ANOVA Testi ile varyans homojenliği test edilmiş ve sigma değeri 0.33 çıkmıştır. Sigma değerinin 0.05'ten büyük çıkması homojenliğin sağlandığı anlamını taşımaktadır. Değerin büyüklüğü homojenliğin güçlülüğünü ortaya koymaktadır.

Tek Yönlü ANOVA Test sonucuna göre sigma değeri 0.000 olarak çıkmıştır. Değerin 0.05 ten az olması eğitim seviyesi ile bilgi seviyesi arasında anlamlı bir fark olduğunu ortaya koymaktadır. Hangi eğitim seviyeleri arasında farklılık olduğunu ortaya koymak amacıyla Post Hoc testleri yapılmıştır. Varyanslar homojen yani eşit çıktığından Tukey ve Scheffe testleri yapılmıştır. Her iki test sonucuna göre de

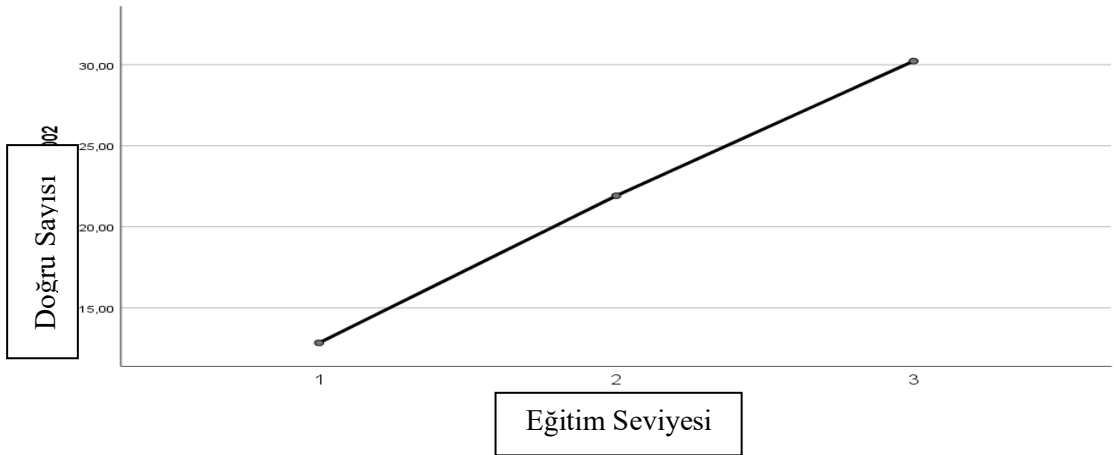
hem ortaokul lise, hem ortaokul üniversite hem de lise üniversite arasında sigma değerleri 0.000 çıkmıştır. Sigma değer 0.05 ten küçük olduğundan aralarında anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir.

Araştırma sonucunda görüldüğü gibi eğitim sürecinin bilgi seviyesine olumlu etki etmektedir. Kör ve diğerlerinin (2013) yapmış olduğu araştırmada da görüldüğü üzere eğitim süreci sonrasında bilgi seviyesinde anlamlı bir artış olduğu ortaya konulmuştur.

Eğitim seviyesi ile bilgi seviyesi arasındaki ilişki aşağıdaki grafikte verilmiştir. Yapılan test sonucu Ek-6' da verilmiştir.

Grafik 4.1

Eğitim Seviyesi/Bilgi Seviyesi

4.2 İkinci Alt Probleme Ait Bulgular

Bu bölümde Mehmetçiklerin yaşadıkları coğrafi bölgenin bilgi seviyelerine etkisi üzerine elde edilen bulgular değerlendirilmiştir.

Araştırmamızın evrenini oluşturan 222 Mehmetçik'in bilgi seviyesine etki eden faktörler ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu bölümde Mehmetçiklerin yaşadıkları coğrafi bölgenin bilgi seviyesine etkisinin olup olmadığı test edilmiştir.

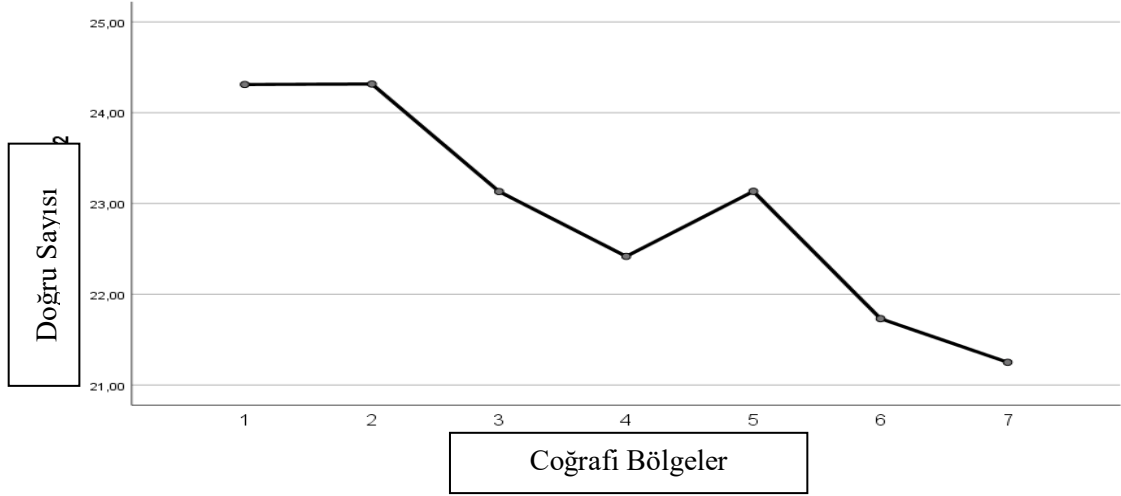
Araştırmamızın evreni olan 222 Mehmetçik'in Bilgi ölçeğine verdiği cevaplar 4, 9, 12, 17, 21, 27, 28, 44, 48 sorular çıkartıldıktan sonra anlamlı bir farkın olup olmadığını anlamak maksadıyla teste tabi tutulmuştur. Bu süreçte “Marmara Bölgesi” “1”, “Ege Bölgesi” “2”, “Karadeniz Bölgesi” “3”, “Akdeniz Bölgesi” “4”, “İç Anadolu Bölgesi” “5”, “Doğu Anadolu Bölgesi” “6”, “Güneydoğu Anadolu Bölgesi” “7” olarak kodlanmıştır.

Her Mehmetçik'in toplam doğru sayısı hesaplandıktan sonra doğru sayısı ile eğitim seviyeleri arasında anlamı bir farklılık olup olmadığını kontrol etmek maksadıyla SPSS 26.0 uygulamasında Tek Yönlü ANOVA Testi yapılmıştır. Teste 29 Marmara Bölgesinden, 19 Ege Bölgesinden, 38 Karadeniz Bölgesinden, 24 Akdeniz Bölgesinden, 45 İç Anadolu Bölgesinden, 26 Doğu Anadolu Bölgesinden, 40 Güneydoğu Anadolu Bölgesinden Mehmetçik dahil edilmiştir. Araştırmaya tabi tutulan grupların sayılarının eşit veya birbirine yakın olması araştırmanın doğruluk seviyesini artıracaktır.

Tek Yönlü ANOVA Testi ile varyans homojenliği test edilmiş ve sigma değeri 0.768 çıkmıştır. Sigma değerinin 0.05'ten büyük çıkması homojenliğin sağlandığı anlamını taşımaktadır. Değerin büyüklüğü homojenliğin güçlülüğünü ortaya koymaktadır. Tek Yönlü ANOVA Test sonucuna göre sigma değeri 0.686 olarak çıkmıştır. Değerin 0.05 ten büyük olması yaşanan coğrafi bölge ile bilgi seviyesi arasında anlamlı bir fark olmadığını ortaya koymaktadır. Kunter'in (2006) yapmış olduğu çalışma sonucunda da yaşanan coğrafyanın bilgi düzeyine etki etmediği tespit edilmiştir.

Eğitim seviyesi ile bilgi seviyesi arasındaki ilişki aşağıdaki grafikte verilmiştir. Yapılan test sonucu Ek-7 de verilmiştir.

Grafik 4.2.

Coğrafi Bölge/Bilgi Seviyesi**4.3 Üçüncü Alt Probleme Ait Bulgular**

Bu bölümde Mehmetçiklerin yaşlarının bilgi seviyelerine etkisi üzerine elde edilen bulgular değerlendirilmiştir.

Araştırmamızın evrenini oluşturan 222 Mehmetçik'in bilgi seviyesine etki eden faktörler ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu bölümde Mehmetçiklerin yaşadıkları yaşlarının bilgi seviyesine etkisinin olup olmadığı test edilmiştir.

Araştırmamızın evreni olan 222 Mehmetçik'in Bilgi ölçeğine verdiği cevaplar 4, 9, 12, 17, 21, 27, 28, 44, 48 sorular çıkartıldıktan sonra anlamlı bir farkın olup olmadığını anlamak amacıyla teste tabi tutulmuştur. Bu süreçte grup sayılarını eşitlemek amacıyla 20, 21, 22, 23, 24-25, 26-27-28-29-30-32 yaş olmak üzere altı grup oluşturulmuştur. "20 yaş" "0", "21 yaş" "1", "22 yaş" "2", "23" "3", "24-25 yaş aralığı" "4", "26-32 yaş aralığı" "5" olarak kodlanmıştır.

Her Mehmetçik'in toplam doğru sayısı hesaplandıktan sonra doğru sayısı ile yaşları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını kontrol etmek amacıyla SPSS 26.0 uygulamasında Tek Yönlü ANOVA Testi yapılmıştır. Teste 20 yaşında 39 Mehmetçik, 21 yaşında 47 Mehmetçik, 22 yaşında 29 Mehmetçik, 23 yaşında 26 Mehmetçik, 24-25 yaş aralığında 40 Mehmetçik, 26-32 yaş aralığında 41 Mehmetçik

dahil edilmiştir. Araştırmaya tabi tutulan grupların sayılarının eşit veya birbirine yakın olması araştırmanın doğruluk seviyesini artıracaktır.

Tek Yönlü ANOVA Testi ile varyans homojenliği test edilmiş ve sigma değeri 0.256 çıkmıştır. Sigma değerinin 0.05'ten büyük çıkması homojenliğin sağlandığı anlamını taşımaktadır. Değerin büyüklüğü homojenliğin güçlülüğünü ortaya koymaktadır.

Tek Yönlü ANOVA Test sonucuna göre sigma değeri 0.000 olarak çıkmıştır. Değerin 0.05 ten küçük olması yaşlar ile bilgi seviyesi arasında anlamlı bir fark olduğunu ortaya koymaktadır.

Hangi eğitim seviyeleri arasında farklılık olduğunu ortaya koymak amacıyla Post Hoc testleri yapılmıştır. Varyanslar homojen yani eşit çıktığından Scheffe testi yapılmıştır. Test sonucuna göre sonuçlar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 4.1 .

Yaş Grupları Arası Sheffe Testi Sigma Değerleri

	0 (20 yaş)	1 (21 yaş)	2 (22 yaş)	3 (23 yaş)	4 (24-25 yaş)	5 (26-32 yaş)
0 (20 yaş)	-	0,933	0,726	0,996	0,009*	0,000*
1 (21 yaş)	0,933	-	0,170	0,748	0,000*	0,000*
2 (22 yaş)	0,726	0,170	-	0,968	0,568	0,05
3 (23 yaş)	0,996	0,748	0,968	-	0,129	0,003*
4 (24-25 yaş)	0,009*	0,000*	0,568	0,129	-	0,812
5 (26-32 yaş)	0,000*	0,000*	0,05	0,003*	0,812	-

Yukarıdaki tabloda yaş grupları arasındaki ilişkiyi belirten sigma değerlerine yer verilmiştir. Sigma değerlerinin 0.05'ten küçük olması iki grup arasında anlamlı bir fark olduğunu ortaya koymaktadır.

20 yaş grubu ile 24-25 yaş ve 26-32 yaş grupları arasında anlamlı bir fark varken 20 yaş grubu ile 21, 22, 23 yaş grupları arasında anlamlı bir fark yoktur.

21 yaş grubunun 24-25 yaş ve 26-32 yaş grupları arasında anlamlı bir fark varken diğer yaş grupları arasında anlamlı bir fark yoktur.

22 yaş ile 26-32 yaş grubu arasında sigma değeri 0.05'tir. 0,05 değeri sınırda bir değer olduğunda arasında anlamlı bir fark vardır veya yoktur şeklinde yorum yapmak yanlış olacaktır. 22 yaş grubunun diğer hiçbir grup ile arasında anlamlı bir fark yoktur.

23 yaş grubu ile 26-32 yaş grubu arasında anlamlı bir fark varken diğer yaş grupları ile arasında anlamlı bir fark yoktur.

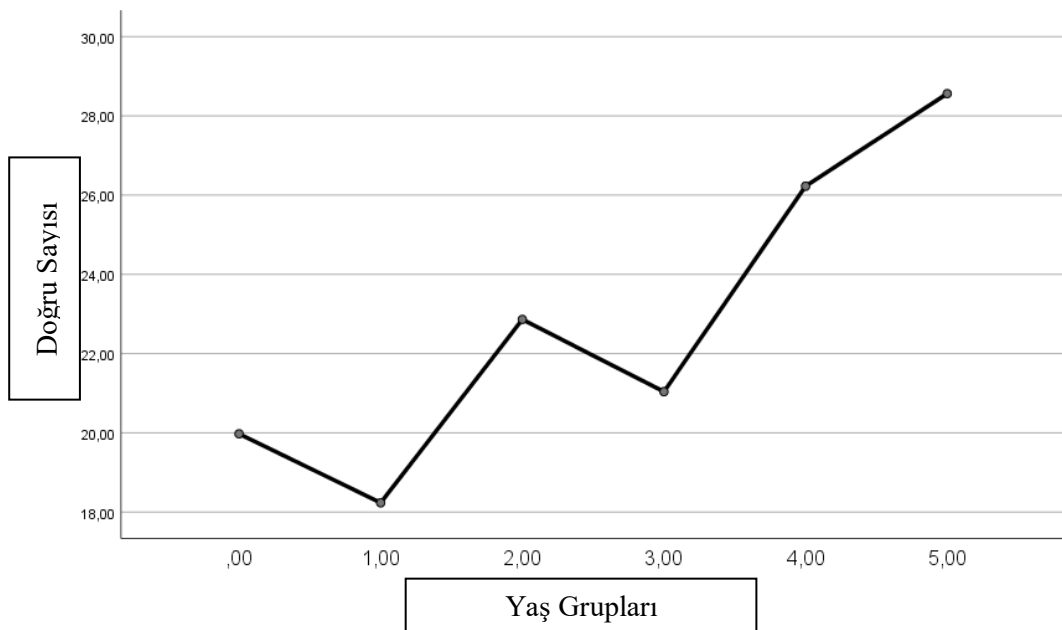
24-25 yaş grubu ile 20, 21 yaş grupları arasında anlamlı bir fark varken diğer yaş grupları ile arasında anlamlı bir fark yoktur.

26-32 yaş grubu ile 20, 21, 23 yaş grupları arasında anlamlı bir fark vardır. 22 yaş grubu ile arasındaki sigma değeri 0,05 olduğundan yorum yapmak yanlış olacaktır. 24-25 yaş grubu ile arasında anlamlı bir fark yoktur.

Yaş ile bilgi seviyesi arasındaki ilişki aşağıdaki grafikte verilmiştir. Yapılan test sonucu Ek-8' de verilmiştir.

Grafik 4.3.

Yaş/Bilgi Seviyesi Grafiği

4.4 Dördüncü Alt Başlığa Ait Bulgular

Bu bölümde MİVE'nin Mehmetçiklerin eğitime karşı olan tutumlarına etkisi üzerine elde edilen bulgular değerlendirilmiştir.

Örneklem olarak seçilen 25 Mehmetçik'e 4 haftalık eğitim öncesinde ve sonrasında tutum ölçeği uygulanmış ve sonucunda anlamlı bir fark olup olmadığı test edilmiştir. Çalışma için kullanılacak tutum ölçeği ilgi boyutu ve bilgi/hoşlanma boyutu olarak ayrı ayrı değerlendirilmiştir.

Tutum ölçeğindeki olumlu maddeler “tamamen katılıyorum” “5 puan”, “katılıyorum” “4 puan”, “kararsızım” “3 puan”, “katılmıyorum” “2 puan”, “tamamen katılmıyorum” “1 puan” olarak belirlenmiş ve bu şekilde değerlendirilmeye tabi tutulmuştur. Ölçek içindeki olumsuz cümleler ise ters yönde yeniden kodlanarak çalışmada kullanılmıştır.

Tutum ölçeğinin “ilgi boyutunda” ön test sonuçları ile son test sonuçlarına SPSS 26.0 programında Bağımlı Değişken T-testi (Paired Samples Statistic) uygulanmıştır. Uygulanan T-testi sonucunda sigma değerinin 0,002 bulunması nedeniyle iki uygulama sonucunda anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. Güven ve Erol'un (2019) yapmış olduğu çalışmada eğitime tabi tutulan bireylerin eğitime karşı tutumlarının olumlu olduğu tespit edilmiştir.

Tutum ölçeğinin “bilgi/hoşlanma boyutunda” ön test sonuçları ile son test sonuçlarına SPSS 26.0 programında Bağımlı Değişken İçin T-testi (Paired Samples Statistic) uygulanmıştır. Uygulanan T-testi sonucunda sigma değerinin 0,003 bulunması nedeniyle iki uygulama sonucunda anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir.

Tutum ölçeği ilgi boyutu test sonucu Ek-9' da, bilgi/hoşlanma boyutu Ek-10'da verilmiştir.

4.5 Beşinci Alt Probleme Ait Bulgular

Bu bölümde MİVE'nin Mehmetçiklerin bilgi seviyelerine etkisi üzerine elde edilen bulgular değerlendirilmiştir.

Örneklem olarak seçilen 25 Mehmetçik'e bilgi testi uygulanmış ve her sorunun toplam kaç Mehmetçik tarafından doğru cevaplandığı ayrı ayrı hesaplanarak not edilmiştir. 4 Haftalık eğitim faaliyetinin sonucunda aynı 25 Mehmetçik'e aynı bilgi testi tekrar uygulanmış ve her sorunu kaç Mehmetçik tarafından doğru cevaplandığı tekrar not edilmiştir.

Bağımlı iki değişken arasında anlamlı bir fark olup olmadığını anlamak amacıyla SPSS 26.0 programında Bağımlı Değişken T-testi uygulanmıştır. Test sonucuna göre ön test ortalaması 15,28 doğru cevapken son test ortalaması 19,61 olarak ortaya çıkmıştır. Test sonucunda sigma değeri 0.000 olarak belirlenmiştir. Sigma değeri 0.05'te küçük olduğu için iki değişken arasında anlamlı bir fark olduğunu söylemek mümkündür. Kunter'in (2006) yılında yapmış olduğu araştırma sonucunda da verilen eğitimlerin Mehmetçiklerin bilgi seviyelerini artırdığı görülmektedir. Özden'in 2018 yılında yaptığı araştırmada da eğitimin bireylerin becerilerinin gelişmesinde etkili olduğu ortaya konmuştur.

İki değişkeni bağımlı hale getiren aynı 25 Mehmetçik'e uygulanan 4 haftalık Mehmetçik İçin Vatandaşlık Eğitimidir. Mehmetçiklere uygulanan 4 haftalık eğitim sonucunda anlamlı bir fark ortaya çıkmıştır. Bilgi ölçeği test sonucu Ek-11' de verilmiştir.

V. BÖLÜM

Tartışma

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde vatani görevini yerine getiren Mehmetçiklerin, tarih eğitiminin alt branşlarından olan vatandaşlık eğitimi kapsamında icra edilen Mehmetçik İçin Vatandaşlık Eğitimine karşı tutumlarının ortaya konduğu, eğitimin bilgi seviyesinde meydana getirdiği değişikliklerin ölçeklerle tespit edildiği ve Mehmetçiklerin yaşlarının, memleketlerinin ve eğitim düzeylerinin bilgi seviyelerine etkisinin ölçüldüğü bu çalışmanın sonuçlarının eğitimin geliştirilmesinde yardımcı olacağı değerlendirilmektedir.

Araştırmanın kuramsal çerçevesinde tarih nedir, tarih eğitimi nedir, tarih öğretimi nedir, tarih öğretim teknikleri nelerdir, vatandaşlık eğitimi ve Türk Silahlı Kuvvetleri'nde vatandaşlık eğitimi ve önemi başlıklarına yer verilmiş ve araştırmada bulunulmuştur. Turan ve Aslan (2016), yapmış oldukları çalışmada tarih eğitimi alanında yapılan araştırmaların büyük çoğunluğunun tarih öğretim yöntemleri üzerine olduğunu tespit etmişlerdir. Tarihte ne öğretildiği kadar nasıl öğretildiği de önemli olduğundan araştırmaların bu alanda yoğunlaştığı değerlendirilmektedir. Bu çalışmada da farklı öğretim tekniklerinin neler olduğu üzerinde durulmuştur.

Tarih eğitiminin önemli amaçlarından bir tanesi olan vatandaşlık eğitimi konusu bu çalışmada da incelenmiş ve özellikle geçmiş bugüne vatandaşlık eğitimi üzerinde durulmuştur. Osmanlı Devleti'nin son döneminde ciddi ivme kazanan vatandaşlık eğitimleri Cumhuriyet'in ilanı ile birlikte milli bir politika olmuş ve geçmiş bugüne kadar ciddiyetle bir devlet politikası olarak kullanılmıştır. Bıçak ve Ereş (2018) yapmış oldukları çalışmada vatandaşlık eğitiminin uygulanmaya devam ettiğini ve ulus devletler genelinde bunun kaçınılmaz olduğunu vurgulamıştır.

Asli görevi harp sanatını öğrenmek ve öğretmek mükellefiyeti olan Türk Silahlı Kuvvetleri Cumhuriyet'in ilanından bugüne kadar üstlendiği

sorumluluklardan bir tanesi de vatani görevini yerine getirmek üzere kıtalara gelen Mehmetçiklerin yetmişmiş birer yurttaş olarak tekrar evlerine gitmelerini sağlamaktır. Bu nedenle Türk Silahlı Kuvvetleri bünyesinde Mehmetçik İçin Vatandaşlık Eğitimi faaliyetleri devam etmektedir. Mehmetçiklerin yurttaşlık bilincini artırma gayesi kanun ve yönetmeliklerde de açıkça belirtilmiştir. Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanunu Madde 41' e göre "Erbaş ve erlere askerliğe ait bilgilerden başka okuyup yazmak, yurt ve hayata ait genel kültür bilgileri de öğretilir." Yine Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Yönetmeliği madde 102 ve 103' e göre "Erbaş ve erler mesleğine ait bilgileri öğrenmeye mecbur olduğu gibi, bir yurttaş olmak sıfatı ile de milletini, memleketini ve dünyasını tanımak ve yurttaşlık hak ve vazifelerini bilmek yolunda umumi bilgilere de sahip olmalıdır."

Bu kapsamda icra edilene Mehmetçik İçin Vatandaşlık Eğitimlerinin verimi ve Mehmetçiklerin eğitime karşı tutumları bu çalışma ile tespit edilmeye çalışılmıştır. Çok geniş bir coğrafyada yüz binlerce Mehmetçik'in bulunduğu Türk Silahlı Kuvvetleri'nde bu çalışma ile eğitimlerin veriminin artabileceği değerlendirilmektedir.

Çalışmanın birinci aşamasında yaş, memleket ve eğitim durumunun bilgi seviyesine olan etkisi tespit edilmeye çalışılmıştır. Mehmetçiklerin yaşlarının eğitim seviyelerine olan etkisi bu alanda yapılan ilk çalışma özelliği taşımaktadır. Bu araştırma sonucuna göre Mehmetçiklerin yaşı artıkça bilgi seviyelerinin arttığı, 25-26 yaş grubundan itibaren bilgi seviyesinde farklılıkların olduğu görülmüştür. Bunun nedeni olarak yaş ile birlikte bilincin artması ve artan bilincin farkındalığa etkisi olduğu değerlendirilmektedir. Şahin (2019) yılında yapmış olduğu çalışmada bilinçli farkındalığın çevresel etmenleri kullanarak bilgi seviyesini artırdığını ortaya koymuştur. Benzer durum Mehmetçikler üzerinde yapılan bu çalışmada da görülmektedir.

Mehmetçiklerin memleketlerinin bilgi seviyesine olan etkisi araştırmanın konularından bir tanesini teşkil etmektedir. Buna göre Mehmetçiklerin yaşadıkları iller çok özele indirgeneceğinden yaşadıkları coğrafi bölge dikkate alınarak çalışmada değerlendirilmiştir. Bu bölümde araştırılmak istenen geniş coğrafi yapıya sahip, coğrafya ile birlikte kültürel çeşitliliği fazla olduğu Türkiye'de bu durumun

eğitime bir etkisinin olup olmadığı tespit etmektir. Yapılan araştırma sonucunda Mehmetçiklerin yaşadıkları coğrafi bölgelerin bilgi seviyeleri üzerinde etkisi olmadığı tespit edilmiştir. Kunter'in 2006 yılında Mehmetçikler üzerinde yaptığı çalışma sonucunda da memleketin Mehmetçiklerin bilgi seviyesini etkilemediği ortaya konmuştur. Bu sonuçlardan hareketle Türkiye yüz ölümü çok geniş olmasına rağmen eğitimin tüm ülkeden etkin olarak uygulandığı, her bölgede bilgi ulaşmanın aynı şartlarda olduğu ortaya konulmaktadır. Bu araştırmanın rastgele seçilmiş ve toplumun genelini temsil eden Mehmetçikler üzerinde yapılması araştırmanın güvenirliliğini artırmaktadır.

Araştırmanın bir diğer konusu olan eğitim düzeyinin bilgi seviyesine etkisi başlığı birçok araştırmacı tarafından daha önce araştırılmış ve benzer sonuçlar elde edilmiştir. Araştırma evrenin oluşturan Mehmetçikler üzerinde yapılan testler sonucundan eğitim düzeyi yüksek olan Mehmetçiklerin bilgi seviyelerinin de yüksek olduğu ortaya konmuştur. Kunter'in 2006 yılında yaptığı araştırmada yine aynı sonuçlara ulaşılmıştır. Dikmen ve Tuncer'in (2019) yapmış olduğu araştırmada bireylere verilen eğitimlerin akademik başarılarında olumlu etkiler yaptığı tespit edilmiştir.

Araştırmanın ikinci aşamasını oluşturan bölümde MİVE'nin Mehmetçiklerin tutumlarına ve bilgi seviyelerine etkisi araştırılmıştır. MİVE ile ilgili yapılan araştırmalarda Mehmetçiklerin eğitime karşı olan tutumlarındaki değişiklik ilk kez gözlemlenmiştir. Yapılan araştırma sonucunda Mehmetçiklerin öğrendikleri konulara ilgilerinin arttığı ve daha fazla merak etmeye başladıkları, eğitimleri daha olumlu karşıladıkları ortaya konmuştur. Buna göre vatandaşlık eğitimi kapsamında işlenen konular Mehmetçiklerin dikkatini çekmekte ve ilgisini artırmaktadır.

MİVE'nin Mehmetçiklerin bilgi seviyesinde meydana getirdiği değişiklik çalışma öncesinde ve sonrasında yapılan ölümlerle ortaya konmuştur. Çalışma sonucunda her eğitim seviyesinden, her coğrafi bölgeden Mehmetçiklerin bilgi seviyesinde artış gözlemlenmiştir. Kunter'in (2006) yapmış olduğu çalışma sonucunda Mehmetçiklerin bilgi seviyelerinin Mehmetçik İçin Vatandaşlık Eğitimleri sonrasında arttığı ortaya konmuştur.

Mehmetçik İçin Vatandaşlık Eğitimi her hafta onlarca eğitici-komutan, on binlerce Mehmetçik ve genç yaştaki rütbelinin katıldığı bir eğitim aşamasıdır. Mektebi asli kıtadır sözünden hareketle kışlalarda eğitim gören, zaman geçiren Mehmetçiklerde davranış değişikliklerini sağlamak ve yurttaşlık bilincini yükseltmek en önemli gayelerden bir tanesidir ve silah arkadaşlığı kavramı ile bu süreç anlam kazanmaktadır (Şengöz, 2020). Bu nedenle vatandaşların eğitileceği, yurttaşlık bilinci kazanarak aidiyet duygusu gelişmiş olarak yaşayacağı bir ortamın tesis edilmesinde rol oynayacak Mehmetçik İçin Vatandaşlık Eğitimleri önemi korumaktadır. Böylesine faydalı görevi bulunan bu eğitimlerin üzerinde ciddiyetle durulmaya devam edilmelidir.

VI. BÖLÜM

Sonuç ve Öneriler

6.1. Sonuçlar

Araştırmanın birinci aşamasında, araştırmada kullanılmak üzere hazırlanan bilgi ölçeğinin güvenilirliğinin tespit edilmesi amacıyla bilgi ölçeği A tugayı B taburunda görev yapan 222 Mehmetçik'e uygulanmıştır. Uygulama sonucu tüm sorular madde analizine tabi tutulmuştur. Madde analizinde soruların ayırt edicilikleri ve soruların güçlükleri tespit edilmiş ve uygun olmayan sorular ölçekten çıkarılmıştır. Madde ayırt edicilik ve güçlük testleri ölçeğin ulaşılmak istenen sonuca yönelik olarak maksimum verimi vermesi amacıyla uygulanmaktadır (Akyıldız ve Karadağ, 2018).

Bilgi ölçeğinin geçerliliğinin tespit edilmesi amacıyla uzman görüşü alınmış, uygun olmayan sorular ölçekten çıkarılmıştır. Madde analizi ve uzman görüşü neticesinde çıkarılan soruların ardından bilgi ölçeği son halini alarak araştırmada kullanılacak hale gelmiştir. Bilgi ölçeğinin istenilen ölçümleri yapabilmesi amacıyla uzman görüşü alınması ölçeğin güvenilirliğini artırmaktadır (Şahin, M.G., ve Boztunç Öztürk, N., 2018).

Bilgi ölçeğinin son haline göre testin uygulandığı 222 Mehmetçik'in test sonuçları Tek Yönlü Anova Testine tabi tutulmuş ve Mehmetçiklerin yaşlarının, yaşadıkları coğrafi bölgelerin ve eğitim seviyelerinin “vatandaşlık bilgilerine” olan etkisi tespit edilmiştir.

Araştırmada uygulanan bilgi ölçeği sonuçlarına göre yapılan Tek Yönlü Anova Testi ile Mehmetçiklerin yaşadıkları coğrafi bölgelerin bilgi seviyelerine bir etkisinin olmadığı, her bölgede bilgiye hemen hemen eşit seviyede ulaşılabildiği tespit edilmiştir.

Araştırmada uygulanan bilgi ölçeği sonuçlarına göre yapılan Tek Yönlü Anova Testi ile Mehmetçiklerin yaşlarının bilgi seviyesine olan etkisi ortaya konulmuştur. Test sonuçlarına göre 20 yaş grubu ile 24-25 yaş grubu ve 26-32 yaş grubu arasında, 21 yaş grubu ile 24-25 yaş grubu ve 26-32 yaş grubu arasında, 22 yaş grubu ile 26-32 yaş grubu arasında, 23 yaş grubu ile 26-32 yaş grubu arasında, 24/25 yaş grubu ile 20 yaş grubu ve 21 yaş grubu arasında, 26-32 yaş grubu ile 20,21,22,23 yaş grupları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Bu sonuçlara göre denilebilir ki yaş arttıkça artan tecrübeyle orantılı olarak bilgi seviyesi de artmaktadır. Araştırmada uygulanan bilgi ölçeğinde son olarak Mehmetçiklerin eğitim seviyelerinin bilgi seviyelerine olan etkisi tespit edilmeye çalışılmıştır. Mehmetçiklerin ölçek sonuçlarına göre yapılan Tek Yönlü Anova Testi ile ilköğretim mezunu olanlar ile lise ve üniversite mezunları arasında, lise mezunu olanlar ile üniversite mezunları arasında anlamlı bir olduğu tespit edilmiştir. Bu test sonuçlarına göre beklenildiği üzere Mehmetçiklerin eğitim seviyesi arttıkça bilgi seviyeleri de artmaktadır. Kunter'in (2006) yapmış olduğu çalışma sonucunda da benzer sonuçlar elde edilmiştir. Buna göre eğitim etkinliğini sürdürmektedir.

Araştırmanın ikinci aşamasında, birinci aşamada bilgi ölçeğinin uygulandığı 222 Mehmetçik içerisinde rastgele seçilen 25 Mehmetçik, Mehmetçik İçin Vatandaşlık Eğitimine tabi tutularak eğitimin bilgi seviyelerine ve eğitime karşı olan tutumlarına etkisi tespit edilmiştir.

Araştırmanın ikinci aşamasında “deneysel desenlerde kontrol grupsuz ön test – son test metodu” kullanılmıştır. Bu metoda göre rastgele seçilen 25 Mehmetçik’e eğitimden önce ve sonra, araştırmacı tarafından hazırlanan bilgi ölçeği ve başka çalışmadan izin alınarak kullanılan tutum ölçeği uygulanmıştır.

Mehmetçik İçin Vatandaşlık Eğitimi konuları belirlenirken Tarih Eğitiminin alt disiplinlerinden olan vatandaşlık eğitimi dikkate alınarak, tarihi konulara ağırlık verilmesine dikkat edilmiştir.

Mehmetçik İçin Vatandaşlık Eğitiminde araştırmaya yönelik olarak 8 farklı eğitim konusu belirlenmiş ve 4 hafta süreyle Mehmetçiklere uygulanmıştır. Bu süreçte Mehmetçiklerin gönüllü olmaları esas alınmış, eğitim araştırmacı tarafından

verilmiş ve ders süreleri eğitimin içeriği ile orantılı hesaplanarak Mehmetçiklerin sıkılması ve dikkatinin dağılmasına neden olmayacak şekilde belirlenmiştir.

Yapılan ön test ve son test sonuçları T-Testine tabi tutulmuş ve sonuçlar arasında anlamlı ve pozitif yönde bir değişiklik olduğu tespit edilmiştir. Buna göre Mehmetçik İçin Vatandaşlık Eğitimlerinin, Mehmetçiklerin bilgi seviyesini artırdığı ve Mehmetçik İçin Vatandaşlık Eğitimine karşı tutumları olumlu etkilediği ortaya konmuştur.

Araştırmada uygulanan bilgi ölçeğinin ön test sonuçlarına göre Mehmetçiklerin bilgi seviyeleri %60 seviyesindedir. Büyükdemir (2001:130) “Vatandaşlık ve İnsan Hakları” dersiyle ilgili yapmış olduğu araştırmada dersin hedeflere ulaşma düzeyini “orta” olarak ortaya koymuştur. Bu çalışmada da görüldüğü üzere vatandaşlık eğitimlerinden maksimum verim alınmamaktadır.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgular ile birlikte Mehmetçik İçin Vatandaşlık Eğitimleri ile ilgili yapılan benzer araştırmaların sonuçlarından farklı olarak;

- Yaşın Mehmetçiklerin bilgi düzeyine etkisi,
- Mehmetçik İçin Vatandaşlık Eğitimlerinin, Mehmetçiklerin eğitime olan tutumlarının tespiti,

başlıkları ile ilgili sonuçlara ulaşılmış ve bu anlamda Tarih Eğitimi alanına katkıda bulunmuştur.

6.2 Öneriler

6.2.1. Araştırma Sonucuna Yönelik Öneriler

Araştırma başlangıcında uygulanan bilgi ölçeğine göre Mehmetçiklerin bilgi düzeylerinin %60 seviyesinde olduğu tespit edilmiştir. Mehmetçikler arasında lise, üniversite mezunlarının olması ve soruların herkesin anlayabileceği şekilde temel seviyede hazırlanmış olmasına rağmen sonucun ortalama değerinde çıkması, MEB bünyesinde yürütülen vatandaşlık eğitimlerinin daha dikkate alınarak yapılması gerektiğini göstermektedir.

Bu kapsamda araştırmalar yapılmasına rağmen vatandaşlık dersi müfredatında bulunan konuların, diğer ders müfredatlarına da dağıtılmış bir şekilde vatandaşlık eğitimlerinin süreklilik arz eden bir yapıya getirilerek sonuçlarının araştırılmasının olumlu sonuçlar verebileceği değerlendirilmektedir. Nitekim MEB bünyesinde yürütölen eğitim faaliyetlerinin temel amacının duyarlı, ahlaklı, ulusal bilince hakim bireyler yetiştirmek olduğunu varsayarsak vatandaşlık eğitimlerine bir plan dahilinde ve koordineli olarak her derste değinilmesinin uygun olacağı değerlendirilmektedir.

Türk Silahlı Kuvvetleri bünyesinde icra edilmekte olan Mehmetçik İçin Vatandaşlık Eğitimleri'nin Mehmetçiklerin bilgi seviyesinde artış sağladığı araştırma sonucunda elde edilen sonuçlarla tespit edilmiştir. Ancak günümüzde zorunlu askerlik süresinin 6 aya düştüğü Türk Silahlı Kuvvetleri'nde gelişen teknoloji ile birlikte askeri eğitim ihtiyacının da arttığı göz önüne alındığında Mehmetçik İçin Vatandaşlık Eğitimleri bir plan dâhilinden ziyade fırsat eğitimi şeklinde icra edilmektedir.

Mehmetçik İçin Vatandaşlık Eğitim konuları ve günü HE ile birlikte askeri birliklere yayımlanmasına rağmen ders saati ve aralığı belirtilmemektedir. GEP'ler hazırlanırken inisiyatif birlik komutanlarına bırakılmakta ve konu başlığı aynı olmasına rağmen içeriği farklılık göstermekte, eğitim sonucunu ölçen bir denetleme sistemi bulunmamaktadır. Eğitim konuları ile birlikte içeriklerinin de belirlenip, eğitim saatlerinin standart hale getirilerek Mehmetçik İçin Vatandaşlık Eğitimlerinin icra edilmesi ve eğitim sonrasında denetleme mekanizması içerisinde sonucun ölçülmesinin eğitimin verimini artıracakđı değerlendirilmektedir. Ancak tüm bu faaliyet planlaması yapılırken Türk Silahlı Kuvvetleri'nin öncelikli hedefi olan "harp sanatını öğrenmek ve öğretmek" mükellefiyetine engel olup olmayacakđı değerlendirilmelidir.

6.2.2. Araştırmacılara Yönelik Öneriler

Türk Silahlı Kuvvetleri bünyesinde icra edilen Mehmetçik İçin Vatandaşlık Eğitimi eğitimcilerinin, komutan ve lider olarak maiyeti gözünde saygınlığı bulunsa da aynı zamanda tamamının eğitimcilik yeteneklerinin gelişmiş olması gerekmektedir. Eğitimlerin profesyonel eğitim almış komutanlar veya MEB bünyesinden

görevlendirilecek öğretmenler vasıtasıyla icra edilmesi, verimi artırabileceği değerlendirilmektedir. Bu konunun ayrı bir araştırma konusu olabileceği ve sonucunda pozitif sonuçlar elde edilebileceği değerlendirilmektedir.

Bir diğer önemli konu ise her biri farklı bölgelerden gelen, farklı bir ailede büyüyen, farklı eğitim seviyesine sahip binlerce insanın yaşadığı rutin hayatı bırakarak Türk Silahlı Kuvvetleri gibi çok farklı bir ortama giriyor olmasının bireyde oluşturduğu psikolojik etkidir. Vatani hizmetin her seviyesinde olduğu gibi eğitim faaliyetleri de mutlak itaat anlayışı içerisinde gerçekleşmektedir. Mutlak itaatinde içerisinde barındırdığı disiplin kültürünün eğitim faaliyetlerine olan etkisi ayrı bir araştırma konusu olarak değerlendirilmelidir. Aynı eğitim faaliyetinin iki farklı gruba MEB ve TSK bünyesinde deney ve kontrol grubu olarak uygulanarak sonuçlarının karşılaştırılmasının personel üzerinde oluşan baskının eğitim verimine olan etkisinin ortaya konulmasına yardımcı olacağı değerlendirilmektedir.

Araştırmanın birinci aşamasında Mehmetçiklerin yaş, memleket ve eğitim seviyelerinin bilgi seviyelerine olan etkisi, ikinci aşamasında ise Mehmetçik İçin Vatandaşlık Eğitimlerinin bilgi seviyelerine ve eğitime olan tutumlarına olan etkisi sorgulanmış ve belirtilen sonuçlara ulaşılmıştır. Bunların yanında farklı teknik ve yöntemler uygulanarak elde edilecek sonuçların araştırılmasının uygun olacağı değerlendirilmektedir.

Araştırmanın cinsiyet boyutunda da incelenerek sonuçların elde edilmesi konu üzerinde farklı bakış açıları oluşmasını sağlayacaktır. Eğiticinin kadın olmasının eğitim sürecine etkisi tespit edilerek eğiticiler arasında kıyaslama yapılması bu konuda verimli sonuçlar alınmasına katkı sağlayacaktır.

Mehmetçik İçin Vatandaşlık Eğitimlerinin üniversitelerin ilgi bölümleri ile koordine edilerek güncellenmesi, eğitim metotlarının geliştirilmesi ve eğiticilerin eğitici eğitimi almalarının sonuca etkisi ayrı bir araştırma olarak planlanmalı ve sonuçları üzerinde görüş öneri alınarak Mehmetçik İçin Vatandaşlık Eğitimlerinin geliştirilmesi sağlanmalıdır. Bu sayede eğitimlerin istenen hedefe ulaşmada etkisinin artacağı bir gerçektir.

KAYNAKÇA

Akbaş, O. (2008). Değer Eğitimi Akımlarına Genel Bir Bakış. Değerler Eğitimi Dergisi, 6 (16), 9-27.

Akengin, H. (2015). Tarih Öğretiminde Kullanılan Haritalar Üzerine Bir Değerlendirme, Türk Tarih Eğitimi Dergisi, 4 (1), 122-155

Akyıldız, M. Ve Karadağ, N. (2018). Farklı Soru Türlerinin Güçlük ve Ayırt Edicilik Düzeylerinin İncelenmesi, Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi, 4(1) , 112-122

Alaca, E. (2011). Orta Öğretim Tarih Programlarında Coğrafya Kavramları ve Öğretimi. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara

Alpugan, B.B. (1999). Geç Dönem Osmanlı İmparatorluğunda Tarih Yazıcılığı ve Tarih Kitapları. Osmanlı. Cilt-VIII, Ankara: Yeni Türkiye Yayınları

Arı, A. (2011). Bloom' un Gözden Geçirilmiş Bilişsel Alan Taksonomisinin Türkiye'de ve Uluslararası Alanda Kabul Görme Durumu, Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, 11 (2), 749 - 772

Ata, B. (2002). Müzelerle ve Tarihi Mekanlarla Tarih Öğretimi: Tarih Öğretmenlerinin "Müze Eğitimine" İlişkin Görüşleri. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara

Ata, B. (2009). Johan Friedrich Herbart'ın Tarih Eğitimi Üzerine Görüşleri, Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 29, 1377-1395

Aydın, A.(2002). "Osmanlılarda Tarih Yazıcılığı", Türkler, Cilt-XI, Yeni Ankara: Türkiye Yayınları

ATESE Bşk. lığı. (2001). Vatandaşlık Bilgisi. Ankara: Gn. Kur. Basımevi

Başaran, İ. (1996). Eğitime Giriş. Ankara: Yargıcı Matbaası

Bayburt, B., Duman, D., (2020), Milli Mücadele Döneminin Değerler Eğitimi Açısından Analizi, Belgi Dergisi, 2 (9), 1704-1719

Bıçak, İ., Ereş, F., (2018). Öğretmenlerin Vatandaşlık Eğitimi ve Vatandaşlık Eğitimi Sürecine Yönelik Görüşleri, Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 16(2), 257-269

Büyükarman, D. (2008). Vatan Kavramının Türk Tiyatro Edebiyatındaki Seyri Üzerine Bir İnceleme, A.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, 37, 127-145

Büyükdemir, E. (2001). İlköğretim 7'nci Sınıflarda Okutulan Vatandaşlık ve İnsan Hakları Eğitiminin Etkinliğinin Araştırılması. İnönü Üniversitesi. Malatya.

Büyüköztürk, Ş. (2008). Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı. Ankara: Pegem Yayınları

Carr, E. H. (2013). Tarih nedir? (Çeviren: Misket Gizem Gürtürk). (17. Baskı) İstanbul: İletişim Yayınları

Çaydaş, E. (2003). Orta öğretim 10. Sınıf Tarih Dersinde Tarihsel Düşünme Becerilerinin Geliştirilmesine Yönelik Yapılan Etkinliklerin Değerlendirilmesi: Adana İlinde Bir Örnek Olay Çalışması. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Adana.

Demircioğlu, İ. H. (2005). Tarih Öğretiminde Öğrenci Merkezli Yaklaşımlar. Ankara: Anı Yayıncılık

Demircioğlu, İ. H. (2007). Tarih Öğretiminde Filmlerin Yeri ve Önemi, Bilgi Dergisi, 42, 77-93

Dikmen, M., Tuncer, M., (2019). Bilgisayar Destekli Eğitimin Öğrencilerin Akademik Başarıları Üzerindeki Etkisinin Meta-Analizi: Son 10 Yılda Yapılan Çalışmaların İncelenmesi, Türk Bilgisayar ve Matematik Eğitimi Dergisi, 9 (1), 97-121

Doğan, İ. (2001). Modern Toplumda Vatandaşlık, Demokrasi ve İnsan Hakları. Ankara: Pegem Yayınları

Ekici, G. (2008). Sınıf Yönetimi Dersinin Öğretmen Adaylarının Öğretmen Öz-Yeterlilik Algı Düzeyine Etkisi, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 35, 98-110

Fidan, N. ve Erden, M. (2001). Eğitime Giriş. İstanbul: Alkım Yayınları

Gn. Kur. Bşk. lığı. (2001), Atatürkçülük 2'nci Kitap. İstanbul: MEB Yayınları

Gürkan, H. (2017). Türkiye'de İlkokullarda Tarih Öğretimi: Ders Kitapları Örneği (1869-1920), Uluslararası Tarih ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, 18, 117-136

Güven, E., Erol İ.F., (2019). 12-14 Yaş Grubu Çocukların Müziğe İlişkin Tutumları İle Sosyal Beceri Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Uluslararası Dil, Sosyal ve Eğitim Bilimleri Dergisi, 5 (2), 174-189

Hasançebi, B., Terzi, Y., ve Küçük, T. (2020). Madde Güçlük İndeksi ve Madde Ayırt Edicilik İndeksine Dayalı Çeldirici Analizi, Gümüşhane Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 10 (1), 224-240

Haldun, İ. (1997). Mukaddime. (Çeviren: Zakir Kadiri Ugan). İstanbul: MEB yayınları

İpşirli, M.(1999). "Osmanlı Tarih Yazıcılığı", Osmanlı, Cilt-VIII., Ankara: Yeni Türkiye Yayınları

Kafesoğlu, İ. (1972). Selçuklu Tarihi, (1. Baskı) İstanbul: Milli Eğitim Basımevi

Kara, H., Çatma, B. (2017). Modern Türk Kimliğinin Oluşumunda “Türk Kimdir” Tartışmaları ve Türk Ocağı Kurultayı (1924), Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 5 (2), 339-360

Karasar, N. (2000). Bilimsel Araştırma Yöntemi. Ankara: Nobel Yayınevi

Kaymakçı, S. (2017). Türkiye’de Tarih Eğitiminin Yönelimi Üzerine Bir Değerlendirme, Kastamonu Eğitim Dergisi, 25(6), 2153-2172

Keskiner, E. (2008).Türkiye’de Din Derslerinde Vatandaşlık Eğitimi, Dem Dergi, 1(3), 38-41.

Kılıç, İ. P. (2018). Tarih Öğretimi ve Coğrafya, Kastamonu Eğitim Dergisi, 27 (2), 869-883.

Kör, H., Çataloğlu E., Erbay H. (2013). Uzaktan ve Örgün Eğitimin Öğrenci Başarısı Üzerine Etkisinin Araştırılması, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi, 12 (2), 267-279.

Kunter, E. (2006). Askeri Birliklerde Erbaş ve Erlerin Yurt Sevgisi Eğitimi Üzerine Bir Araştırma, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.

McKellar, Jan.(2003). “Neden Tarih Öğretiyoruz?”, Tarih Eğitimine Eleştirel Yaklaşımlar İçinde, (Hazırlayan: Oya Köymen). İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları

Merey, Z. (2005). Osmanlı mekteplerinde eğitim. R. Yıldız (Ed.), II. Sosyal Bilimler Kongresi içinde (s. 25-29). Van: Yüzüncü Yıl Üniversitesi Ocak, G. ve Selimoğlu, S. (2016). Tarih öğretiminde tarih dizilerinin kullanımına ilişkin öğrenci görüşleri-nitel bir analiz-. Kastamonu Eğitim Dergisi, 24 (1): 431-452.

Nichol, J. (1991). Tarih Öğretimi, (Çev. Mustafa Safran), Ankara: Çağrı Matbaacılık

Oklay, E. (2014). Ahmet Cevdet Paşa'nın Türk Eğitim Tarihi Açısından Önemi Üzerine İnceleme, Tarih İncelemeleri Dergisi, 29 (1), 233-251.

Ortaylı, İ. (2016). Osmanlı Düşünce Dünyası ve Tarih Yazımı. (4. Baskı). İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları

Öğ, N. (2019). Tarih Eğitiminde Minyatür Kullanımının Öğrenme Üzerine Etkileri, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bilim Dalı, İstanbul

Öncül, K. (2018). Sözlü Kültürden Elektronik Kültüre, Fıkradan Capsa, 21. Yüzyılda Eğitim Ve Toplum Eğitim Bilimleri Ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, 7(20), 329-338

Özçelik, İ. (2012). Tarih Araştırmalarında Yöntem ve Teknikler, Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık

Özden, M., (2018). Türkçe Eğitim Lisans Öğrencilerinin Konuşma Becerisi Öz Yeterlilikleri, Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi, 7(3), 1917-1930

Safran, M. (2000). "Osmanlıda Tarih Öğretimi ve Osmanlı İmajı", Tarih Eğitimi ve Öğretimi, Ankara: Buca Eğitim Fakültesi Yayınları

Safran, M. ve Ata, B. (2003). Öğrencilerin Tarih Metinlerinden Anlam Çıkarmalarına Yönelik Araştırmalara Bir Bakış. C. Şahin (Ed.), Konu Alanı Ders

Kitabı İnceleme Kılavuzu Sosyal Bilgiler içinde (s. 339-353.). Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık

Safran, M. (2006). Tarih Öğretimi ve Çağdaş Müfredat Teorileri. Tarih Eğitimi Makale ve Bildiriler. Ankara: Gazi Kitabevi

Safran, M. (2009). Türkiye’de Tarih Öğretimi ve Meseleleri. Muammer Demirel, İbrahim Turan (Ed.) Tarih Öğretim Yöntemleri İçinde (s.41-59), Ankara: Nobel Yayıncılık.

Safran, M. (2011). Tarih Nasıl Öğretilir? Tarih Öğretmenleri İçin Özel Eğitim Yöntemleri: İstanbul: Yeni İnsan Yayınları

Sarınay, Y. (2004). Türk Milliyetçiliğinin Tarihi Gelişimi ve Türk Ocakları (1912- 1931). İstanbul: Ötüken

Şahin, A., (2019). Üniversite Öğrencilerinde Bilinçli Farkındalık ile Yaşam Doyumu ve İyi Oluş Arasındaki İlişkiler, Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 8, 151-176

Sönmez, S. (2006). Milli Bir Lider Olarak Motivasyon Dehası Atatürk, A.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, 31, 23-72.

Sungu, İ. (1927). Tarih Tedrisatı Hakkında. Terbiye Dergisi. (8). 2-8. Aktaran: Bahri ATA. Milli Eğitim Dergisi. (153-154). 52-59.

Şahin, M.G., ve Boztunç Öztürk, N. (2018). Eğitim alanında ölçek geliştirme süreci: Bir içerik analizi çalışması. Kastamonu Eğitim Dergisi, 26(1), 191-199

Şengöz, M., (2020). Askeri Teşkillerde Silah Arkadaşlığının Tesisi Üzerine Kavramsal Bir Çalışma, Enderun Dergisi, 4(1), 16-32

Tas, N. F. (2003). Türk Milli Eğitiminin Yenileşmesi ve Öncelikleri, Milli Eğitim Dergisi, 23 (159), 228-238.

Turan, İ., Aslan, H., (2016). Yök Tez Merkezi ve Proquest Veri Tabanında Yer Alan Tarih Eğitimi Tezlerinin Değerlendirilmesi, Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 18 (2), 982-1001

Turan, R. (2002). Kültür Alanındaki Gelişmeler. Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları

T.C. Resmi Gazete. Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanunu. 9.1.1961 Sayı:10702. Erişim Adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/10702.pdf>

T.C. Resmi Gazete. Askeralma Yönetmeliği. 22.7.2020 Sayı:31193. Erişim Adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2020/07/20200722.pdf>

Tekeli, İ. (1998). Tarih Yazımı Üzerine Düşünmek. Ankara: Dost Kitabevi

Tosh, J. (2005). Tarihin Peşinde. (İkinci Basım). (çev. Ö. ARIKAN). İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları

Türk Dil Kurumu (2021). 10.03.2021 tarihinde www.tdk.gov.tr. adresinden erişilmiştir.

Vurgun, A. (2016). Milli Tarih Nedir? İstanbul: Yeni İnsan Yayınevi

Yazıcı, S. ve Yazıcı, F. (2010). Yurtseverlik Eğitimi: Tarih ve Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Algı, Tutum Ve Eğitimsel Uygulamalarına Yönelik Bir Araştırma. Sosyal Araştırmalar, 3(10), 649-660.

Yeşil, R. (2010). Tarih Eğitiminde Soru Sorma Temelli Öğrenme, Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 11, Sayı 1, 119-137.

EKLER

Ek-1

Mehmetçik İçin Vatandaşlık Eğitimi Araştırmasına Yönelik Anket

Değerli Silah Arkadaşlarım,

Yapmış ve yapacak olduğumuz Mehmetçik İçin Vatandaşlık Eğitimleri sizlerin askerlikten önceki eğitim hayatınızda aldığımız eğitimleri pekiştirmek ve Mehmetçiklerin vatanlarına olan aidiyet duygusunu geliştirmek maksadıyla planlanmaktadır. İcra edilen Mehmetçik İçin Vatandaşlık Eğitimlerinin daha iyi ve verimli seviyelere çıkarılması maksadıyla siz değerli Silah Arkadaşlarımızın samimi görüşlerine ihtiyacımız vardır. Bu maksatla aşağıdaki anketi doğru şekilde doldurmanızı ve sonraki süreçte size verilecek eğitimleri dikkatle dinlemenizi siz değerli Silah Arkadaşlarımdan rica ederim.

Volkan KARACA
Piyade Üsteğmen
Bölük Komutanı

ADI SOYADI :

RÜTBE :

DOĞUM TARİHİ :

TERTİBİ :

MEMLEKETİ :

EĞİTİM SEVİYESİ :

MEZUN OLDUĞUNUZ OKUL :

MEZUN OLDUĞUNUZ BÖLÜM :

Ek-2
Mehmetçik İçin Vatandaşlık Eğitimi Ders Programı

MEHMETÇİK İÇİN VATANDAŞLIK EĞİTİMİ
EĞİTİM KONULARI ve DERS PROGRAMI

- 1. HAFTA: TARİHİMİZİ NEDEN BİLMELİYİZ VE TÜRK TARİHİ (90 DAKİKA)**
- 2. HAFTA: ATATÜRK'ÜN KATILDIĞI SAVAŞLAR (90 DAKİKA)**
- 3. HAFTA: ATATÜRK'ÜN İLKE VE İNKILÂPLARI (90 DAKİKA)**
- 4. HAFTA: EVRENSEL DEĞERLER (90 DAKİKA)**
- 5. HAFTA: TEMEL İNSAN HAKLARI (90 DAKİKA)**
- 6. HAFTA: KADIN HAKLARI VE CİNSİYET EŞİTLİĞİ (90 DAKİKA)**
- 7. HAFTA: ÇEVRENİN KORUNMASI (90 DAKİKA)**
- 8. HAFTA: TÜRKİYE'NİN COĞRAFİ KONUMUNUN ÖZELLİKLERİ, ÖNEM VE DEĞERİ (90 DAKİKA)**

Ek-3
Mehmetçik İçin Vatandaşlık Eğitimi Tutum Ölçeği

TUTUM ÖLÇEĞİ

Değerli silah arkadaşım;

Her bir cümleyi okuduktan sonra, seçeneklerden sizin duygunuza, düşüncenize en uygun olanını işaretleyiniz. Cümlelerin hiçbirinin kesin olarak doğru cevabı yoktur. Bu bir sınav değildir. Kesinlikle isim, numara veya okul yazmayınız. Lütfen, her bir seçeneği okuduktan sonra aklınıza ilk gelen seçeneği (X) işareti koyarak işaretleyiniz. Her cümleyi baştan sonra okuyunuz sonra; “Tamamen Katılıyorum”, “Katılıyorum”, “Kararsızım”, “Katılmıyorum” veya “Tamamen Katılmıyorum” seçeneklerinden yalnızca birini işaretleyiniz **Şimdi her cümleyi sıra ile okuyup, duygularınıza göre en uygun olan seçeneği işaretleyin...**

		TAMAMEN KATILYORUM	KATILYORUM	KARARSIZIM	KATILMIYORUM	TAMAMEN KATILMIYORUM
İLGİ BOYUTU	MİVE her hafta merakla beklerim					
	MİVE de zaman nasıl geçtiğini anlamam					
	İmkânım olsa MİVE’ leri kaldırırm*					
	MİVE dersinin nasıl hemen bittiğini anlamıyorum					
	MİVE olduğu gün daha mutlu oluyorum					
	MİVE bende merak uyandırıyor					
	MİVE yeni konular öğrenmek bana heyecan veriyor					
	MİVE konularında daha ayrıntılı bilgilere sahip olmak isterim					
	MİVE konuları ile ilgili arkadaşlarımla tartışmak hoşuma gider					

BİLGİ/İLGİ VE HOŞLANM BOYUTU		TAMAMEN KATILYORUM	KATILYORUM	KARARSIZIM	KATILMIYORUM	TAMAMEN KATILMIYORUM
	MİVE olmasaydı askerliği daha çok severdim*					
	MİVE olmasa hayat daha keyifli olurdu*					
	MİVE' leri gereksiz bir ders olarak görüyorum*					
	MİVE' ye zorunlu olduğu için katılıyorum*					
	MİVE' de verilenleri öğrenmek benim için önemli değildir*					
	MİVE' ye komutanlarımızın gelmesini istemem*					
	MİVE' leri seviyorum.					

“*” ile işaretli maddeler “olumsuz” anlam ifade eden tutum maddeleridir. Olumsuz anlam ifade eden tutum maddeleri ters çevrilerek (recode) analiz edilmiştir. Ölçek uygulanırken olumsuz maddelerin sonundaki “*” ifadesi silinerek kullanılmıştır.

EK-4

Mehmetçik İçin Vatandaşlık Eğitimi Tutum Ölçeğinin Kullanılmasına Yönelik Alınan İzin

537 ileti dizisinden 17. < >

ÖLÇEK Gelen Kutusu X ✕ 🖨 🔗

 Volkan Karaca <volkerkan1967@gmail.com> 6 Şubat Cmt 13:13 (11 gün önce) ☆ ↶ ⋮
 Alıcı: sbesdem ➤

Hocam merhaba,
 Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nden yazıyorum sizlere. Burada "Tarih Eğitimi" üzerine yüksek lisans yapıyorum.
 Sizin 2014 yılında "Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi Dersine Yönelik Tutum Ölçeği; Geçerlik ve Güvenilirlik Çalışması" çalışmanızda ortaya koyduğunuz tutum ölçeğini kendi tezimde kullanmak istiyorum.
 Bu konuda yardımcı olursanız çok sevinirim.

 Dr. Selçuk Beşir DEMİR 8 Şubat Pzt 11:44 (9 gün önce) ☆ ↶ ⋮
 Alıcı: ben ➤

Kullanım tabii
 elimden gelen birşey varsa lütfen yazın

Doç. Dr. Selçuk Beşir DEMİR (PHD)
 Araştırma Yönetimleri Eğitim ve Uygulama Merkezi
 Genel Müdür www.ayyum.com
 AYEUM, AKAGEV, APID Genel Koordinatörü
 Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi Öğretim Üyesi
sbdemir@firat.edu.tr

From: Volkan Karaca <volkerkan1967@gmail.com>

Ek-5
Mehmetçik İçin Vatandaşlık Eğitimine Yönelik Hazırlanan Bilgi Ölçeği

SORULAR

KONULAR	İLGİLİ SORULAR
Atatürk İlke ve İnkılâpları	1-2-3-5-6
Kadın Hakları	7-8-10-11
İnsan Hakları	13-14-15-16
Çevrenin Korunması	18-19-20-22-23
Evrensel Değerler	24-25-26
Tarihimizi Neden Bilmeliyiz, Türk Tarihi	29-30-31-32-33-34-35
Türkiye'nin Coğrafi Konumu	36-37-38-39-40-41
Atatürk'ün Savaşığı Cepheler	42-43-45-46-47

NOT: 4, 9, 12, 17, 21, 27, 28, 44, 48 'inci sorular ölçekten çıkarılmıştır.

SORU 1: Aşağıdakilerden hangisi Atatürk'ün temel ilkelerinden değildir?
 (Atatürk ilke ve inkılâpları)

- Milli Egemenlik
- Cumhuriyetçilik
- Halkçılık
- Devletçilik
- Laiklik

SORU 2: Türk Dil Kurumu ve Türk Tarih Kurumu'nun kurulması Atatürk ilkelerinin hangisi ile doğrudan ilgilidir? (Atatürk ilke ve inkılâpları)

- Halkçılık
- Cumhuriyetçilik
- Milliyetçilik
- Devletçilik
- Laiklik

SORU 3: Aşağıdakilerden hangisi Cumhuriyetçilik ilkesi doğrudan ilişkili değildir? (Atatürk ilke ve inkılâpları)

- Kadınlara Seçme ve Seçilme Hakkı Verilmesi
- TBMM'nin Açılması
- Saltanatın Kaldırılması
- Tevhid-i Tedrisat Kanunu
- Çok Partili Hayata Geçiş Çalışmaları

SORU 5: Aşağıdakilerden hangisi Atatürk ilkelerinin ortak özellikleri arasında yer almaz? (Atatürk ilke ve inkılâpları)

- Akıl ve bilimsellik
- Çağdaşlaşmayı hedeflemesi
- Bir bütünü oluşturmaları
- Yabancı devletleri örnek alması
- Milli egemenlik anlayışının benimsenmesi

SORU 6: Türk Kadınına seçme ve seçilme hakkı verilmesi aşağıdaki ilkelerden hangileri doğrultusunda gerçekleştirilmiştir? (Atatürk ilke ve inkılâpları)

- Laiklik-Halkçılık
- Halkçılık-Laiklik
- Cumhuriyetçilik-Milliyetçilik
- Milliyetçilik-İnkılâpçılık
- Cumhuriyetçilik-Halkçılık

SORU 7: Hangi kanun ile çok eşlilik ve tek taraflı boşanma yasaklanmıştır? (Kadın Hakları)

- Türk Ceza Kanunu
- Türk Medeni Kanunu
- Ailenin Korunmasına İlişkin Kanun
- Sosyal Hizmetler Kanunu
- Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu

SORU 8: Türkiye Cumhuriyeti'nde kadınlara seçme ve seçilme hakkı hangi yıl verilmiştir? (Kadın Hakları)

- 1923
- 1934
- 1938
- 1927
- 1936

SORU 10: 1 Ocak 2002 tarihinde yürürlüğe giren 4721 sayılı Yeni Medeni Kanun ile getirilen “eşlerin oturacakları evin seçimini kocaya bırakan hüküm değiştirilmiş, eşlerin aile konutunu beraber seçeceği öngörülmüştür” maddesi ile aşağıdakilerden hangisi amaçlanmaktadır? (Kadın Hakları)

- Kadının korunması
- Ailenin korunması
- Cinsiyet eşitliğinin sağlanması
- Toplumun korunması
- Erkeğin korunması

SORU 11: Aşağıdakilerden hangisi/hangileri boşanma nafakası olarak hükmedilebilir? (Kadın Hakları)

- Dava devam ederken tedbir nafakası
- Boşanmanın kesinleşmesinden itibaren çocuklar için iştirak nafakası
- Yoksul kalan eş için yoksulluk nafakası

- Yalnız III
- I ve II
- I ve III
- Hepsi
- Yalnız II

SORU 13: Aşağıdakilerden hangisi Avrupa’da insan haklarının yargısal nitelikte korunma usullerinden biridir? (İnsan Hakları)

- İnsan Hakları Konseyi
- Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi
- Sosyal Konsey
- Uluslararası Adalet Divanı
- Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi

SORU 14: Aşağıdakilerden hangisi insan haklarının yargı organına karşı korunmasını sağlayıcı mekanizmalardan birisidir? (İnsan Hakları)

- Yargı Bağımsızlığı
- İnsan Hakları İl ve İlçe Kurulları
- TBMM Dilekçe Komisyonu
- TBMM İtiraz Komisyonu
- İdareye Yargı Denetimi

SORU 15: Aşağıdakilerden hangisi öldürülmeme hakkını ifade eder? (İnsan Hakları)

- Yaşama Hakkı
- Özgü Hakkı
- Korunma Hakkı
- Güvenlik Hakkı
- Vücut Bütünlüğü Hakkı

SORU 16: Ev sahibinin izni olmadığı sürece hiç kimsenin evine girilememesi aşağıdakilerden hangi hakkı ifade eder? (İnsan Hakları)

- Kişi Hürriyeti
- Haberleşme Hürriyeti
- Konut Dokunulmazlığı
- Kişi Güvenliği
- Yaşam Güvenliği

SORU 18: Çevrenin doğal yapısının ve bileşiminin bozulmasına, değişmesine ve böylece insanların olumsuz etkilenmesine ne denir? (Çevrenin Korunması)

- Atık
- Ekolojik Denge
- Çevre Kirliliği
- Ekosistem
- Sürdürülebilir Kalkınma

SORU 19: Çevresel değerlerin ve ekolojik dengenin tahribini, bozulmasını ve yok olmasını önlemeye, mevcut bozulmaları gidermeye, çevreyi iyileştirmeye ve geliştirmeye yönelik çalışmaların bütününe ne denir? (Çevrenin Korunması)

- Çevre Koruma
- Çevre Hakkı
- Çevre
- Ekosistem
- Sürdürülebilir Kalkınma

SORU 20: Aşağıdakilerin hangisi hava kirliliğini artırır? (Çevrenin Korunması)

- Elektrikli otomobiller
- Fabrika bacalarına filtre takılması
- Doğal gaz kullanımı
- Ağaçlandırma çalışmaları
- Kömür yakıtların kullanımı

SORU 22: Ülkemize sanayileşmenin fazla olduğu yerlerde çevre kirliliği artmıştır. Sanayileşmeden kaynaklanan çevre kirliliği en çok hangi bölgemizde görülmektedir? (Çevrenin Korunması)

- Ege Bölgesi
- Marmara Bölgesi
- Karadeniz Bölgesi
- Akdeniz Bölgesi
- İç Anadolu Bölgesi

SORU 23: Aşağıdakilerden hangisi hava kirliliğinin sonuçlarından bir tanesi değildir? (Çevrenin Korunması)

- Hastalıkların artması
- Asit yağmurlarının artması
- Havadaki karbondioksit miktarının azalması
- Küresel ısınmanın artması
- Kuraklık

SORU 24: Eşit davranma, haklılık ilkesine bağlılık ve güven olgusunu içeren değer aşağıdakilerden hangisidir? (Evrensel Değerler)

- Sorumluluk
- Saygı
- İş birliği
- Dürüstlük
- Sabır

SORU 25: Aşağıdakilerden hangisi değerlerin özellikleri arasında yer almaz? (Evrensel Değerler)

- Temeli okulda atılır
- Kültür ve medeniyete etki eder
- İnsan değerleri, değerlerde insanı yaşatır
- Toplumsal hayata yön verir
- İnsanlıkla beraber var olmaya başlamıştır

SORU 26: “Bir toplumun kendi içinde meydana getirdiği değerlerin bütününe” verilen isim aşağıdakilerden hangisidir? (Evrensel Değerler)

- Din
- Kültür
- Aile
- Toplum
- Kültürleşme

SORU 29: Aşağıdakilerden hangisi tarihi öğrenmemizin amaçlarından değildir? (Tarihimizi neden bilmeliyiz, Türk Tarihi)

- Tarihi ezberleyerek sonraki nesillere aktarabilmek
- Geçmişini daha iyi öğrenip ondan ders çıkarmak
- Milli kimliğimizi ve nereden geldiğimizi öğrenmek
- Milli bilinci oluşturmak
- Tarihi bilgi sayesinde geleceği daha iyi anlamak

SORU 30: Tarihte Türk adıyla kurulan ilk Türk devleti hangisidir? (Tarihimizi neden bilmeliyiz, Türk Tarihi)

- Göktürkler
- İskitler
- Türgişler
- Büyük Hun Devleti
- Osmanlı Devleti

SORU 31: Teoman hangi devletin kurucusudur? (Tarihimizi neden bilmeliyiz, Türk Tarihi)

- Selçuklular
- Göktürkler
- Hun Devleti
- Osmanlılar
- Batu Hun Devleti

SORU 32: Onluk sistem adı verilen askeri teşlikatı ilk defa kuran Türk komutan kimdir? (Tarihimizi neden bilmeliyiz, Türk Tarihi)

- Alp Er Tunga
- Sultan Alparslan
- Fatih Sultan Mehmet
- Mete Han
- Timur

SORU 33: Anadolu'da Türkçe'yi ilk kez resmi dil olarak kabul eden kişi kimdir? (Tarihimizi neden bilmeliyiz, Türk Tarihi)

- Ertuğrul Gazi
- Fatih Sultan Mehmet
- Mustafa Kemal
- Karamanoğlu Mehmet Bey
- Sultan Alparslan

SORU 34: Halifelik unvanını ilk kullanan Osmanlı padişahı hangisidir? (Tarihimizi neden bilmeliyiz, Türk Tarihi)

- II. Abdülhamit
- Fatih Sultan Mehmet
- Kanuni Sultan Süleyman
- Osman Gazi
- Yavuz Sultan Selim

SORU 35: Avrupalılar tarafından "Tanrı'nın kılıcı" olarak bilinen Türk hükümdar kimdir? (Tarihimizi neden bilmeliyiz, Türk Tarihi)

- Mustafa Kemal Atatürk
- Attila
- Yavuz Sultan Selim
- Fatih Sultan Mehmet
- Osman Gazi

SORU 36: Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'nin kara komşularından değildir? (Türkiye'nin Coğrafi Konumu)

- a. Irak
- b. İran
- c. Rusya
- d. Suriye
- e. Bulgaristan

SORU 37: Türkiye'nin en kalabalık bölgesi hangisidir? (Türkiye'nin Coğrafi Konumu)

- a. Marmara bölgesi
- b. Ege bölgesi
- c. İç Anadolu bölgesi
- d. Karadeniz bölgesi
- e. Akdeniz bölgesi

SORU 38: Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'nin iç denizidir? (Türkiye'nin Coğrafi Konumu)

- a. Marmara Denizi
- b. Hazar Denizi
- c. Akdeniz
- d. Karadeniz
- e. Ege Denizi

SORU 39: Türkiye'nin ne uzun kara sınırına sahip olduğu komşusu hangisidir? (Türkiye'nin Coğrafi Konumu)

- a. Yunanistan
- b. Irak
- c. İran
- d. Suriye
- e. Gürcistan

SORU 40: Türkiye'de hangi bölgede dağlar kıyıya dik uzanır? (Türkiye'nin Coğrafi Konumu)

- a. Doğu Anadolu bölgesi
- b. Marmara bölgesi
- c. Akdeniz bölgesi
- d. Karadeniz bölgesi
- e. Ege bölgesi

SORU 41: Aşağıdakilerden hangisi coğrafi bir avantaj olarak değerlendirilemez? (Türkiye'nin Coğrafi Konumu)

- Ticaret yollarının üzerinde bulunmak
- Komşu ülkeler ile iyi ilişkiler içerisinde olmak
- Enerji kaynaklarına yakın olmak
- Toprakların tarıma elverişli olması
- Yaz ve kış turizmine elverişli olması

SORU 42: Aşağıdakilerden hangileri doğrudur? (Atatürk'ün Savaştığı Cepheler)

- Türkiye'nin en yüksek dağı Ağrı Dağıdır.
- Türkiye'nin en büyük gölü Tuz Gölüdür.
- Türkiye'nin en uzun deniz kıyısı Ege Denizi'dir.
- Türkiye' de yüzölçümü en büyük olan il Sivas'tır.

- Hepsi
- I ve III.
- I , II. Ve III.
- I ve IV
- II ve IV

SORU 43: Atatürk'ün "Gazeteci Şerif Bey" takma adı ile gönüllü olarak katıldığı savaş hangisidir? (Atatürk'ün Savaştığı Cepheler)

- Çanakkale Savaşı
- I. İnönü Savaşı
- Trablusgarp Savaşı
- I. Balkan Harbi
- Sakarya Meydan Muharebesi

SORU 45: Atatürk aşağıdaki savaşlardan hangisine katılmamıştır? (Atatürk'ün Savaştığı Cepheler)

- I. İnönü Savaşı
- Başkomutanlık Meydan Muharebesi
- Çanakkale Savaşı
- Sakarya Meydan Muharebesi
- Trablusgarp Savaşı

SORU 46: Atatürk'ün 16 yaşında okuldan kaçıp katılmak istediği aşağıdakilerden hangisidir? (Atatürk'ün Savaştığı Cepheler)

- I. Balkan Harbi
- Osmanlı-Yunan Harbi
- II. Balkan Harbi
- 93 Harbi
- Trablusgarp Harbi

SORU 47: Atatürk “Gazi” unvanını hangi savaştan sonra almıştır?
(Atatürk’ün Savaştığı Cepheleler)

- a. I. İnönü Savaşı
- b. Başkomutanlık Meydan Muharebesi
- c. Sakarya Meydan Muharebesi
- d. Kütahya-Eskişehir Muharebeleri
- e. Çanakkale Savaşı

EK-6 Eğitim Seviyesi/Bilgi Seviyesi Anova Test Sonucu

ONEWAY VAR00002 BY V52
 /STATISTICS DESCRIPTIVES HOMOGENEITY
 /PLOT MEANS
 /MISSING ANALYSIS
 /POSTHOC=TUKEY SCHEFFÉ T2 GH ALPHA(0.05) .

Oneway

Descriptives

VAR00002

	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error	95% Confidence Interval for Mean		Minimum	Maximum
					Lower Bound	Upper Bound		
1	31	12,8387	4,97391	,89334	11,0143	14,6632	5,00	25,00
2	133	21,9173	6,06536	,52593	20,8769	22,9576	7,00	35,00
3	58	30,2241	5,63835	,74035	28,7416	31,7067	9,00	38,00
Total	222	22,8198	7,89833	,53010	21,7751	23,8645	5,00	38,00

Test of Homogeneity of Variances

		Levene Statistic	df1	df2	Sig.
VAR00002	Based on Mean	1,063	2	219	,347
	Based on Median	1,277	2	219	,281
	Based on Median and with adjusted df	1,277	2	216,855	,281
	Based on trimmed mean	1,114	2	219	,330

Post Hoc Tests

Multiple Comparisons							
Dependent Variable: VAR00002							
	(I) V52	(J) V52	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
						Lower Bound	Upper Bound
Tukey HSD	1	2	-9,07858*	1,16015	,000	-11,8163	-6,3409
		3	-17,38543*	1,29419	,000	-20,4394	-14,3315
	2	1	9,07858*	1,16015	,000	6,3409	11,8163
		3	-8,30684*	,91532	,000	-10,4668	-6,1469
	3	1	17,38543*	1,29419	,000	14,3315	20,4394
		2	8,30684*	,91532	,000	6,1469	10,4668
Scheffe	1	2	-9,07858*	1,16015	,000	-11,9379	-6,2193
		3	-17,38543*	1,29419	,000	-20,5751	-14,1958
	2	1	9,07858*	1,16015	,000	6,2193	11,9379
		3	-8,30684*	,91532	,000	-10,5627	-6,0510
	3	1	17,38543*	1,29419	,000	14,1958	20,5751
		2	8,30684*	,91532	,000	6,0510	10,5627

Ek-7
Coğrafi Bölge/Bilgi Seviyesi Anova Test Sonucu

ONEWAY VAR00002 BY V54
 /STATISTICS DESCRIPTIVES HOMOGENEITY
 /PLOT MEANS
 /MISSING ANALYSIS
 /POSTHOC=TUKEY SCHEFFÉ T2 GH ALPHA(0.05) .

Oneway

Descriptives

VAR00002

N	Mean	Std. Deviation	Std. Error	95% Confidence Interval for Mean		Minimum	Maximum
				Lower Bound	Upper Bound		
29	24,3103	7,41188	1,37635	21,4910	27,1297	9,00	36,00
19	24,3158	8,04192	1,84494	20,4397	28,1919	7,00	36,00
38	23,1316	7,33437	1,18979	20,7208	25,5423	10,00	37,00
24	22,4167	8,83135	1,80269	18,6875	26,1458	9,00	35,00
45	23,1333	8,07521	1,20378	20,7073	25,5594	5,00	38,00
26	21,7308	8,64203	1,69484	18,2402	25,2214	7,00	36,00
40	21,2500	7,68865	1,21568	18,7910	23,7090	8,00	35,00
221	22,8054	7,91335	,53231	21,7564	23,8545	5,00	38,00

Test of Homogeneity of Variances

		Levene Statistic	df1	df2	Sig.
VAR00002	Based on Mean	,549	6	214	,771
	Based on Median	,420	6	214	,866
	Based on Median and with adjusted df	,420	6	205,391	,866
	Based on trimmed mean	,552	6	214	,768

ANOVA

VAR00002

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	248,331	6	41,388	,655	,686
Within Groups	13528,303	214	63,216		
Total	13776,633	220			

Ek-8 Yaş/Bilgi Seviyesi Anova Test Sonucu

ONEWAY VAR00001 BY V50
 /STATISTICS DESCRIPTIVES HOMOGENEITY
 /PLOT MEANS
 /MISSING ANALYSIS
 /POSTHOC=BTUKEY SCHEFFE ALPHA(0.05).

Oneway

Descriptives

VAR00001

	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error	95% Confidence Interval for Mean		Minimum	Maximum
					Lower Bound	Upper Bound		
,00	39	19,9744	6,94144	1,11152	17,7242	22,2245	8,00	35,00
1,00	47	18,2340	7,61638	1,11096	15,9978	20,4703	5,00	36,00
2,00	29	22,8621	8,06104	1,49690	19,7958	25,9283	5,00	38,00
3,00	26	21,0385	7,75361	1,52061	17,9067	24,1702	7,00	37,00
4,00	40	26,2250	6,29402	,99517	24,2121	28,2379	9,00	37,00
5,00	41	28,5610	5,51837	,86183	26,8192	30,3028	17,00	36,00
Total	222	22,8198	7,89833	,53010	21,7751	23,8645	5,00	38,00

Test of Homogeneity of Variances

		Levene Statistic	df1	df2	Sig.
VAR00001	Based on Mean	1,261	5	216	,282
	Based on Median	1,297	5	216	,266
	Based on Median and with adjusted df	1,297	5	197,103	,267
	Based on trimmed mean	1,321	5	216	,256

ANOVA

VAR00001

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	3201,911	5	640,382	13,068	,000
Within Groups	10584,882	216	49,004		
Total	13786,793	221			

Multiple Comparisons

Dependent Variable: VAR00001

		Mean			95% Confidence Interval		
	(I) V50	(J) V50	Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	Lower Bound	Upper Bound
Scheffe	,00	1,00	1,74032	1,51630	,933	-3,3521	6,8327
		2,00	-2,88771	1,71648	,726	-8,6525	2,8770
		3,00	-1,06410	1,77237	,996	-7,0165	4,8883
		4,00	-6,25064*	1,57531	,009	-11,5413	-,9600
		5,00	-8,58662*	1,56580	,000	-13,8453	-3,3279
	1,00	,00	-1,74032	1,51630	,933	-6,8327	3,3521
		2,00	-4,62803	1,65301	,170	-10,1796	,9235
		3,00	-2,80442	1,71097	,748	-8,5507	2,9418
		4,00	-7,99096*	1,50590	,000	-13,0485	-2,9334
		5,00	-10,32693*	1,49595	,000	-15,3510	-5,3028
	2,00	,00	2,88771	1,71648	,726	-2,8770	8,6525
		1,00	4,62803	1,65301	,170	-,9235	10,1796
		3,00	1,82361	1,89065	,968	-4,5261	8,1733
		4,00	-3,36293	1,70731	,568	-9,0969	2,3710
		5,00	-5,69891	1,69853	,050	-11,4034	,0056
	3,00	,00	1,06410	1,77237	,996	-4,8883	7,0165
		1,00	2,80442	1,71097	,748	-2,9418	8,5507
		2,00	-1,82361	1,89065	,968	-8,1733	4,5261
		4,00	-5,18654	1,76348	,129	-11,1091	,7361
		5,00	-7,52251*	1,75499	,003	-13,4166	-1,6284
	4,00	,00	6,25064*	1,57531	,009	,9600	11,5413
		1,00	7,99096*	1,50590	,000	2,9334	13,0485
		2,00	3,36293	1,70731	,568	-2,3710	9,0969
		3,00	5,18654	1,76348	,129	-,7361	11,1091
		5,00	-2,33598	1,55574	,812	-7,5609	2,8889
5,00	,00	8,58662*	1,56580	,000	3,3279	13,8453	
	1,00	10,32693*	1,49595	,000	5,3028	15,3510	
	2,00	5,69891	1,69853	,050	-,0056	11,4034	
	3,00	7,52251*	1,75499	,003	1,6284	13,4166	
	4,00	2,33598	1,55574	,812	-2,8889	7,5609	

*. The mean difference is significant at the 0.05 level.

Ek-9 Tutum Ölçeği İlgili Boyutu Test Sonucu

T-TEST PAIRS=VAR00001 WITH VAR00002 (PAIRED)
/CRITERIA=CI (.9500)
/MISSING=ANALYSIS.

T-Test

[DataSet0]

Paired Samples Statistics

		Mean	N	Std. Deviation	Std. Error Mean
Pair 1	VAR00001	2,9600	9	,28983	,09661
	VAR00002	3,1567	9	,21546	,07182

Paired Samples Correlations

		N	Correlation	Sig.
Pair 1	VAR00001 & VAR00002	9	,910	,001

Paired Samples Test

		Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	95% Confidence Interval of the Difference		t	df	Sig. (2-tailed)
					Lower	Upper			
Pair 1	VAR00001 - VAR00002	-,19667	,12933	,04311	-,29607	-,09726	4,562	8	,002

Ek-10
Tutum Ölçeği Bilgi/Hoşlanma Boyutu Test Sonucu

T-TEST PAIRS=VAR00002 WITH VAR00001 (PAIRED)
 /CRITERIA=CI (.9500)
 /MISSING=ANALYSIS.

T-Test

Paired Samples Statistics

		Mean	N	Std. Deviation	Std. Error Mean
Pair 1	VAR00002	3,6071	7	,27354	,10339
	VAR00001	3,2800	7	,22509	,08508

Paired Samples Correlations

		N	Correlation	Sig.
Pair 1	VAR00002 & VAR00001	7	,771	,042

Paired Samples Test

		Paired Differences					t	df	Sig. (2-tailed)
		Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	95% Confidence Interval of the Difference				
					Lower	Upper			
Pair 1	VAR00002 - VAR00001	,32714	,17481	,06607	,16547	,48881	4,951	6	,003

Ek-11

Bilgi Ölçeği Ön Test-Son Test T-Testi Sonucu

T-TEST PAIRS=VAR00001 WITH VAR00002 (PAIRED)
 /CRITERIA=CI (.9500)
 /MISSING=ANALYSIS.

T-Test

[DataSet0]

Paired Samples Statistics

		Mean	N	Std. Deviation	Std. Error Mean
Pair 1	VAR00001	15,2821	39	3,87263	,62012
	VAR00002	19,6154	39	2,08523	,33390

Paired Samples Correlations

		N	Correlation	Sig.
Pair 1	VAR00001 & VAR00002	39	,871	,000

Paired Samples Test

		Paired Differences					t	df	Sig. (2- taile d)
		Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	95% Confidence Interval of the Difference				
					Lower	Upper			
Pair 1	VAR00001 - VAR00002	- 4,333 33	2,29798	,36797	-5,07825	-3,58842	- 11,77 6	38	,000

Ek-12
Ders İçerikleri

DERS 1: TARİHİMİZİ NEDEN BİLMELİYİZ, TÜRK TARİHİ

Eğitimin Amacı:	Personelde tarih bilinci kazandırmak ve Türk Tarihi hakkında bilgi sahibi olmasını sağlamak
------------------------	---

Eğitimin Süresi:	90 dakika
-------------------------	-----------

Aydın, A.(2002). "Osmanlılarda Tarih Yazıcılığı", Türkler, Cilt-XI, Yeni Ankara: Türkiye Yayınları

Demircioğlu, İ. H. (2007). Tarih Öğretiminde Filmlerin Yeri ve Önemi, Bilgi Dergisi, 42, 77-93

Kullanılan Kaynaklar:

Ortaylı, İ. (2020). Türklerin Tarihi, İstanbul: Timaş Yayınları

Stearns, P. N. (2009). Tarihimizi Neden Öğreniyoruz? (Çev. Erkan DİNÇ) Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi 2 (1), 118-127

Şahin, H.H. (2018). Türk Adı ve İslamiyet Öncesi Türk Tarihinin Panoraması, Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi, 5 (18), 512-532

Öğrenme Çıktıları:

- Öğrencide tarih bilinci oluşur.
- Öğrenci içinde yaşadığı toplumu daha yakından tanıyarak aidiyet duygusu gelişir.
- Öğrenci Atalarını tanıdıkça daha büyük işler başarmak için kendinde güç bulacaktır.

Kazandırılacak Beceriler:

- Araştırma becerisi
- Kültürel farkındalık

- Kültürel miras
- Empati becerisi
- Coğrafi farkındalık
-

Kazandırılacak Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri:

- Empati
- Aidiyet

Kavramlar:

- Tarih
- Miras
- Millet
- Vatan

Yöntem:

- Soru-cevap
- Harita kullanımı
- Örnek olay
- Anekdol

İşlem Basamakları:

- **Eğitim Öncesi**

Personele eğitimden 1 hafta önce eğitim konusunun içeriği ve içerikle ilgili örnek olay ve anekdotların çıktısı dağıtılır.

Eğitim günü konu içeriği ve en çok etkilenilen örnek olay yada anekdot personele sorular ve nedeniyle birlikte anlatması istenir. Personele örneklem olarak sorular sorularak giriş testi yapılır. Derse başlamadan önce eklemek istediği bir şey olan personel varsa düşünceleri alınır ve derse başlanır.

- **Eğitim Süreci**

Tarih kelimesinin kısa bir tanımı yapılarak derse başlanır. Tarihin neden öğrenilmesi gerektiği ile alakalı tekerrür eden tarihi olaylardan örnekler verilerek konunun önemi pekiştirilir.

Tarihin ilgi alanı, tarihi oluşturan ögeler, tarihin geleceğe aktarılması ile ilgili bilgi verilir. Tarihin ilgi alanından biri olan insan tarihinden, toplum tarihine, millet tarihlerine geçiş yapılarak Türk Tarihine giriş yapılır.

Orta Asya Türk Devletleri, Türk Destanları hakkında bilgi verilir. Türklerin Orta Asya’da bıraktığı izler, yazılı eserleri, günümüzde Orta Asya Türkleri hakkında kısaca bilgi verilir. Bu dönemdeki Türk liderler ve tarihte yer etmiş önemli olaylar hakkında bilgi verilir.

Kavimler göçü, Türklerin İslamiyeti kabulü, Anadolu’da Türkler hakkında bilgi verilir. Selçuklu ve Osmanlı Devletleri hakkında, liderler, savaşlar, yapılan anlaşmalar, günümüze kalan miras ve tarihi yapılar hakkında bilgi verilir.

Modern Türkiye’nin doğuşu, Kurtuluş Savaşı, Mustafa Kemal ATATÜRK hakkında temel seviyede bilgi verilir ve bu eğitimlerin sonraki haftalarda eğitimlerde ayrıntılı olarak verileceği anlatılır.

Orta Asya, kavimler göçü, Selçuklu ve Osmanlı Devleti dönemi, Kurtuluş Savaşı dönemi ile ilgili dağıtılan haritalar üzerinden bilgi aktarılırken konunun pekiştirilmesi sağlanır.

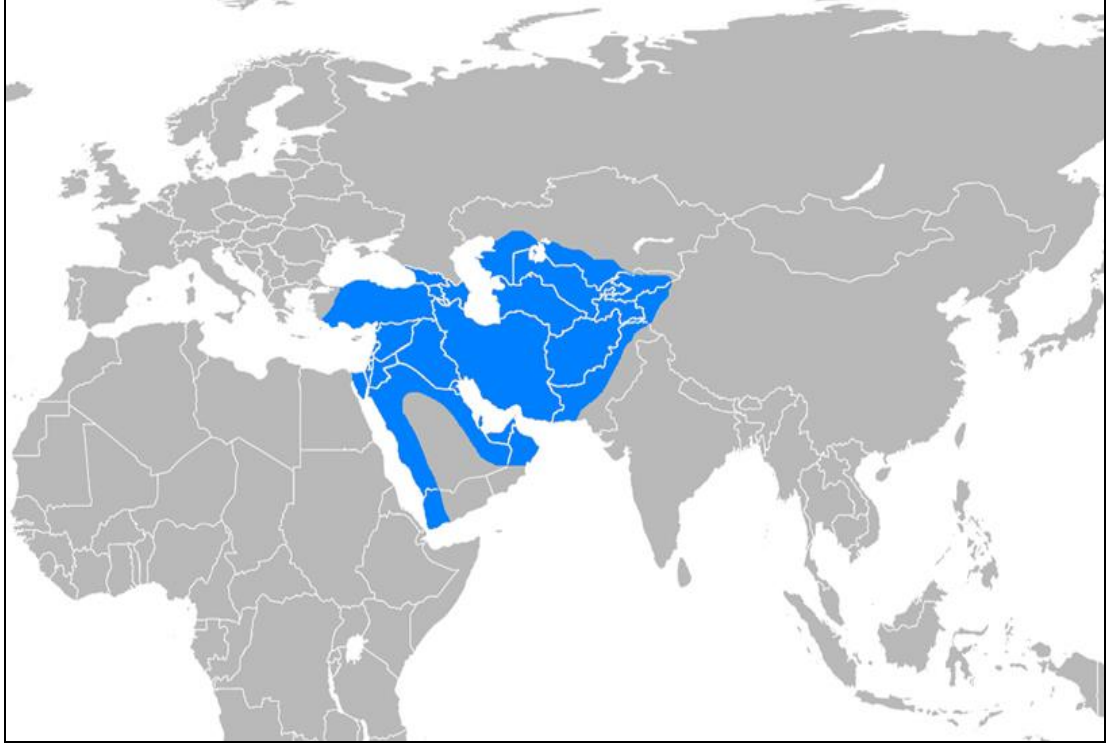
Dersler 30 dk. ders 10 dk. ara olacak şekilde planlanıp 3 ders saati şeklinde uygulanır.

- **Eğitim Sonrası**

Personelin merak ettiği sorular cevaplanır.

Personele çıkış testi uygulanarak personelin bilgi seviyesindeki değişiklik ölçülür.

Personele hangi bilgileri “ilk kez” duydukları sorularak bilgi seviyeleri hakkında fikir sahibi olunur.

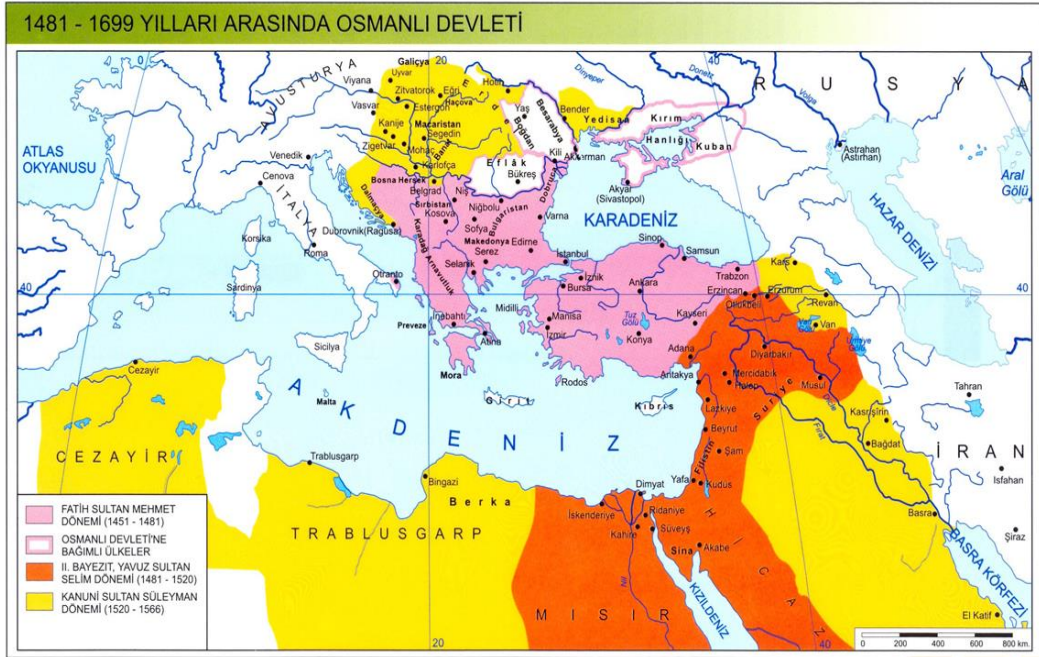
Kaynak: <http://www.turkosfer.com/wp-content/uploads/2015/10/Buyuk-Selcuklu-Imparatorlugu-Harita.jpg>

Millî Eğitim Bakanlığı, Temel Eğitim Programı

7. SINIF SOSYAL BİLGİLER Folyo Nu.: 45 46 47 48

İSTANBUL'UN FETHİ VE SONRASI Osmanlı Devleti'nin Genişlemesi

eba

Kaynak: <https://www.tarihkursu.com/2017/08/41-yukselme-donemi-osmanl-haritas.html>

DERS 2: ATATÜRK'ÜN KATILDIĞI SAVAŞLAR

Eğitimin Amacı:	Personelde tarih bilinci kazandırmak, Türk tarihindeki liderleri tanımalarını sağlamak ve Atatürk'ün katıldığı savaşlar hakkında bilgi sahibi olmasını sağlamak
Eğitimin Süresi:	90 dakika

Kullanılan Kaynaklar:

- Afetinan, A. (1937). Vatan ve Hürriyet , T.T.K., Sayı: 2
- Aydemir, Ş.S. (1969). Tek Adam, C.I-II, İstanbul: Remzi Kitapevi
- Bayur, Y.H. (1990). ATATÜRK'ün Hayatı ve Eseri: Doğumundan Samsun'a Çıkışına Kadar, Ankara: ATATÜRK Araştırma Merkezi
- Erikan, C. (1972). Komutan ATATÜRK, Ankara: Yapı Kredi Yayınları
- Mango, A. (2004). ATATÜRK, İstanbul: Remzi Kitapevi

Öğrenme Çıktıları:

- Öğrencide tarih bilinci oluşur.
- Öğrenci içinde yaşadığı toplumu daha yakından tanıyarak aidiyet duygusu gelişir.
- Öğrenci Atalarını tanıdıkça daha büyük işler başarmak için kendinde güç bulacaktır.

Kazandırılacak Beceriler:

- Araştırma becerisi
- Kültürel farkındalık
- Kültürel miras

- Empati becerisi
- Coğrafi farkındalık

Kazandırılacak Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri:

- Empati
- Aidiyet

Kavramlar:

- Tarih
- Miras
- Millet
- Vatan

Yöntem:

- Soru-cevap
- Harita kullanımı
- Örnek olay
- Anekdote

İşlem Basamakları:

- **Eğitim Öncesi**

Personele eğitimden 1 hafta önce eğitim konusunun içeriği ve içerikle ilgili örnek olay ve anekdotların çıktısı dağıtılır.

Atatürk'ün hayatı ile ilgili bilgi notu hazırlanarak dağıtılır.

Eğitim günü konu içeriği ve en çok etkilenilen örnek olay yada anekdot personele sorulur ve nedeniyle birlikte anlatması istenir. Personele örneklem olarak sorular sorularak giriş testi yapılır. Derse başlamadan önce eklemek istediği bir şey olan personel varsa düşünceleri alınır ve derse başlanır.

- **Eğitim Süreci**

Atatürk'ün ailesi tanıtılarak konuya giriş yapılır. Atatürk'ün eğitim hayatı ile ilgili bilgi verilir.

Atatürk'ün eğitim hayatı sürecinde Osmanlı Devleti'nin içerisinde bulunduğu siyasi süreç anlatılır. Osmanlı Devleti'nin bir subayı olan Atatürk gibi her komutanın cephelerde savaştığı vurgulanır.

Atatürk'ün Harp Akademisinden Kurmay Subay olarak mezun olmasından sonra Cumhuriyet'in ilanına kadar geçen süreçte görev yaptığı bölgeler harita üzerinden gösterilerek kısaca anlatılır.

Sırasıyla Trablusgarp Savaşı, Balkan Harbi, Çanakkale Savaşı, Doğu Cephesi, Suriye-Filistin Cephesi ve Kurtuluş Savaşı ayrıntılı olarak anlatılır.

Dersler 30 dk. ders 10 dk. ara olacak şekilde planlanıp 3 ders saati şeklinde uygulanır.

- **Eğitim Sonrası**

Personelin merak ettiği sorular cevaplanır.

Personele çıkış testi uygulanarak personelin bilgi seviyesindeki değişiklik ölçülür.

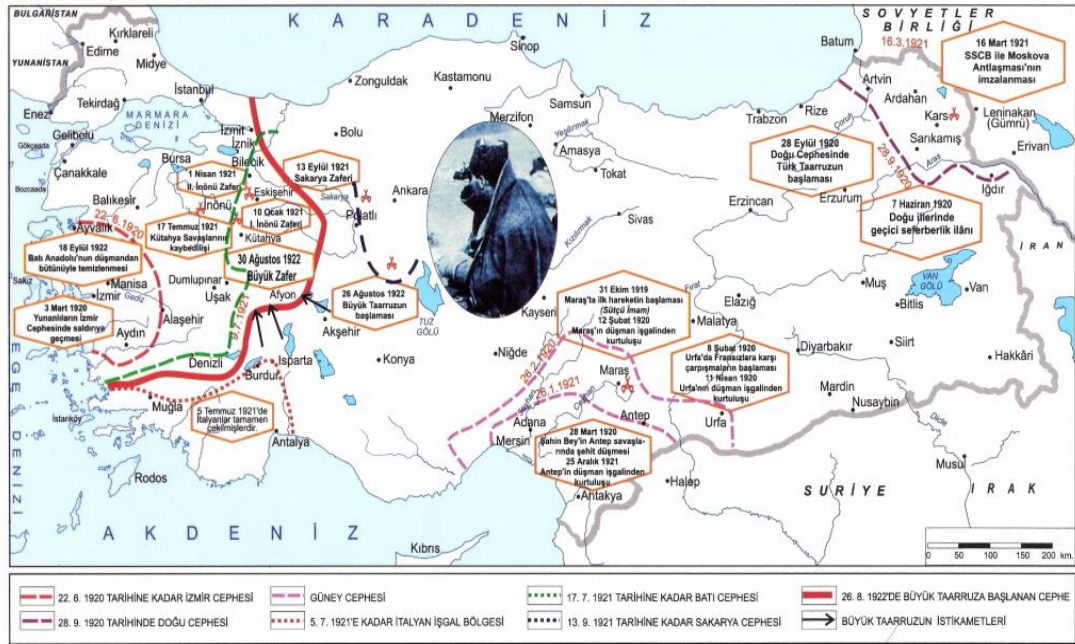
Personele hangi bilgileri “ilk kez” duydukları sorulur.

Haritalar:

Kaynak: <https://eodev.com/gorev/9118757>

KURTULUŞ SAVAŞI'NDA CEPHELER

<http://akademi.yucelkesen.com/>

Kaynak: <https://depo.sosyal-bilgiler.com/gorseller/kurtulus-savasinda-cepheler-haritasi/>

DERS 3: ATATÜRK'ÜN İLKELERİ

Eğitimin Amacı:	Personelde tarih bilinci kazandırmak, Türkiye Cumhuriyeti anayasasında bulunan ilkeleri öğretmek
Eğitimin Süresi:	90 dakika
Kullanılan Kaynaklar:	Eroğlu, H. (1972). Türk Devrim Tarihi, Ankara: Sosyal Faaliyetler ve Geliştirme Derneği Yayını Uran, Ş. (1995). Türk Devrim Tarihi: Yeni Türkiye'nin Oluşumu (1923-1938) Ankara İnternet Sitesi: https://ata.msb.gov.tr/Genel/icerik/cumhuriyet-donemi https://ata.msb.gov.tr/Genel/icerik/ataturk-ilkeleri

Öğrenme Çıktıları:

- Öğrencide tarih bilinci oluşur.
- Öğrenci içinde yaşadığı toplumu daha yakından tanıyarak aidiyet duygusu gelişir.

Kazandırılacak Beceriler:

- Araştırma becerisi
- Kültürel farkındalık
- Kültürel miras
- Empati becerisi

Kazandırılacak Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri:

- Aidiyet

Kavramlar:

- Tarih
- Anayasa
- Millet

Yöntem:

- Soru-cevap
- Örnek olay
- Anekdote

İşlem Basamakları:

- **Eğitim Öncesi**

Personele eğitimden 1 hafta önce eğitim konusunun içeriği ile ilgili bilgi notu hazırlanarak dağıtılır.

Eğitim günü konu içeriği personele sorulur. Personele örneklem olarak sorular sorularak giriş testi yapılır. Derse başlamadan önce eklemek istediği bir şey olan personel varsa düşünceleri alınır ve derse başlanır.

- **Eğitim Süreci**

Atatürk'ün yetiştiği siyasi ortam ile ilgili bilgi verilir. Osmanlı Devleti'nin yıkılma sürecinde dünya üzerinde etkin olan siyasi akımlarla ilgili bilgi verilir. Bu dönemde milliyetçilik akımlarının imparatorlukları yıktığı anlatılır.

Osmanlı Devleti'nin gerileme nedenleri ve son döneminde yapmaya çalıştığı reformlar anlatılır. Cumhuriyet rejimine geçiş ve Türkiye Cumhuriyeti'nde yapılan devrimler anlatılır. Bu konuyla paralel olarak Atatürk İlkelerinin gerekliliği anlatılır.

Atatürk İlkeleri tek tek açıklanarak içeriği hakkında personelin bilgi sahibi olması sağlanır. İlkelerin doğrultusunda gerçekleştirilen devrimlerin Türkiye Cumhuriyeti'ne olan katkıları anlatılır.

Eğitime katılan personele ilkelerle birlikte gerçekleştirilen devrimlerden örnekler verilmesi istenir. Verilen örnekler diğer personele sorularak doğru örnek olup olmadığı ortaya konur ve beyin fırtınası tekniği uygulanarak “ben olsam nasıl devrimler yapardım?” sorusu sorularak cevaplar üzerine tartışılır.

- **Eğitim Sonrası**

Personelin merak ettiği sorular cevaplanır.

Personele çıkış testi uygulanarak personelin bilgi seviyesindeki değişiklik ölçülür.

Personele hangi bilgileri “ilk kez” duydukları sorulur.

DERS 4: EVRENSEL DEĞERLER

Etkinliğin Amacı:	Evrensel değerlerin neler olduğu, evrensel değerlerin kazanımları, dünya vatandaşı olma
Etkinliğin Süresi:	90 dakika
Kullanılan Kaynaklar:	<p>Ateş, A.O. (2006). İslam ve Barış, Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 6 (2), 1-14</p> <p>Kan, Ç. (2009). Değişen Değerler ve Küresel Vatandaşlık Eğitimi, Kastamonu Eğitim Dergisi, 17 (3), 895-904</p> <p>Yaşar, Ş., Kasa, B., Bayır, Ö. (2015). Sınıf Öğretmeni Adaylarına Göre Değerlerin Ulusal ve Evrensel Olarak Sınıflandırılması, International Periodical For The Languages, 10 (3), 581-600</p> <p>DOI Number: http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.7867,</p>

Öğrenme Çıktıları:

- Öğrencide dünya vatandaşı olma bilinci gelişir.
- Öğrenci içinde yaşadığı dünyayı daha yakından tanıyarak aidiyet duygusu gelişir.

Kazandırılacak Beceriler:

- Araştırma becerisi
- Kültürel farkındalık
- Kültürel miras
- Empati becerisi

Kazandırılacak Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri:

- Empati
- Aidiyet

Kavramlar:

- Tarih

- Miras
- Dünya Vatandaşlığı
- Evrensel Değer

Yöntem:

- Soru-cevap
- Konu anlatımı

İşlem Basamakları:

- **Etkinlik Öncesi**

Personele evrensellik ve değer kavramı denildiğinde ne anladıkları sorulur. Evrensel değerlerin neler olduğu sorulur.

Derse başlamadan önce eklemek istediği bir şey olan personel varsa düşünceleri alınır ve derse başlanır.

- **Etkinlik Süreci**

Evrensel değerler ile ilgili basit bir giriş yapılır. Evrensel değerler ile ilgili bilgilendirme yapılır. Evrensel değerlerin neler olduğu ve içerikleri personele anlatılır.

Evrensel değerlerin ortaya çıktığı süreç, evrensel değerlerin oluşma nedenleri ilgili personele sorular yöneltilir ve düşünceleri sağlanarak fikirlerini savunmaları istenir. Ülkemize ait olan ancak evrensel sayılamayacak değerler örnek verilmesi istenir.

Küreselleşmenin ne olduğu açıklanır ve küreselleşmenin evrensel değerlerin oluşmasına etkisi sorulur.

Evrensel değerlerin dünya üzerindeki etkileşime ve ülkeler arası ilişkilere olan katkıları hakkında personelin yorum yapması istenir.

- **Etkinlik Sonrası**

- Personelin merak ettiği sorular cevaplanır.
- Personele çıkış testi uygulanarak personelin bilgi seviyesindeki değişiklik ölçülür.
- Personele hangi bilgileri “ilk kez” duydukları sorulur.

DERS 5: TEMEL İNSAN HAKLARI

Etkinliğin Amacı:	Personelerle temel insan haklarının neler olduğunu öğretmek ve temel insan haklarına saygının artırılmasını sağlamak
Etkinliğin Süresi:	90 dakika
Kullanılan Kaynaklar:	<p>Çeçen, A. (2020). İnsan Hakları, Ankara: Astana Yayınları</p> <p>Kaya, P.A., Yılmaz, I.U. (2017). Uluslararası İnsan Hakları Hukukunda Çalışma Hakkı, Sosyal Siyaset Konferansları, 70, 55-80</p> <p>Üste, R.B. (2007). İnsan Hakları Eğitimi ve İlköğretimdeki Önemi, Ege Akademik Bakış, 7 (1), 295-310</p>

Öğrenme Çıktıları:

- Öğrencide temel insan haklarına saygı gelişir.
- Öğrenci içinde yaşadığı topluma daha yakından tanıyarak aidiyet duygusu gelişir.

Kazandırılacak Beceriler:

- Araştırma becerisi
- Kültürel farkındalık
- Kültürel miras
- Empati becerisi

Kazandırılacak Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri:

- Empati
- Aidiyet

Kavramlar:

- Tarih
- Miras
- Saygı
- İnsan hakları

Yöntem:

- Soru-cevap yöntemi
- Anlatım yöntemi
- Örnek olay

İşlem Basamakları:

- **Etkinlik Öncesi**

Personele temel insan hakları kavramı denildiğinde ne anladıkları sorulur. Temel insan haklarının neler olduğu sorulur. Derse başlamadan önce eklemek istediği bir şey olan personel varsa düşünceleri alınır ve derse başlanır.

- **Etkinlik Süreci**

Temel insan haklarının neler olabileceği personele sorularak derse giriş yapılır. Bu sayede personelin düşünmesi ve sorgulaması sağlanır. Verilen cevaplar diğer personele sorularak onların fikirleri alınır. Personelin verdiği cevapları savunmaları istenir.

Temel insan hakları kavramları açıklanır. Bu insan haklarının ne zaman, nasıl ortaya çıktığı konuşulur. Temel insan haklarının evrensel değerler ile arasındaki bağ sorulur. Küreselleşmenin temel insan haklarına olan katkısı sorgulanır.

Ülkemizde temel insan haklarına ne kadar saygı duyulduğu sorulur ve örnek olaylar anlatılır. Devletin temel insan haklarına göstermesi gereken hassasiyet vurgulanır. Toplum olarak temel insan haklarına göstermemiz gereken saygı ve bu gösterilen saygının toplumsal gelişime olan katkısı anlatılır.

Tarihimizde temel insan haklarının ne kadar korunduğu ve uygulandığı personele sorularak düşünmeleri sağlanır. Zamanla kavramlarda değişikliklerin olduğu, geçmişte yaygın olan adetlerin günümüzde çok farklı şekilde yorumlandığı anlatılır.

- **Etkinlik Sonrası**

- Personelin merak ettiği sorular cevaplanır.
- Personele çıkış testi uygulanarak personelin bilgi seviyesindeki değişiklik ölçülür.
- Personele hangi bilgileri “ilk kez” duydukları sorulur.

DERS 6: KADIN HAKLARI VE CİNSİYET EŞİTLİĞİ

Etkinliğin Amacı:	Kadın haklarının ve cinsiyet eşitliğinin öneminin anlaşılması
Etkinliğin Süresi:	90 dakika
Kullanılan Kaynaklar:	<p>Çeçen, A. (2020). İnsan Hakları, Ankara: Astana Yayınları</p> <p>Kaya, P.A., Yılmaz, I.U. (2017). Uluslararası İnsan Hakları Hukukunda Çalışma Hakkı, Sosyal Siyaset Konferansları, 70, 55-80</p> <p>Kuyaksil, A. (2009). Türk Anayasalarında Kadın Hakları ve Gelişimi, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 6 (11), 328-352</p>

Öğrenme Çıktıları:

- Öğrencide kadına ve cinsiyetçiliğe karşı farkındalık oluşturulur
- Konunun hassasiyeti vurgulanarak, öğrencinin empati duygusu geliştirilir

Kazandırılacak Beceriler:

- Kültürel farkındalık
- Kültürel miras
- Empati becerisi

Kazandırılacak Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri:

- Empati
- Farkındalık

Kavramlar:

- Kadın Hakları
- Dünya Vatandaşlığı
- Evrensel Değer

Yöntem:

- Soru-cevap

- Konu anlatımı
- Örnek olay

İşlem Basamakları:

- **Etkinlik Öncesi**

Personele kadın hakları ve cinsiyet kavramı denildiğinde ne anladıkları sorulur. Kadın hakları ve cinsiyet eşitliği kavramlarının neler olduğu sorulur.

Derse başlamadan önce eklemek istediği bir şey olan personel varsa düşünceleri alınır ve derse başlanır.

- **Etkinlik Süreci**

Kadın haklarının neler olabileceği personele sorularak derse giriş yapılır. Bu sayede personelin düşünmesi ve sorgulaması sağlanır. Verilen cevaplar diğer personele sorularak onların fikirleri alınır. Personelin verdiği cevapları savunmaları istenir.

Kadın hakları ve cinsiyet eşitliği kavramları açıklanır. Bu kadın haklarının ne zaman, nasıl ortaya çıktığı konuşulur. Kadın haklarının evrensel değerler ile arasındaki bağ sorulur.

Küreselleşmenin kadın insan haklarına olan katkısı sorgulanır.

Ülkemizde kadın haklarına ne kadar saygı duyulduğu sorulur ve örnek olaylar anlatılır. Devletin kadın haklarına göstermesi gereken hassasiyet vurgulanır.

Toplum olarak kadın haklarına ve cinsiyet eşitliğine göstermemiz gereken saygı ve bu gösterilen saygının toplumsal gelişime olan katkısı anlatılır.

Tarihimizde kadın haklarının ne kadar korunduğu ve uygulandığı personele sorularak düşünmeleri sağlanır. Orta Asya Türk Devletleri'nden Türkiye Cumhuriyeti'ne kadar kadının toplumdaki yeri ve rolü anlatılır.

- **Etkinlik Sonrası**

- Personelin merak ettiği sorular cevaplanır.
- Personele çıkış testi uygulanarak personelin bilgi seviyesindeki değişiklik ölçülür.
- Personele hangi bilgileri “ilk kez” duydukları sorulur.

DERS 7: ÇEVRENİN KORUNMASI

Etkinliğin Amacı:	Çevrenin korunması ve çevre kirlilikleri ile ilgili farkındalık oluşturmak
Etkinliğin Süresi:	90 dakika
Kullanılan Kaynaklar:	<p>Artan S., Hayaloğlu P., Seyhan B. (2015). Türkiye’de Çevre Kirliliği, Dışa Açıklık ve Ekonomik Büyüme İlişkisi, Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, 13 (1), 308-325</p> <p>Atıcı, C. ve Kurt, F. (2007) “Türkiye“nin Dış Ticareti ve Çevre Kirliliği: Çevresel Kuznets Eğrisi Yaklaşımı”, Tarım Ekonomisi Dergisi, 13(2): 61-69.</p> <p>Bayazıt Hayta, A. (2006). Çevre Kirliliğinin Önlenmesinde Ailenin Yeri ve Önemi, Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, 7 (2), 359-376</p>

Öğrenme Çıktıları:

- Öğrencide çevrenin korunmasına karşı hassasiyet oluşur.
- Öğrenci çevreye sahip çıkarak geleceğine sahip çıktığını öğrenir.

Kazandırılacak Beceriler:

- Kültürel farkındalık
- Kültürel miras
- Empati becerisi

Kazandırılacak Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri:

- Empati
- Aidiyet
- Öğrencide çevreyi koruma becerisi gelişir

Kavramlar:

- Çevre

- Miras
- Saygı
- İnsan hakları

Yöntem:

- Soru-cevap yöntemi
- Anlatım yöntemi
- Örnek olay

İşlem Basamakları:

- **Etkinlik Öncesi**

Personele çevrenin korunmaması durumunda ortaya çıkabilecek durumun neler olabileceği sorulur. Çevre kirliliğine neden olan unsurların neler olduğu sorulur.

- **Etkinlik Süreci**

Çevre korunmasının ne demek olduğu personele anlatılır. Personelin konuyla ilgili fikirleri sorulur.

Çevre kirliliği nedeniyle doğada meydana gelen değişiklikler, hayvanların yaşadığı mağduriyet ve bu durumun insanlığa olan etkisi sorulur ve beyin fırtınası yapılır. Örnekler verilmesi istenir.

Çevre kirliliğiyle mücadele eden sivil toplum kuruluşları ile ilgili bilgi verilir.

Devletlerin çevre kirliliğine engel olmak için aldığı tedbirlerin neler olduğu sorulur ve anlatılır.

Çevre kirliliğine engel olmak için üzerimize düşen sorumlulukların neler olduğu ile ilgili beyin fırtınası yapılır.

- **Etkinlik Sonrası**

- Personelin merak ettiği sorular cevaplanır.
- Personele çıkış testi uygulanarak personelin bilgi seviyesindeki değişiklik ölçülür.
- Personele hangi bilgileri “ilk kez” duydukları sorulur.

DERS 8: TÜRKİYE’NİN COĞRAFI KONUMU

Etkinliğin Amacı:	Türkiye’nin coğrafi konumunu, komşularını, bulunduğu coğrafyanın avantaj ve dezavantajlarını öğrenmek
Etkinliğin Süresi:	90 dakika

Doğanay, H., Orhan, F. (2016). Türkiye Beşeri Coğrafyası, Ankara: Pegem Akademi Yayınları

Kullanılan Kaynaklar: Pérouse, J. (2012). Türkiye’de Coğrafyanın Yansımaları, (Çev. Yavan, N., Acar, S.). Coğrafi Bilimler Dergisi, 10 (1), 1-8

İnternet Sitesi:

<https://tr.wikipedia.org/wiki/T%C3%BCrkiye#Co%C4%9Frafya>

Öğrenme Çıktıları:

- Öğrencide milli bir bilinç oluşur.
- Öğrenci içinde yaşadığı toplumu ve coğrafyayı daha yakından tanıyarak aidiyet duygusu gelişir.

Kazandırılacak Beceriler:

- Araştırma becerisi
- Kültürel farkındalık
- Kültürel miras
- Coğrafi farkındalık

Kazandırılacak Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri:

- Empati
- Aidiyet

Kavramlar:

- Coğrafya
- Miras
- Millet
- Vatan

Yöntem:

- Soru-cevap
- Harita kullanımı
- Örnek olay
- Anekdöt

İşlem Basamakları:

- **Etkinlik Öncesi**

Derse katılacak personele Türkiye Cumhuriyeti haritası dersten 1 hafta önce dağıtılır ve derse kadar haritayı incelemeleri istenir. Özellikle komşu denizler ve ülkelerin incelenmesi istenir.

Personele örneklem olarak sorular sorularak giriş testi yapılır. Derse başlamadan önce eklemek istediği bir şey olan personel varsa düşünceleri alınır ve derse başlanır.

- **Etkinlik Süreci**

Derse Türkiye'nin dünya üzerindeki yeri gösterilerek başlanır. Dünya kıtaları ve ülkeleri tanıtılır. Türkiye'nin yakın çevresinde bulunan ülkeler ve kritik coğrafi oluşumlar ayrıntılı olarak anlatılır.

Üzerinde yaşadığımız Anadolu coğrafyasında Türkiye Cumhuriyeti'nden önce kurulan devletler hakkında bilgi verilir. Bu devletlerden hangilerinin bilindiği personele sorulur.

Günümüzde gerçekleşen çatışma, savaş ve siyasi olayların hangi coğrafyalarda olduğu gösterilerek Türkiye Cumhuriyeti'nin kritik konumuna dikkat çekilmeye çalışılır.

Türkiye'nin kara ve deniz komşuları tanıtılarak ilişkileri anlatılır.

Türkiye'deki coğrafi bölgeler harita üzerinden gösterilerek personele memleketlerinin hangi coğrafi bölgede kaldığı sorulur. Coğrafi bölgelerin iklimsel özellikleri ile ilgili personele soru sorularak düşünceleri sağlanır. Bu iklimsel özelliklerin denize uzaklık, rakım, ekvatora yakınlık gibi sebepleriyle birlikte açıklanarak personelin konuyu kavraması sağlanır.

Anadolu coğrafyasında yetişen tarım ürünleri, su ürünleri coğrafyası gösterilerek anlatılır.

Üzerinde yaşadığımız coğrafyanın dağları, ovaları, akarsuları hakkında bilgiler verilerek personelin coğrafyasını tanıması sağlanır.

- **Etkinlik Sonrası**

Personele hangi bilgileri ilk kez duydukları sorulur. Farklı coğrafi bölgelerin özellikleri ile kendi yaşadıkları coğrafi bölgelerin özelliklerini kıyaslaması istenir. Çıkış testi yapılarak bilgi seviyesi tespit edilir.

Soru sormak isteyen personel varsa sorusu alınır ve faaliyet sonlandırılır.

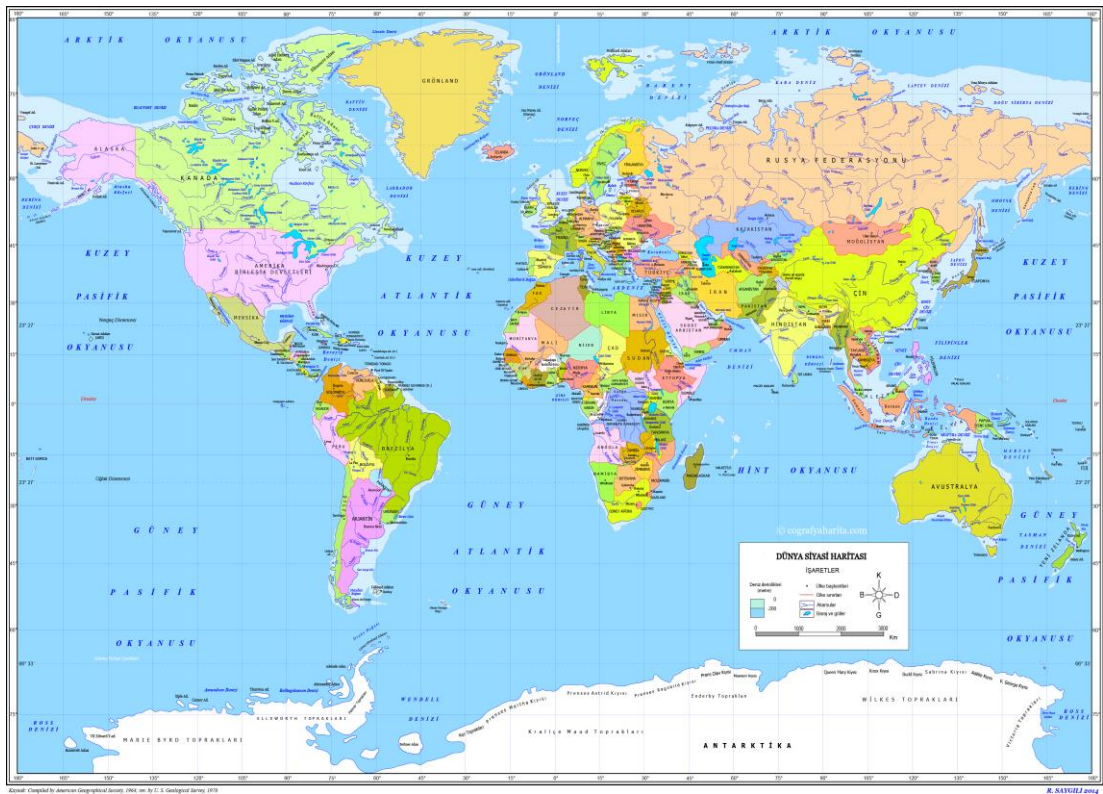
Haritalar:

Kaynak: <https://www.guncelkpsbilgi.com/turkiye-cografyasi-bolgelerin-ozellikleri-ozet/amp/>

Kaynak: <http://cogrfyaharita.com/haritalarim/4lturkiye-haritasi.png>

Kaynak: <https://s.milimaj.com/others/image/harita/dunya-siyasi-haritasi.png>

İNTİHAL RAPORU

Tüm Tez			
ORIGINALITY REPORT			
2%	2%	2%	1%
SIMILARITY INDEX	INTERNET SOURCES	PUBLICATIONS	STUDENT PAPERS
PRIMARY SOURCES			
1	dergipark.org.tr Internet Source		1%
2	www.tepav.org.tr Internet Source		1%
Exclude quotes	On	Exclude matches	< 1%
Exclude bibliography	On		

ETİK KURUL RAPORU**YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ****BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU**

Sayın Volkan Karaca

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'na yapmış olduğunuz YDÜ/EB/2021/655 proje numaralı ve **“Mehmetçik İçin Vatandaşlık EĞitimine Olan Tutumların İncelenmesi”** başlıklı proje önerisi kurulumuzca değerlendirilmiş olup, etik olarak uygun bulunmuştur. Bu yazı ile birlikte, başvuru formunuzda belirttiğiniz bilgilerin dışına çıkmamak suretiyle araştırmaya başlayabilirsiniz.

Doçent Doktor Direnç Kanol

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu Raportörü

Direnç Kanol